

Budsjett 2004

Budsjett 2004

© Norges forskningsråd 2003

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:

www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Trykk: Norges forskningsråd

Opplag: 600

Oslo, februar 2004

ISBN trykt utgave 82-12-01915-2

ISBN elektronisk utgave (pdf) 82-12-01916-0

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNLEDNING	5
1 INNTEKTER	7
1.1 GENERELLE MIDLER TIL FORSKNINGSFORMÅL.....	7
1.2 SPESIELLE MIDLER I FORSKNINGSRÅDETS BUDSJETT.....	9
1.3 SÆRSKILTE FORVALTNINGSOPPDRAG FOR DEPARTEMENTENE.....	10
1.4 UTVIKLING OVER TID I FORSKNINGSRÅDETS BUDSJETT.....	10
2 FORDELING AV BUDSJETT 2004	13
2.1 TEMATISKE SATSINGER.....	13
2.2 FORDELING PÅ DIVISJONER OG FELLESAVDELINGER.....	13
2.3 FORDELING ETTER VIRKEMIDLER.....	15
2.4 TILSAGN.....	17
2.5 FORSKERREKRUTTERING.....	17
2.6 INTERNASJONALT SAMARBEID.....	18
3 NÆRMERE OM DEPARTEMENTENE	19
3.1 UTDANNINGS- OG FORSKNINGSDEPARTEMENTET.....	19
3.2 NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENTET.....	31
3.3 OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET.....	37
3.4 FISKERIDEPARTEMENTET.....	40
3.5 LANDBRUKSDEPARTEMENTET.....	43
3.6 MILJØVERNDEPARTEMENTET.....	46
3.7 FONDET FOR FORSKNING OG NYSKAPING.....	49
3.8 ARBEIDS- OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET.....	50
3.9 BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENTET.....	50
3.10 FINANSDEPARTEMENTET.....	50
3.11 JUSTISDEPARTEMENTET.....	51
3.12 KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET.....	51
3.13 KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENTET.....	52
3.14 SAMFERDSELSDEPARTEMENTET.....	52
3.15 SOSIALDEPARTEMENTET.....	53
3.16 HELSEDEPARTEMENTET.....	54
3.17 UTENRIKSDEPARTEMENTET.....	54
4 DIVISJONENES OG STABENES BUDSJETTER	56
4.1 DIVISJON FOR VITENSKAP.....	56
4.2 DIVISJON FOR STORE SATSINGER.....	85
4.3 DIVISJON FOR INNOVASJON.....	104
4.4 INTERNASJONAL DIREKTØR.....	122
4.5 KOMMUNIKASJON.....	125
4.6 ADMINISTRASJON.....	128
4.7 ADMINISTRASJONSBUDSJETT OG ØVRIGE FORSKNINGSRELATERTE TILTAK.....	130

Innledning

Forskningsrådets samlede budsjett for 2004 er på 4616 mill. kroner, som er en vekst på 359,5 mill. kroner eller 8,4 prosent i forhold til 2003. Veksten over generelle midler er på 380,5 mill. kroner eller 11,5 prosent sammenlignet med 2003. Veksten fra 2003 til 2004 er lavere enn det Forskningsrådet foreslo i sitt budsjettforlag der vekstforslaget for generelle midler var 850 mill. kroner. I tillegg avviker profilen i veksten fordi næringsrettet forskning er gitt lavere vekst enn det Forskningsrådet foreslo.

Forskningsrådet har også fått gjennomslag for viktige satsinger utenfor eget budsjett:

- Økt satsning på rekruttering ved nye 200 stipendiater som finansieres over UoH-sektorens grunnbudsjetter.
- Økning til UoH-institusjonene med om lag 520 mill kroner.

Avkastningen fra forskningsfondet bidrar mest til veksten i Forskningsrådets budsjett, til tross for en vekst i UFDs og OEDs faglige bevilgninger på over 20 prosent. 70 prosent av veksten fra UFD, eksklusive fondsmidlene, skyldes innføringen av fondsinntekter som kompensasjon for bortfall av tippemidlene. Som følge av bortfallet satt departementet i 2003 av 14 mrd. kroner ekstra til Forskningsfondet. Dette har gitt et kortsiktig overskudd i 2003 og 2004, og i 2004 mottar Forskningsrådet 140,5 mill. kroner av dette overskuddet. Til sammen har Forskningsrådet mottatt i underkant av 300 mill. kroner i såkalte engangsmidler.

OED har økt sitt budsjett til Forskningsrådet med 22 prosent, dvs. med 52,5 mill kroner. Økningen er knyttet til etableringen av et nytt stort program innenfor petroleumsforskning (PETROMAKS) og til økt satsing på utvikling av renseteknologi for gasskraftverk. LD har kompensert for kuttet i revidert nasjonalbudsjett i 2003 mens de øvrige sektordepartementenes budsjetter ligger omtrent på samme nivå som i 2003.

Økningen i budsjettet for 2004 er størst for de generelle midlene sammenlignet med midler til spesielle forskningsformål. De generelle midlene består av faglige bevilgninger, instituttbevilgninger og avkastningen fra Forskningsfondet. Dersom avkastningen fra Forskningsfondet holdes utenfor, vil generelle midler ha en vekst på 11 prosent fra 2003 til 2004. Dette tilsvarer en vekst på 302,7 mill. kroner. UFD har ikke opprettholdt tidligere års vekst i bevilgningen til forskningsinstituttene slik at den totale bevilgningen til instituttene øker med omlag 2 prosent.

Spesielle midler er øremerket spesifikke FoU-aktiviteter og finansieres over særskilte kapitler og poster fra alle departementenes budsjetter. De spesielle midlene er mer som oppdragsinntekter å regne og er omtrent på samme nivå som i 2003. Beløpet for spesielle midler er imidlertid et anslag, og erfaringsmessig vil beløpet endre seg når tildelingsbrevene er kommet.

Administrasjonsbudsjettet er holdt tilnærmet flatt. Dette innebærer at andelen av Forskningsrådets totale budsjett til administrasjon i 2004 vil være omtrent den samme som i 2003.

Diverse inntekter er avtalefestede inntekter fra andre offentlige og private kilder som ikke bevilges over Statsbudsjettet. Foreløpig er det ført opp i underkant av 100 mill. kroner i diverse inntekter for 2004. Dette er inntekter som med stor sannsynlighet vil øke i løpet av året.

Forskningsrådet mottar også midler over Statsbudsjettet for å administrere tilskuddsordninger

for departementene (se nærmere omtale i kapittel 1.3). Legges disse tilskuddsordningene til det totale budsjettet innebærer det at Forskningsrådet totalt vil forvalte midler for til sammen 4,7 milliarder kroner i 2004.

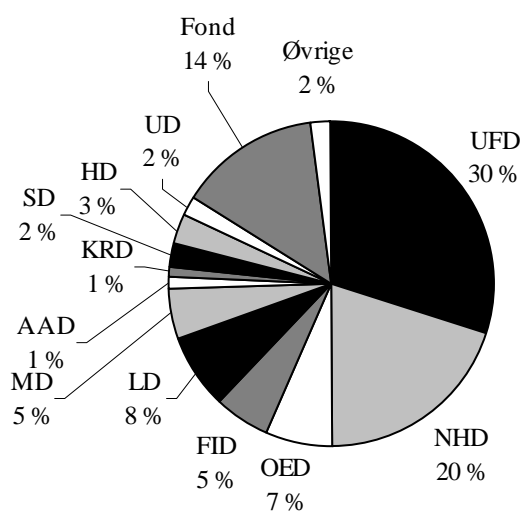
Tabell 1.1-1 Forskningsrådets totale budsjett fordelt på kilder. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003-2004	
			Kroner	Prosent
Generelle midler				
Faglige bevilgninger	2 504 786	2 801 592	296 806	11,8 %
Instituttbevilgninger	280 205	286 079	5 874	2,1 %
Avkastningen fra forskningsfondet	528 398	606 205	77 807	14,7 %
Sum	3 313 389	3 693 876	380 487	11,5 %
Spesielle midler				
Sum generelle og spesielle midler	3 933 637	4 317 772	384 135	9,8 %
Administrasjon	196 736	204 048	7 312	3,7 %
Sum departementene	4 130 373	4 521 820	391 447	9,5 %
Diverse inntekter	126 080	94 131	-31 949	-25,3 %
Sum Forskningsrådets budsjett	4 256 453	4 615 951	359 498	8,4 %
Særskilte forvaltningsoppdrag fra departementene ¹⁾	74 500	89 500		
Totalt	4 330 953	4 705 451		

1) Midler til særskilte forvaltningsoppdrag inkluderes ikke i Forskningsrådets ordinære budsjett, se nærmere omtale i kapittel 1.3.

Figuren nedenfor viser hvordan summen av generelle og spesielle midler fordeler seg mellom departementene. De seks departementene som gir generelle midler til Forskningsrådet står for 85 prosent av bevilgningene. UFD, FID, LD og MD bevilger i tillegg spesielle midler, men de utgjør en liten andel av disse departementenes totale bevilgninger.

Figur 0-1 Generelle og spesielle midler per departement. Budsjett 2004 i prosent.

I Inntekter

I.1 Generelle midler til forskningsformål

Med generelle midler menes rammebevilgninger (faglige og instituttbevilgninger) fra UFD, NHD, OED, FID, LD og MD samt avkastningen fra Forskningsfondet.

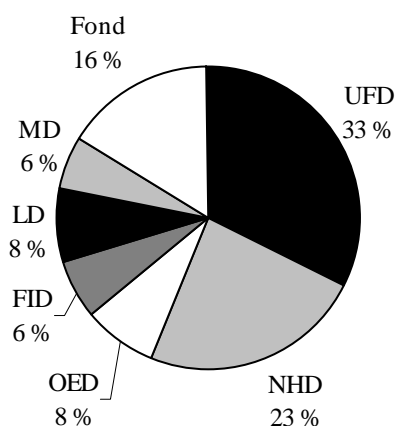
De generelle midlene utgjør til sammen 3,7 milliarder kroner, jf. tabell 1.1-1. Dette tilsvarer en økning på 380,5 mill. kroner korrigert for budsjettekniske endringer som følge av overføringer mellom kapitler og poster over statsbudsjettet. Dersom Forskningsfondet holdes utenfor viser tabellen at de generelle midlene i Forskningsrådets budsjett øker med 302,7 mill. kroner sammenlignet med 2003.

Tabell 1.1-1 Generelle midler. Fordeling etter finansieringstype og departement. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003-2004		
				Kroner	Prosent	
Faglige bevilgninger						
UFD	Kap. 285 , post 52	Norges forskningsråd	952 750	1 158 254	205 504	21,6 %
NHD	Kap. 920 , post 50	Norges forskningsråd	844 535	860 500	15 965	1,9 %
OED	Kap. 1830 , post 50	Norges forskningsråd	235 000	287 500	52 500	22,3 %
FID	Kap. 1023 , post 50	Tilskudd Norges forskningsråd	230 000	230 500	500	0,2 %
LD	Kap. 1137 , post 50	Tilskudd Norges forskningsråd	117 683	144 520	26 837	22,8 %
MD	Kap. 1410 , post 51	Forskningsprogrammer	124 818	120 318	-4 500	-3,6 %
Sum			2 504 786	2 801 592	296 806	11,8 %
Instituttbevilgninger						
UFD	Kap. 287 , post 54	Tilskudd til forskningsstiftelser	43 516	45 083	1 567	3,6 %
LD	Kap. 1137 , post 51	Basisbev. til forskningsinstitutter	147 103	152 410	5 307	3,6 %
MD	Kap. 1410 , post 50	Basisbevilgninger til miljøinstituttene	89 586	88 586	-1 000	-1,1 %
Sum			280 205	286 079	5 874	2,1 %
Delsum			2 784 991	3 087 671	302 680	10,9 %
Forskningsfond						
UFD	Kap. 286 , post 50	Fondet for forskning og nyskaping	528 398	606 205	77 807	14,7 %
Totalt			3 313 389	3 693 876	380 487	11,5 %

Figur 1-1 viser hvordan de generelle midlene i budsjettet for 2004 fordeler seg mellom departementene. Sammenlignet med revidert budsjett 2003 står NHD for en mindre andel av budsjettet i 2004. NHDs andel i revidert budsjett 2003 er 25 prosent. Tilsvarende står UFD for en større andel av årets budsjett enn av revidert budsjett i 2003, noe som naturlig nok har sammenheng med den store veksten i UFDs bevilgninger. Fondets andel av budsjettet er den samme i 2004 som i 2003. For de øvrige departementene er det små endringer.

Figur 1-1 Generelle midler fordelt på departement og Forskningsfond. Budsjett 2004 i prosent.

Utdannings- og forskningsdepartementets (UFD) bevilgning til Forskningsrådet øker med 20,8 prosent. Av økningen på 205,5 mill. kroner er 140,5 finansiert fra såkalte engangsmidler som er øremerket spesielle tiltak. Bevilgningen blir fordelt på flere virkemidler der forskerinitiert grunnforskning gjennom frie prosjekter er et hovedvirkemiddel for å sikre kvalitet og fornying i grunnforskningen. Inkludert er en økning på 3,6 prosent i basisbevilgninger til forskningsinstituttene. I tillegg kommer økningen i bevilgningen til Forskningsrådets administrasjon og fra avkastningen fra Forskningsfondet.

Nærings- og handelsdepartementets (NHD) overordnede mål med bevilgningen til Norges forskningsråd er å bidra til økt verdiskaping i næringslivet og til å utvikle et konkurransedyktig næringsliv i hele landet. Bevilgningen øker med 1,9 prosent, og sammenlignet med revidert budsjett 2003 har brukerstyrt forskning og midler til infrastrukturtiltak fått vekst på bekostning av strategisk forskning og innovasjonstiltak.

Olje- og energidepartementets (OED) bevilgning viser en vekst på over 22 prosent i forhold til revidert budsjett 2003. Veksten er jevn fordelt mellom petroleums- og energi- og vassdragssektoren, men er knyttet til et nytt stort program PETROMAKS og utvikling av renseteknologi for gasskraftverk.

Fiskeridepartementet (FID) øker sin bevilgning til Forskningsrådet med 0,2 prosent. Førre for Forskningsrådets prioriteringer er Fiskeridepartementets FoU-strategi *FoU innen fiskeri og havbruk, havner og infrastruktur for sjøtransport* og strategiplan *Verdier fra havet – Norges framtid*. Forskningsrådets satsing på marin FoU har som mål å utløse potensialet for økt verdiskaping fra marine ressurser på en bærekraftig måte.

Landbruksdepartementet (LD) øker sin bevilgning til Forskningsrådet med 12,1 prosent inklusive basisbevilgninger til forskningsinstituttene. Økningen skal støtte opp under de tematiske satsingene i Forskningsmeldingen og *Handlingsplanen for landbruksforskningen*. Det legges særlig vekt på forskning innen trygge matvarer og klima og energi. I veksten ligger en kompensasjon for kuttet som kom i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2003.

Miljøverndepartementets (MD) bevilgning (inkl. basisbevilgninger) går ned med 5,5 mill. kroner. Nedgangen har i hovedsak kommet over bevilgningen til forskningsprogrammer,

men også basisbevilgningen til miljøinstituttene har fått en nedgang. Målet for miljøvernforskningen er å medvirke til å styrke kunnskapsgrunnlaget for et effektivt miljøvernarbeid og bærekraftig ressursforvaltning og samfunnsplanlegging. Hovedvekten legges på forskning innen klimaendringer og marin forskning.

Fondet for forskning og nyskaping skal styrke grunnleggende forskning generelt, og langsiktig forskning innenfor de fire tematiske satsingsområdene også på tvers av sektorene. Fondsmidlene skal gå til kvalitet og brukes også til å følge opp SFF-ordningen og FUGE-satsingen. For nærmere omtale av fordelingen av Fondsmidlene, se kap. 3.7.

For nærmere omtale av departementene, se kapittel 3.

1.2 Spesielle midler i Forskningsrådets budsjett

Med spesielle midler til forskningsformål menes midler som er øremerket enkelte programmer og/eller prosjekter. Tildeling av midler skjer løpende gjennom året. Antatt budsjett for spesielle midler i 2004 er 623,9 mill. kroner, jf. tabell 1.2-1. Dette betyr om lag samme nivå som i 2003.

Særlig HD øker sin bevilgning i 2004. Noe av veksten er knyttet til oppfølgingen av folkehelsemeldingen og forskning på stamceller. Det antas at bevilgningen fra SD vil øke, men hvor stor den endelige bevilgningen blir er usikkert inntil Forskningsrådet har mottatt tildelingsbrevet. KRD peker seg ut med en stor nedgang i sin bevilgning. Det er fortsatt usikkert hvor stor nedgangen blir, men det er forventet kutt i bevilgningene både til FORNY og MOBI-programmet. Justisdepartementet har doblet sin bevilgning til Forskningsrådet, og det er særlig Velferdsprogrammet som har fått økning fra dette departementet.

Tabell 1.2-1 Spesielle midler. Fordeling etter departement. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004 ¹⁾	Endring 2003-2004	
			Kroner	Prosent
Utdannings- og forskningsdepartementet	89 000	87 500	-1 500	-1,7 %
Nærings- og handelsdepartementet	450	0	-450	
Olje- og energidepartementet	0	0	0	
Fiskeridepartementet	5 500	5 000	-500	-9,1 %
Landbruksdepartementet	30 989	26 991	-3 998	-12,9 %
Miljøverndepartementet	6 200	6 000	-200	-3,2 %
Arbeids- og administrasjonsdepartementet	50 400	47 600	-2 800	-5,6 %
Barne- og familiedepartementet	20 877	19 923	-954	-4,6 %
Finansdepartementet	8 800	8 850	50	0,6 %
Justisdepartementet	1 400	3 000	1 600	114,3 %
Kommunal- og regionaldepartementet	64 800	54 800	-10 000	-15,4 %
Kultur- og kirkedepartementet	3 648	3 717	69	1,9 %
Samferdselsdepartementet	88 100	94 300	6 200	7,0 %
Helsedepartementet	117 900	129 585	11 685	9,9 %
Sosialdepartementet	49 100	51 880	2 780	5,7 %
Utenriksdepartementet	83 084	84 750	1 666	2,0 %
Sum	620 248	623 896	3 648	0,6 %

1) Beløpet vil kunne avvike fra noen av departementenes tildelingsbrev fordi Forskningsrådet mottok tildelingsbrevet etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

I.3 Særskilte forvaltningsoppdrag for departementene

Forskningsrådet mottar også midler over statsbudsjettet for å administrere enkelte tilskuddsordninger for departementene. Midlene til disse tilskuddsordningene er ikke inkludert i Forskningsrådets budsjett. Tabell 1.3-1 viser de særskilte forvaltningsoppdragene i 2004.

Tabell 1.3-1 Særskilte forvaltningsoppdrag. Fordeling etter departement. Bevilgning 2003 og 2004. 1000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003-2004 prosent
NHD Kap.	914 , post	50 Tilskudd til høyhastighetskomm. (HØYKOM)	51 500	66 500	29,1 %
UFD Kap.	248 , post	21 Tilskudd til høyhastighetskomm. (HØYKOM)	23 000	23 000	0,0 %
Sum			74 500	89 500	20,1 %

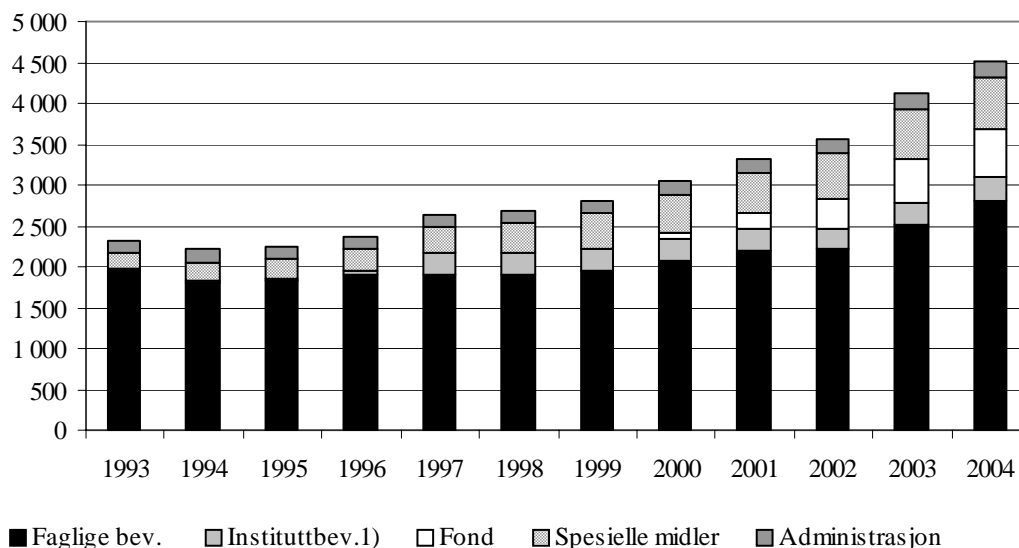
Tabellen viser at tilskuddsordningen for å bidra til at offentlige virksomheter over hele landet tar i bruk avansert høyhastighets informasjons- og kommunikasjonsteknologi (HØYKOM) er videreført med 89,5 mill. kroner i 2004.

Veksten er knyttet til et nytt delprogram finansiert av NHD, HØYKOM-distrikt, som er spesielt innrettet mot utvikling av bredbånd i distriktene.

I.4 Utvikling over tid i Forskningsrådets budsjett

Forskningsrådets budsjett har hatt en betydelig økning fra midten av 1990-årene. Fra og med 1999 har økningen i bevilgningene først og fremst kommet over de ordinære bevilgningene, men fra 2000 har også Forskningsfondet i stor grad bidratt til veksten.

Figur 1-2 Forskningsrådets budsjett etter finansieringstyper. Revidert budsjett 1993-2003, budsjett 2004 ²⁾. Mill. løpende kroner.

1) Omfatter instituttbevilgninger over UFDs, LDs og MDs budsjetter da Forskningsrådet fra og med 1997 fikk økt ansvar for flere institutter. Fra og med 2000 er basisbevilgningene til de regionale forskningsinstituttene inkludert i de faglige bevilgningene.

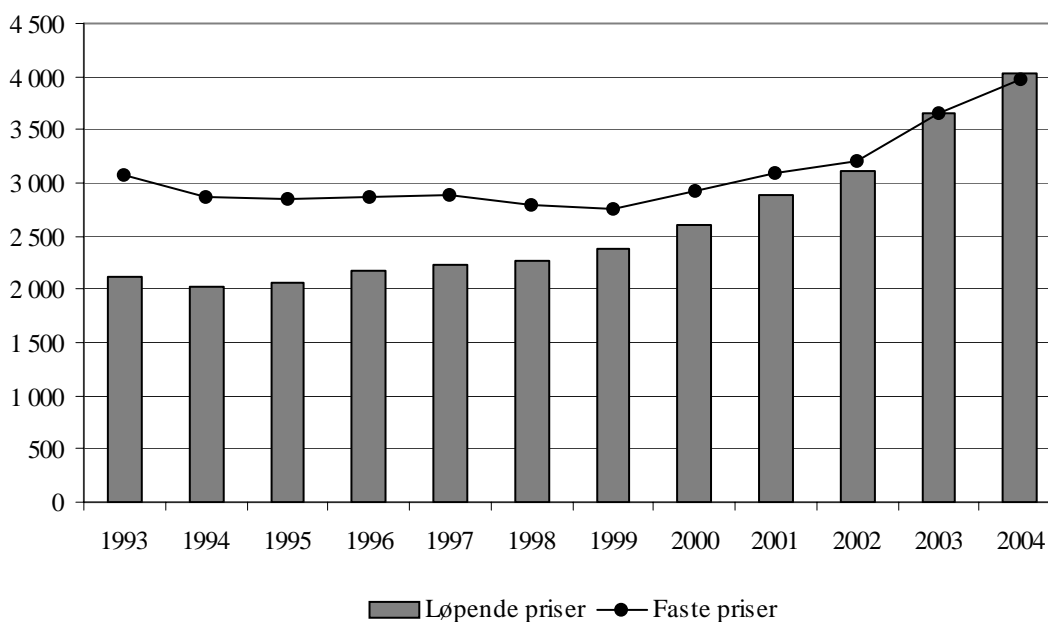
2) Ekskl. støtte til EU-prosjekter i perioden 1993-1996. Fra og med 1997 støttes prosjektene direkte fra EU.

Målt i faste priser har det vært en reell vekst på 338 mill. kroner i de samlede bevilgningene fra 2003 til 2004. Dersom Forskningsfondet holdes utenfor har den reelle veksten vært på 267

mill. kroner. De faglige midlene omfatter generelle midler fra UFD, NHD, OED, FID, LD og MD eksklusive instituttbevilgninger og Forskningsfondet. Målt i faste 2003-priser har de faglige bevilgningene hatt en vekst på 11 prosent fra 2003 til 2004 mens instituttbevilgningene er holdt tilnærmet konstant.

Målt i faste priser er spesielle midler mer enn doblet siden 1993, mens de øvrige bevilgningene, til tross for veksten i budsjettet de siste årene, ikke har klart å nå opp på samme nivå som i 1993. Med den markerte økningen i budsjettet for 2003 og 2004 er imidlertid de faglige bevilgningene nærmere 1993-nivået enn tidligere, mens instituttbevilgningene fortsatt har langt igjen før man når bevilgningsnivået i 1997.

Figur 1-3 Faglige bevilgninger, fondsmidler og spesielle midler. Revidert budsjett 1993-2003, budsjett 2004. Mill. kroner løpende priser og faste priser.

På neste side følger en detaljert oversikt over Forskningsrådets budsjett for 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003. Tabellen viser bevilgningene fordelt på departement og finansieringstype.

Tabell 1.4-1 Forskningsrådets totale budsjett fordelt på finansieringskilde og departement. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003-2004	
			Kroner	Prosent
Generelle midler til forskningsformål				
Utdannings- og forskningsdepartementet ¹⁾	952 750	1 158 254	205 504	21,6 %
Nærings- og handelsdepartementet ²⁾	844 535	860 500	15 965	1,9 %
Olje- og energidepartementet ³⁾	235 000	287 500	52 500	22,3 %
Fiskeridepartementet	230 000	230 500	500	0,2 %
Landbruksdepartementet	117 683	144 520	26 837	22,8 %
Miljøverndepartementet	124 818	120 318	-4 500	-3,6 %
Sum	2 504 786	2 801 592	296 806	11,8 %
Instituttbevilgninger				
Utdannings- og forskningsdepartementet	43 516	45 083	1 567	3,6 %
Landbruksdepartementet	147 103	152 410	5 307	3,6 %
Miljøverndepartementet	89 586	88 586	-1 000	-1,1 %
Sum	280 205	286 079	5 874	2,1 %
Forskningsfond				
Utdannings- og forskningsdepartementet	528 398	606 205	77 807	14,7 %
Sum generelle midler	3 313 389	3 693 876	380 487	11,5 %
Spesielle midler til forskningsformål⁴⁾				
Utdannings- og forskningsdepartementet	89 000	87 500	-1 500	-1,7 %
Nærings- og handelsdepartementet	450	0	-450	
Olje- og energidepartementet	0	0	0	
Fiskeridepartementet	5 500	5 000	-500	-9,1 %
Landbruksdepartementet	30 989	26 991	-3 998	-12,9 %
Miljøverndepartementet	6 200	6 000	-200	-3,2 %
Arbeids- og administrasjonsdepartementet	50 400	47 600	-2 800	-5,6 %
Barne- og familiedepartementet	20 877	19 923	-954	-4,6 %
Finansdepartementet	8 800	8 850	50	0,6 %
Justisdepartementet	1 400	3 000	1 600	114,3 %
Kommunal- og regionaldepartementet	64 800	54 800	-10 000	-15,4 %
Kultur- og kirke departementet	3 648	3 717	69	1,9 %
Samferdselsdepartementet	88 100	94 300	6 200	7,0 %
Helse departementet	117 900	129 585	11 685	9,9 %
Sosialdepartementet	49 100	51 880	2 780	5,7 %
Utenriksdepartementet	83 084	84 750	1 666	2,0 %
Sum spesielle midler	620 248	623 896	3 648	0,6 %
Administrasjon				
Utdannings- og forskningsdepartementet	196 736	204 048	7 312	3,7 %
Sum departementer	4 130 373	4 521 820	391 447	9,5 %
Diverse inntekter	126 080	94 131	-31 949	-25,3 %
Totalt	4 256 453	4 615 951	359 498	8,4 %

1) Inkludert tilsagnsfullmakt på 37,5 mill. kroner begge år.

2) Inkludert tilsagnsfullmakt på 172,5 mill. i 2003 og 140 mill. kroner i 2004.

3) Inkludert tilsagnsfullmakt på 33,0 mill. kroner begge år.

4) Beløpene avviker noe fra enkelte tildelingsbrev fordi Forskningsrådet mottok disse etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

2 Fordeling av budsjett 2004

I dette kapitlet følger en oversikt over Forskningsrådets budsjett fordelt på områder/staber og andre styringsparametre i 2004.

2.1 Tematiske satsinger

Tabell 2.1-1 nedenfor viser hvordan departementsbevilgningene fordeler seg på de tematiske satsingene slik de er beskrevet i Forskningsmeldingen og Forskningsrådets langtidsbudsjett.

Tabell 2.1-1 Departementsinntekter. Fordeling etter Forskningsmeldingens prioriteringer. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Rev.bud. 2003	Budsjett 2004	%-vis endring
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	446 800	452 200	1 %
Marin forskning	506 378	537 330	6 %
Medisin og helse	431 784	457 778	6 %
Miljø og energi ¹⁾	402 360	457 980	14 %
Grunnforskning utenfor temaene	1 091 819	1 213 639	11 %
Innovasjon/annet	1 054 496	1 198 845	14 %
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	3 933 637	4 317 772	10 %

1) Temasatsingen Skjæringsfeltet mellom energi og miljø er en delmengde.

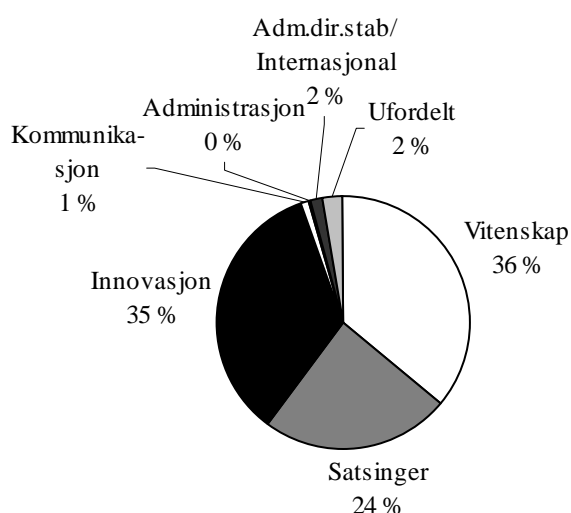
Samtlige av Forskningsmeldingens tematiske satsinger har vekst fra 2003 til 2004. Fra 2002 til 2003 hadde Skjæringsfeltet mellom energi og miljø en nedgang, men tabellen viser at dette temaene har størst vekst i 2004. Veksten i bevilgningen fra OED som er øremerket petroleumsforskning og CO₂-frie gasskraftverk inngår i dette temaet og forklarer noe av veksten. Inkludert i tallet for Innovasjon/annet ligger ufordelte midler fra fondet. Så snart det er besluttet hvordan midlene skal benyttes vil disse midlene fordele seg på temaene i Forskningsmeldingen. At Grunnforskning utenfor temaene har stor vekst henger naturlig nok sammen med veksten i UFDs bevilgning til Forskningsrådet. Økningen er i stor grad øremerket aktiviteter som faller inn under Grunnforskning utenfor temaene.

Av Forskningsmeldingens temaer foreslo Forskningsrådet i sitt budsjettforslag for 2004 at temaene Marin, Skjæringsfeltet mellom energi og miljø og Medisin og helse skulle prioritert med høyere relativ vekst enn IKT. Tabellen over viser at dette til en viss grad er fulgt opp. Unntaket er Marin forskning som ble foreslått med en vekst på nivå med Skjæringsfeltet mellom energi og miljø.

2.2 Fordeling på divisjoner og fellesavdelinger

Figur 2-1 neste side viser Forskningsrådets budsjett fordelt på divisjoner og fellesavdelinger. Kategorien ufordelt inkluderer ufordelte fondsmidler.

Figur 2-1 Totalt budsjett (eksklusive administrasjon) fordelt på divisjoner og fellesavdelinger. Budsjett 2004 i prosent.

Vitenskap og Innovasjon disponerer over 70 prosent av Forskningsrådets totale budsjett. Det er små endringer i fordelingen av det totale budsjettet sammenlignet med revidert budsjett 2003.

Tabell 2.2-1 Totalt budsjett. Områdefordeling etter finansierende departement. Budsjett 2004, 1000 kroner.

	Totalt	Vitenskap	Satsinger	Innovasjon	Kommunikasjon	Administrasjon	Adm.dir.stab/ Internasjonal	Ufordelt	Adm.
Generelle midler									
UFD	2 013 590	1 139 306	335 220	132 500	17 700	12 463	67 048	105 305	204 048
NHD	860 500	104 440	22 850	716 935	5 810	2 375	8 090	0	0
OED	287 500	14 350	167 500	105 650	0	0	0	0	0
FID	230 500	900	87 930	139 750	1 520	400	0	0	0
LD	296 930	300	20 919	274 521	1 040	150	0	0	0
MD	208 904	2 000	206 024	0	580	300	0	0	0
Spesielle midler¹⁾									
UFD	87 500	61 000	17 000	9 500	0	0	0	0	0
NHD	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OED	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FID	5 000	0	0	5 000	0	0	0	0	0
LD	26 991	400	5 250	21 341	0	0	0	0	0
MD	6 000	0	6 000	0	0	0	0	0	0
AAD	47 600	14 100	14 900	18 600	0	0	0	0	0
BFD	19 923	4 000	15 923	0	0	0	0	0	0
FIN	8 850	2 000	6 350	500	0	0	0	0	0
FD	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JD	3 000	0	3 000	0	0	0	0	0	0
KRD	54 800	1 500	16 500	36 800	0	0	0	0	0
KKD	3 717	2 117	1 600	0	0	0	0	0	0
SD ²⁾	94 300	41 300	15 400	37 600	0	0	0	0	0
SOS	51 880	8 000	38 880	5 000	0	0	0	0	0
HD	129 585	127 585	2 000	0	0	0	0	0	0
UD	84 750	31 000	52 750	1 000	0	0	0	0	0
Diverse	94 131	24 205	39 601	30 325	0	0	0	0	0
Totalt	4 615 951	1 578 503	1 075 597	1 535 022	26 650	15 688	75 138	105 305	204 048

1) Avviker noe fra enkelte tidelingsbrev fordi Forskningsrådet mottok disse etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

Tabell 2.2-1 viser hvordan budsjettet fordeler seg på divisjonene/stabene og finansieringskildene. Fondsmidlene er inkludert i UFD-tallene under Generelle midler. Administrasjonsutgiftene samt midler finansiert fra diverse kilder er også synliggjort i tabellen. Per i dag er

Diverse inntekter anslått til 94 mill. kroner, men erfaringsmessig vil dette beløpet øke i løpet av året.

Nedenfor viser tabell 2.2-2 at samtlige divisjoner har hatt en nominell vekst i sine budsjetter fra 2003 til 2004.

Tabell 2.2-2 Generelle og spesielle midler fordelt på divisjoner og fellesavdelinger. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003-2004	
			Kroner	Prosent
Vitenskap	1 425 073	1 554 298	129 225	9,1 %
Satsinger	934 821	1 035 996	101 175	10,8 %
Innovasjon	1 477 642	1 504 697	27 055	1,8 %
Kommunikasjon	24 150	26 650	2 500	10,4 %
Administrasjon	13 100	15 688	2 588	19,8 %
Adm.direktørs stab/Internasjonal dir.	12 236	75 138	62 902	514,1 %
Ufordelt	46 615	105 305	58 690	125,9 %
Sum	3 933 637	4 317 772	384 135	9,8 %

At veksten til Innovasjonsdivisjonen er så beskeden har sammenheng med at veksten fra OED er knyttet til Store programmer som er organisert som en del av Satsingsdivisjonen. Den markerte veksten i de ufordelte midlene er ikke reell fordi dette er fondsmidler som Hovedstyret i løpet av våren vil fordele på aktiviteter i divisjonene.

Tabell 2.2-3 viser hvordan de generelle midlene fordeler seg mellom divisjonene og fellesavdelingene. Som tidligere nevnt finansieres de generelle midlene fra seks departementer (UFD, NHD, OED, FID, LD, MD) samt Forskningsfondet.

Tabell 2.2-3 Generelle midler. Fordeling etter divisjon/fellesavdeling. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003-2004	
			Kroner	Prosent
Vitenskapsdivisjonen	1 143 431	1 261 296	117 865	10,3 %
Satsingsdivisjonen	746 004	840 443	94 439	12,7 %
Innovasjonsdivisjonen	1 327 853	1 369 356	41 503	3,1 %
Kommunikasjon	24 150	26 650	2 500	10,4 %
Administrasjon	13 100	15 688	2 588	19,8 %
Adm.direktørs stab/Internasjonal dir.	12 236	75 138	62 902	514,1 %
Ufordelt	46 615	105 305	58 690	125,9 %
Sum	3 313 389	3 693 876	380 487	11,5 %

For nærmere omtale av områdenes budsjetter, se kapittel 4.

2.3 Fordeling etter virkemidler

Forskningsrådets aktiviteter kan knyttes til såkalte virkemidler. Virkemidlene deles inn i programmer, frittstående prosjekter, institusjonsrettede tiltak (i hovedsak strategiske programmer og grunnbevilgninger), stipend og andre virkemidler som vitenskapelig utstyr.

Tabell 2.3-1 gir en oversikt over Forskningsrådet budsjett fordelt på virkemidlene. Spesielle midler til forskningsformål er midler som er øremerket det enkelte program og/eller prosjekt

der departementet i vesentlig grad er oppdragsgiver for Forskningsrådet innenfor departementenes respektive ansvarsområder. Hovedtyngden av disse midlene inngår i FoU-programmene. Siden Forskningsrådet ikke har reell styringsrett i forhold til de spesielle midlene er det i hovedsak de generelle midlene som omtales nedenfor.

Tabell 2.3-1 Totalt FoU-budsjett og herav generelle midler fordelt etter virkemidler. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004
Brukerstyrte programmer	564 656	570 225	443 050	459 825
Grunnforskningsprogrammer	254 048	257 192	198 350	191 850
Handlingsrettede programmer	681 131	677 200	320 954	332 971
Store programmer	488 971	567 551	475 670	553 470
Sum programmer	1 988 806	2 072 168	1 438 024	1 538 116
Stipend	122 400	144 810	117 200	139 810
Prosjekt- og miljøstøtte	71 800	68 900	59 300	58 000
Frittstående EU-prosjekter	5 000	6 000	2 000	3 000
Andre frittstående prosjekter	241 474	251 396	224 126	234 926
Yngre fremragende forskere	20 000	20 000	20 000	20 000
Sum frittstående prosjekter	460 674	491 106	422 626	455 736
Grunnbevilgninger	348 142	346 942	326 642	325 442
Strategiske programmer	618 358	630 868	549 658	563 693
Utstyr og instrumenter	108 000	173 000	108 000	173 000
Andre infrastrukturtiltak	148 000	167 000	115 500	135 000
Sentre for fremragende forskning ¹⁾	155 000	140 000	140 000	140 000
Sum infrastruktur	1 377 500	1 457 810	1 239 800	1 337 135
Kontingenter	15 780	31 880	10 350	26 450
Informasjon/formidling/publisering	33 603	40 191	33 603	36 191
Planlegging/utredning/evaluering	43 854	52 366	30 304	37 866
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	50 854	108 768	40 486	104 768
Sum diverse FoU-aktiviteter	144 091	233 205	114 743	205 275
Disposisjonsfond	37 770	121 418	32 770	121 418
Sekretariater	35 996	29 396	35 996	29 396
Andre felleskostnader	14 880	6 800	29 430	6 800
Sum felleskostnader	50 876	36 196	65 426	36 196
SUM TOTALT	4 059 717	4 411 903	3 313 389	3 693 876

1) I tillegg 15,0 mill kroner i 2004 som er avsatt fra tidligere år

Programmene utgjør 42 prosent av de generelle midlene. Fra 2003 til 2004 har programmene hatt en vekst på 7 prosent, og veksten har særlig vært innenfor det nye virkemiddelet Store programmer. Noe av veksten i de store programmene har imidlertid sammenheng med at en del av aktivitetene som tidligere inngikk i den ordinære programvirksomheten har blitt inkludert i de Store programmene.

Tabell 2.3-1 viser at frittstående prosjekter øker med 8 prosent fra 2003 til 2004. Det er særlig en økning i bevilgninger til stipender som bidrar til denne veksten.

Summen av grunnbevilgninger og strategiske programmer utgjør basisbevilgningene. Tabell 2.3-1 viser at disse har hatt en marginal økning fra 2003 til 2004. Grunnbevilgningene viser en liten nedgang mens bevilgningene til strategiske programmer går noe opp.

Den største relative veksten er innenfor virkemiddelet Diverse FoU-aktiviteter. Dette har sammenheng med den økte satsingen på internasjonalt samarbeid. Aktivitetene innenfor Internasjonal direktørs ansvarområde sorterer under hovedaktiviteten Stimuleringstiltak og nettverksbygging.

Generelle midler utgjør over 80 prosent av totalt budsjett. Over 90 prosent av frittstående prosjekter og infrastruktur består av generelle midler, mens spesielle midler finansierer nesten 30 prosent av programmene.

2.4 Tilsagn

Forskningsrådets midler er i stor grad bundet opp i ulike former for tilsagn. Tilsagnene omfatter kontraktmessige forpliktelser overfor kontraktspartnere, vedtatt finansieringsplan for forskningsprogrammer samt grunnbevilgninger til forskningsinstitutter på samme nivå som inneværende års budsjett.

Forskningsrådets handlefrihet for 2004 er det beløp som ikke er bundet opp i tilsagn til videreføring av igangværende aktiviteter. Handlefriheten er den muligheten Forskningsrådet har til å styrke igangsatt aktivitet og til å sette i gang ny aktivitet uten budsjettvekst.

I 2005 og 2006 utgjør tilsagnene henholdsvis 2,9 og 2,4 milliarder kroner, dette utgjør henholdsvis 79 og 66 prosent av de generelle midlene i 2004. Tabell 2.4-1 gir en oversikt over tilsagn fordelt på de forskjellige virkemidlene.

Tabell 2.4-1 Generelle midler til forskningsformål. Fordeling etter budsjett hovedposter. Budsjett 2004 og tilsagn for 2005 og 2006. 1000 kroner.

	Budsjett 2004	Tilsagn 2005	Tilsagn 2006
Programmer	1 549 456	1 496 793	1 368 343
Frittstående prosjekter	455 736	294 255	154 578
Infrastruktur	1 331 935	1 048 675	832 021
Diverse FoU-aktiviteter	199 135	56 994	57 194
Disposisjonsfond	16 113	1 000	0
Felleskostnader	141 501	32 930	33 030
SUM TOTALT	3 693 876	2 930 647	2 445 166

2.5 Forskerrekruttering

Plantallene for doktorgrads- og postdoktorstipendiater i 2004 er 1406 årsverk, og dette er en økning på 23 årsverk sammenlignet med 2003.

Tabell 2.5-1 Doktorgrads- og postdoktorstipendiater. Fordeling etter divisjoner. Anslag 2003 og plantall 2004. Årsverk.

	Totale årsverk	
	Anslag 2003	Plantall 2004
Vitenskap	706,0	722,0
Satsinger	200,0	225,0
Innovasjon	477,3	459,0
	1 383,3	1 406,0

2.6 Internasjonalt samarbeid

Planlagt omfang av internasjonalt samarbeid i 2004 er 473,0 mill. kroner, en økning på 34 prosent. Denne økningen har sammenheng med Forskningsrådets økte satsing på internasjonalt samarbeid gjennom samfinansiering av EU-prosjekter og økt bilateralt samarbeid. Den er planlagt størst økning i det formelle samarbeidet, men også det uformelle samarbeidet er planlagt økt i 2004.

Tabell 2.6-1 Internasjonalt samarbeid. Fordeling etter typer. Anslag 2003 og plantall 2004. 1000 kroner.

	Anslag 2003	Plantall 2004
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid ¹⁾		
EU	72 250	137 577
EUREKA	18 000	13 200
COST	3 240	3 240
CERN	13 130	13 130
EMBL	4 350	4 350
EMBO		
ESA	8 050	8 050
OECD Halden-reaktoren	25 000	32 500
Nordiske	17 950	18 050
Stipendprogram	20 150	26 700
Øvrig samarbeid	74 415	106 226
Sum	256 535	363 023
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig ²⁾		
Prosjektsamarbeid	10 800	17 500
Personbasert samarbeid	86 100	92 500
Sum	96 900	110 000
TOTALT	353 435	473 023

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2) Omfatter prosjektsamarbeid/forskerutdanning/kompetanseutveksling mellom forskere/bedrifter/institutter.

3 Nærmere om departementene

3.1 Utdannings- og forskningsdepartementet

Utdannings- og forskningsdepartementets bevilgning til Forskningsrådet over kapittel 285, post 52 i 2004 er 1158,3 mill. kroner, inkl. videreføring av tilsagnsfullmakten på 37,5 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 205,5 mill. kroner (21,6 prosent) fra 2003 til 2004. Jf. tabell 3.1-1.

I tillegg bevilges det 45,1 mill. kroner over kapittel 287, post 54 til forskningsinstituttene og 204 mill. kroner i 2004 over kap. 285, post 55 til administrasjon.

3.1.1 Inntekter

Tabell 3.1-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Kap. 285 , post 52 Norges forskningsråd ¹⁾	952 750	1 158 254	21,6 %
Kap. 287 , post 54 Tilskudd til forskningsstiftelser	43 516	45 083	3,6 %
Sum	996 266	1 203 337	20,8 %
Kap. 285 , post 55 Norges forskningsråd, administrasjon	196 736	204 048	3,7 %
Sum ¹⁾	1 193 002	1 407 385	18,0 %

3.1.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2003-2004)

Forskerinitiert grunnforskning gjennom frie prosjekter er et av de viktigste virkemidlene for å sikre kvalitet og faglig fornying. Forskningsrådet skal fortsatt prioritere frie prosjekter som også kan være med på å støtte opp under andre mål som rekruttering og internasjonalisering. Departementet ber Forskningsrådet fortsette arbeidet med å evaluere norske forskningsmiljøer og sørge for god og systematisk oppfølging. Videre skal Forskningsrådet fortsette med å prioritere postdoktorstillinger ved opprettelse av nye rekrutteringsstillinger. Midler fra UFD vil gå inn i flere av de store programmene som Forskningsrådet skal etablere.

FoU-bevilgningen til Forskningsrådet i 2004 fordeles på de ulike fagområdene og temaene på følgende måte (i beløpene er deler av kompensasjon for økte pensjonsutgifter lagt inn):

Humanistisk forskning

- Minst 110 mill. kroner til humanistisk forskning. Dette er en økning på 3 mill. kroner i forhold til 2003.
- Nivået på fri prosjektstøtte skal videreføres på minst samme nivå som i 2003.

Samfunnsvitenskapelig forskning

- Minst 94 mill. kroner til samfunnsvitenskapelig forskning. Dette er en økning på 8 mill. kroner i forhold til St. prp. nr. 1 (2002-03). 5 mill. kroner, som i 2003 ble benyttet til aksjekapital til Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste (NSD), er tilbakeført til posten.
- Fri prosjektstøtte skal prioriteres.
- Evalueringen av statsvitenskap skal følges opp.
- Strategiske midler til videreføring av den faglige delen av ARENA i et eget senter for forskning om EU og europeisk integrasjon skal avsettes.

Medisinsk og helsefaglig forskning

- Om lag 131 mill. kroner til medisinsk og helsefaglig forskning. Dette er en økning på 5 mill. kroner i forhold til 2003.
- Grunnforskning gjennom frie prosjekter og strategiske satsinger, nyskapende forskning og internasjonalisering skal prioriteres.
- Forskningsrådet skal også finansiere studentstipend til forskerlinjene i medisin ved universitetene.

Miljø og utvikling

- Om lag 53 mill. kroner til forskning innenfor miljø og utvikling. Dette er en økning på 3 mill. kroner i forhold til 2003.
- Aktivitetene skal videreføres på om lag samme nivå som i 2003 med hovedvekt på grunnleggende forskning.
- Prioritering av frittstående prosjekter og opparbeiding av tverrfaglig kompetanse skal fortsette.
- Norsk kontingent til Global Biodiversity Information Facility (GBIF) er lagt inn med 1 mill. kroner.

Naturvitenskapelig og teknologisk forskning

- Om lag 314 mill. kroner til naturvitenskapelig og teknologisk forskning. Dette er en økning på 11 mill. kroner i forhold til 2003.
- Satsingen innenfor nanoteknologi og nye materialer skal videreføres.
- Fagevalueringene innenfor naturvitenskap og teknologi skal følges opp. I forbindelse med dette vil det bli lagt særlig vekt på strategiske omstillingsprosjekter.

Vitenskapelig utstyr

- Om lag 108 mill. kroner til vitenskapelig utstyr gjennom utstyrsutvalget .
- En del av bevilgningen skal benyttes til infrastruktur for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning.

Forskerrekruttering innenfor fiskeri, havbruks- og landbrukssektoren

- Minst 22 mill. kroner til forskerrekuttering innenfor fiskeri, havbruks- og landbrukssektoren. Dette er en økning på 1 mill. kroner i forhold til 2003.

FUGE

- 50 mill. kroner til FUGE, som er en videreføring på samme nivå som i 2003. I tillegg er 105 mill. kroner satt av over Fondet for forskning og nyskaping.

Yngre fremagende forskere

- Minst 20 mill. kroner til yngre fremragende forskere.

Kommersialisering av forskning

- 11,5 mill. kroner til FORNY-programmet. Dette er en økning på 5,5 mill. kroner i forhold til 2003. Bevilgningen skal benyttes til tiltak rettet mot universitets- og høgskolesektoren i forhold til endringer i lov om retten til oppfinnelser som er gjort av arbeidstakere. I tillegg er det bevilget tilsvarende beløp til oppbygging av teknologioverføringskontor ved universitetene. 6 mill. kroner av disse skal gå til FORNY.

Strategiske fellesfunksjoner og informasjon

- Om lag 49 mill. kroner til strategiske fellesfunksjoner og informasjon.

- Det er lagt inn en økning på 10 mill. kroner til å styrke det bilaterale internasjonale samarbeidet og til bedre utnyttelse av norsk deltagelse i internasjonale grunnforskningsorganisasjonene og grunnforskningsprogrammene.
- Det skal legges særlig vekt på det bilaterale forskningssamarbeidet med bl.a. USA/Canada, Frankrike og Tyskland. Den bilaterale avtalen mellom Japan og Norge skal følges opp, og samarbeidet med Kina skal videreutvikles.
- 1,5 mill. kroner skal benyttes til komiteen for integreringstiltak for å bedre forholdene for likestilling i forskningssektoren.
- Internasjonalt forskningssamarbeid og forskermobilitet skal fremmes.
- Arbeidet med formidling av forskning overfor allmennheten skal videreføres.

Styrking av EU-arbeidet

- Minst 18 mill. kroner til EU-arbeidet. I tillegg er det foreslått 30 mill. kroner som ettårige midler.
- EU-arbeidet skal ha høy prioritet. Forskningsrådet har det operative ansvaret for å legge til rette for norsk deltagelse i rammeprogrammet.

Særskilte ettårige midler

140,5 mill. kroner til særskilte ettårige tiltak som skal finansiere infrastrukturtiltak og annen langsiktig forskning på tvers av sektorene. Disse midlene fordeles som følger:

- 30 mill. kroner til å styrke innsatsen i forbindelse med EUs rammeprogram, med særlig vekt på nasjonal samfinansiering av EU-prosjekt.
- 43 mill. kroner til delfinansiering av et nasjonalt PET-senter. Senteret skal forankres organisatorisk i Helse Sør RHF i samarbeid med UiO.
- 34 mill. kroner til vitenskapelig utstyr ved forskningsinstituttene. Vitenskapelig utstyr innenfor nanoteknologi skal prioriteres.
- 15 mill. kroner til deltagelse i internasjonale prosjekt for kartlegging av torskens og storfe genom.
- 10 mill. kroner til bygging av et marinlaboratoriet ved Kings Bay AS i Ny Ålesund
- 4,5 mill. kroner til Laboratory Information Management System (LIMS – databasert styringsverktøy) ved Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES).
- 4 mill. kroner til utgifter i forbindelse med den første utdeling av Ludvig Holbergs forskningspris for fremragende forskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap.

Kap 287, post 54 Forskningsstiftelser

- 45,1 mill. kroner, som er en videreføring av rammen fra 2003.
- Instituttene bør videreutvikles gjennom strategisk instituttprogram som bygger opp om instituttens strategier for langsiktig fagutvikling
- Det må legges vekt på samarbeid mellom instituttene, vedlikehold og bygging av europeiske nettverk og øke innsikten i europeiske spørsmål som har høy relevans for Norge. Det skal medvirke til at det internasjonale engasjementet til instituttene blir styrket, bl.a. ved samarbeid gjennom rammeprogrammet til EU.
- Det skal arbeides for å øke rekrutteringen av kvinnelige forskere ved de instituttene der andelen kvinner er lav.
- Innenfor bevilgningen til de utenrikspolitiske instituttene skal det fortsatt stimuleres til strategiske satsinger.
- Forskningsrådet skal medvirke til, ta vare på og utvikle kompetansen i sentrale nasjonale kunnskapsmiljøer når det gjelder studier og evalueringer av forsknings- og innovasjonspolitikk ved NIFU og STEP.

Kap 285, post 55 Administrasjon

- 204 mill. kroner som er en økning av bevilgningen fra 2003.
- I 2004 skal administrasjonen særlig arbeide med å utvikle organisasjonen som trådte i kraft september 2003.

3.1.3 Fordeling av budsjett

UFDs føringer på fagfeltene gir sammen med Forskningsrådets budsjettforslag fordelingen av budsjett 2004 mellom divisjoner og fellesavdelinger. Bevilgningene benyttes i samsvar med dette dokumentet.

Av veksten på litt over 200 mill. kroner er 140,5 mill kroner såkalte engangsmidler som er øremerket spesielle tiltak. Engangsmidlene kommer av det kortsiktige overskuddet i 2004 som følge av Stortingets vedtak om å erstatte inntektene fra tippeoverskuddet med en ekstra avsetning til forskningsfondet.

Hele bevilgningen på 22 mill. kroner til kompensasjon for pensjonsutgifter er innarbeidet i divisjonenes budsjetter. I overgangsperioden fra og med 2002 har en andel av bevilgningen blitt betalt direkte til universitetene, mens resten har vært innarbeidet i divisjonenes rammer. Fra 2004 har Forskningsrådet inkludert hele bevilgningen i divisjonenes rammer.

Tabell 3.1-2 på de følgende sider gir en spesifisert oversikt over bevilgningene innenfor de enkelte fagområdene i Forskningsrådet.

Tabell 3.1-2 Spesifisert oversikt over budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003.
1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Start - Slutt	Finansierende departement 2004
Humanistisk forskning				
Grunnforskningsprogrammer				
Kunnskapsutv. i profesjonsutd. (KUPP)	1 000	1 000	1999 - 2004	UFD
Program for samiske studier	5 500	5 500	2001 - 2005	UFD,KRD
Program for språkteknologi	2 000	2 000	2002 - 2006	UFD
Kulturforskning	12 000	12 500	2003 - 2008	UFD,KKD
Kjønnsforskning	3 500	3 500	2002 - 2007	UFD,BFD
Etikk, samfunn og bioteknologi	700	700	2002 - 2006	UFD,NHD
Kommunikasjon, IKT og medier	3 500	3 900	2003 - 2007	UFD,NHD
Sum	28 200	29 100		
Handlingsrettede programmer				
Velferdsprogrammet	500	500	1999 - 2008	UFD
Innvandrings- og migrasjonsforskning (IMER)	600	600	2002 - 2004	UFD,KRD
Sum	1 100	1 100		
Frittstående prosjekter				
Fri prosjektstøtte	52 000	53 000		
Strategiske prosjekter	4 000	6 000		
Ibsen studier	3 500	3 500		
Sum	59 500	62 500		
Infrastruktur				
Norsk samfunnsvit. datatj.(NSD)	900	900		
Humanistisk infrastruktur	1 600	2 100		
Sum	2 500	3 000		
Diverse FoU-aktiviteter				
Kontingenter	100	200		
Publisering	3 600	3 800		
Evaluering og utredning	1 500	1 500		
Forskerutdanning	800	800		
Forskerutdanning i etikk	2 500	2 500		
Annet internasjonalt samarbeid	700	600		
Kvenske studier	1 500	1 500		
NOS-H, NOP-H	2 800	2 900		
Sum	13 500	13 800		
Andre felleskostnader				
Disposisjonsfond	817	1 400		
Komiteer og utvalg	1 000	1 000		
Sum	1 817	2 400		
Sum humanistisk forskning	106 617	111 900		

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Start	-	Slutt	Finansierende departement 2004
Samfunnsvitenskapelig forskning						
Brukerstyrte programmer						
Kunnskapsgrunnlaget for næringspolitikken	2 000	2 000	2003	-		UFD,NHD
Verdiskaping 2010 (VS2010)	3 000	3 000	2001	-	2010	UFD,NHD,KRD
Sum	5 000	5 000				
Grunnforskningsprogrammer						
ARENA	6 500	2 300	1993	-	2003	UFD
Kunnskapsutv. i profesjonsutd. (KUPP)	4 500	4 500	1999	-	2004	UFD
Program for samiske studier	1 200	1 200	2001	-	2005	UFD,KRD
Offentlig sektor i endring	6 000					
Kjønnsforskning	2 500	2 500	2002	-	2007	UFD,BFD
Kommunikasjon, IKT og medier	4 000	4 300	2003	-	2007	UFD,NHD
Sum	24 700	14 800				
Handlingsrettede programmer						
Velferdsprogrammet	2 500	2 500	2002	-	2008	UFD,BFD,SOS,HD,JD
Arbeidslivsforskning	1 500	1 500	2002	-	2011	UFD,NHD,AAD
Kunnskap, utdanning og læring	500	500	2003	-	2007	UFD
Byutvikling	400	400	2000	-	2004	UFD,MD,SD,KRD
Innvandrings- og migrasjonsforskning (IMER)	1 700	1 700	2002	-	2004	UFD,KRD
Sum	6 600	6 600				
Frittstående prosjekter						
Fri prosjektstøtte	32 000	38 300				
Strategiske prosjekter	2 000	10 000				
Sum	34 000	48 300				
Infrastruktur						
Norsk samfunnsvit. datatj.(NSD)	7 800	7 800				
Andre institutter (EUR,NOSEB, NIS)	2 000	2 000				
Infrastrukturtiltak (ESS)	2 000	2 000				
Sum	11 800	11 800				
Diverse FoU-aktiviteter						
Kontingenter	400	400				
Publisering	1 200	1 353				
Evaluering og utredning	1 500	1 500				
Annet internasjonalt samarbeid	1 000	1 000				
NOS-S, NOP-S	2 400	2 500				
Sum	6 500	6 753				
Andre felleskostnader						
Disposisjonsfond	-3 253	1 547				
Komiteer og utvalg	1 000	1 000				
Sum	-2 253	2 547				
Sum samfunnsvitenskapelig forskning	86 347	95 800				

Medisinsk og helsefaglig forskning	Revidert	Budsjett	Finansierende	
	budsjett	2004	Start	Slutt
	2003		-	departement 2004
Grunnforskningsprogrammer				
Molekylærmedisin og genteknologi	10 200	11 200	2001 -	2005 UFD
Sum	10 200	11 200		
Handlingsrettede programmer				
Miljø og helse	1 500	1 500	2001	2005 UFD,MD,HD,SD
IKT i medisin og helsetjeneste	3 500	3 500	2001	2005 UFD,NHD,HD
Helsetjenester og helseøkonomi	2 000	2 000	2001	2005 UFD,HD,FIN,SOS
Helse og samfunn	1 800	1 200	2001	2005 UFD,HD,SOS
Mental helse	2 100	2 100	2001	2005 UFD,HD,SOS
Sum	10 900	10 300		
Frittstående prosjekter				
Forskerlinje/Studentstipend	7 100	7 560		
Basal I (inkl antibio.res)	26 443	30 664		
Basal II	15 713	17 945		
Klinisk forskning	19 993	23 280		
Samfunn og helsetjeneste	17 077	20 137		
Forskerutveksling	6 000			
Sum	92 326	99 586		
Infrastruktur				
Miljøstøtte	9 600	8 700		
Medisinsk teknologi	1 000	2 000		
Nordisk senter - molekylærmedisin		1 500		
Sum	10 600	12 200		
Diverse FoU-aktiviteter				
Planlegging med&helse - generelt	2 250	2 214		
Sum	2 250	2 214		
Sum medisinsk og helsefaglig forskning	126 276	135 500		

	Revidert		Start - Slutt		Finansierende departement 2004
	budsjett 2003	Budsjett 2004			
Miljø og utvikling					
Grunnforskningsprogrammer					
Biologisk mangfold	1 300	1 300	1998 - 2007		UFD,FID,LD,MD,UD
Sum	1 300	1 300			
Handlingsrettede programmer					
RAMBU	1 500	2 909	2000 - 2010		UFD,LD,MD
Utviklingsveier i Sør	1 750	1 750	1998 - 2007		UFD,UD
Polarforskning/NSF/Arktisk lys og varme	2 500	2 500	1996		UFD,MD
Globale marine problemstillinger	500	500	2000		UFD,FID,UD
Sum	6 250	7 659			
Store programmer					
NORKLIMA	6 000	6 000	2004 - 2013		UFD,FID,LD,Fond
Sum	6 000	6 000			
Fittstående prosjekter					
Rekrutteringsprogram for miljø og utvikling	14 000	14 550			
Frie midler miljø og utviklingsforskning	10 000	10 000			
Demografi/befolknings spørsmål	2 500	2 500			
Sum	26 500	27 050			
Infrastruktur					
ProSus	5 000	5 000			
Sum	5 000	5 000			
Diverse FoU-aktiviteter					
GBIF		1 000			
Informasjon/formidling/publisering	300				
Planlegging/utredning/evaluering	750	750			
Stimulerings tiltak og nettverksbygging	700	700			
Sum	1 750	2 450			
Andre felleskostnader					
Disposisjons fond	3 441	3 741			
	3 441	3 741			
Sum miljø og utvikling	50 241	53 200			

Naturvitenskap og teknologi	Revidert	Budsjett	Finansierende	
	budsjett	2004	Start	Slutt
	2003		departement 2004	
Grunnforskningsprogrammer				
Grunnleggende IKT-forskning	2 000		2000 - 2007	NHD,SD
Katalyse og organisk syntetisk kjemi	10 400	10 400	1999 - 2006	UFD,OED
Beregningsorientert matematikk i anvendelse	8 000	8 000	1999 - 2006	UFD,NHD
Romforskning II	10 000	12 100	2000 -	UFD
Kjerne- og partikkelfysikk	14 000	14 000	1995 - 2005	UFD
ESRF-følgforskning	3 750	4 000		
Grunnleggende næringsrettet bioteknologi		2 700	2001 - 2008	UFD,NHD
Sum	48 150	51 200		
Handlingsrettede programmer				
Marine ressurser, miljø og forvaltning	5 000	5 000	2000 - 2005	UFD,FID,MD
Sum	5 000	5 000		
Store programmer				
NANOMAT ¹⁾	30 000	33 100	2003 - 2006	UFD,NHD,Fond
Sum	30 000	33 100		
Frittstående prosjekter				
Frittstående prosjekter	86 300	87 500		
Frittstående prosjekter	37 700	38 200		
Sum	124 000	125 700		
Infrastrukturtiltak				
Strategiske universitetsprogrammer	10 500	6 225		
Strategiske universitetsprogrammer, Sars	7 000	7 000		
Omstillingstiltak/oppfølging av fagplaner/eval.		6 100		
Strategiske universitetsprogrammer	21 750	21 250		
Omstillingstiltak/oppfølging av fagplaner/eval.	8 800	13 100		
Simula-senteret	29 000	29 000		
Sum	77 050	82 675		
Diverse FoU-aktiviteter				
Kontingenter	8 850	8 550		
Informasjon/ formidling/ publisering	3 000	3 000		
Planlegging/ utredning/ evaluering	2 750	2 000		
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	4 200	6 950		
Sum	18 800	20 500		
Andre felleskostnader				
Disposisjonsfond	1 346	925		
Sum	1 346	925		
Sum naturvit. og teknologisk forskning	304 346	319 100		

1) I tillegg er 12 mill. kroner av ettårige midler til utstyr v/forskningsinstituttene bevilget til NANOMAT. Se tabell for Ettårige tiltak nedenfor.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Start -	Slutt	Finansierende departement 2004
Strategiske fellesfunksjoner					
Handlingsrettede programmer					
Internasjonal stipendseksjon	7 793	7 793			UFD,UD
Sum	7 793	7 793			
Diverse FoU-aktiviteter					
Integreringstiltak likestilling		1 500			
Bibliometri/Universitetsundersøkelsen		1 300			
Create - Foresight	500	1 000			
Bilaterale avtaler					
Planlegging/utredning/evaluering	7 575	9 263			
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	12 236	19 048			
Sum	20 311	32 111			
Andre felleskostnader					
KILDEN	2 566	2 966			
De nasj. forskningsetiske komiteer	6 130	6 130			
Sum	8 696	9 096			
Sum strategiske fellesfunksjoner	36 800	49 000			

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Start -	Slutt	Finansierende departement 2004
Andre FoU-tiltak					
Brukerstyrte programmer					
Kommersialisering av FoU-resultater (FORNY)	6 000	11 500	2002 -	2009	UFD,NHD,KRD
Sum	6 000	11 500			
Store programmer					
FUGE	49 500	50 000	2002 -	2011	UFD,Fond
Sum	49 500	50 000			
Frittstående prosjekter					
Yngre fremragende forskere (YFF)	20 000	20 000			
Sum	20 000	20 000			
Infrastrukturtiltak					
Rekruttering, fiskeri-, havbruks- og landbr.sektoren	21 293	22 000			
Avansert vitenskapelig utstyr	108 000	108 000			
Sum	129 293	130 000			
Diverse FoU-aktiviteter					
Særsilt styrking av EU-arbeid	4 500	18 000			
Planlegging/evaluering		1 754			
Informasjon	14 000	16 500			
Sum	18 500	36 254			
Andre felleskostnader					
Administrasjon	3 913	2 000			
Disposisjonsfond	1 346	4 425			
Sum	5 259	6 425			
Sum andre FoU-tiltak	228 552	254 179			

Ettårige tiltak	Revidert		Budsjett		Finansierende departement 2004
	budsjett 2003		2004	Start - Slutt	
Infrastruktur					
PET-utstyr			43 000	2004 - 2004	UFD
Utstyr v/forskningsinstituttene ¹⁾			34 000	2004 - 2004	UFD
Marinelaboratorium v/Kings Bay			10 000	2004 - 2004	UFD
LMS ved NIFES			4 500	2004 - 2004	UFD
Sum			91 500		
Diverse FoU-aktiviteter					
Samfinansiering, EU-prosjekter			30 000	2004 - 2004	UFD
Karlegging av genoma til storfe og torsk			15 000	2004 - 2004	UFD
Holberg-pris			4 000	2004 - 2004	UFD
Sum			49 000		
Sum ettårige midler			140 500		

1) 12 mill. kroner av bevilgningen skal inngå i NANOMAT-programmet

En oppsummering av budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003 framgår av tabell 3.1-3 nedenfor.

Tabell 3.1-3 Bevilgninger over UFDs budsjett. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. Fordeling på divisjoner og fellesavdelinger. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert	Budsjett	Endring i
	budsjett 2003		prosent 2003-2004
Faglig bevilgning			
Vitenskapsdivisjonen	738 675	846 593	14,6 %
Satsingsdivisjonen	124 641	162 350	30,3 %
Innovasjonsdivisjonen	36 506	55 000	50,7 %
Kommunikasjon ¹⁾	14 000	16 500	7,1 %
Administrasjon	7 575	10 763	42,1 %
Adm.direktørs stab/Internasjonal direktør ²⁾	12 236	67 048	448,0 %
Ufordelt ³⁾	19 117	0	-100,0 %
Sum faglig bevilgning	952 750	1 158 254	21,4 %
Instituttbevilgning			
Vitenskapsdivisjonen	43 516	45 083	3,6 %
Sum	996 266	1 203 337	20,8 %
Administrasjon			
Adm.	196 736	204 048	3,7 %
Totalt	1 193 002	1 407 385	18,0 %

1) I 2004 inkludert midler til nettstedet *forskning.no* som tidligere ble finansiert av områdene.

2) I 2003-beløpet er bevilgninger til oppgaver som tidligere ble ivaretatt av Strategi, og som fra 2004 naturlig faller inn under Internasjonal direktørs ansvar.

3) Midler til kompensasjon for pensjonsutgifter i 2003.

3.1.4 Øvrige midler over departementets budsjett

Utover de generelle bevilgningene gir UFD bevilgninger som er øremerket spesielle tiltak. I tabellen nedenfor gis en oversikt over UFDs spesielle midler.

Tabell 3.1-4 Bevilgninger over UFDs budsjett. Fordelt etter kapittel og post og/eller navn på program/ satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endring	
				budsjett	2004	2003	
				2003		-2004	
Kap.	243	, post	01 Velferdsprogrammet	SATS	500		-100 %
Kap.	243	, post	01 Utdanning og læring (KUL)	SATS	9 000	9 000	0 %
Kap.	281	, post	01 Kvalitetsreformen (KUL)	SATS	3 000	3 000	0 %
Kap.	281	, post	01 IKT og læring (KUL)	SATS	5 000	5 000	0 %
Kap.	281	, post	01 Strategisk høyskoleprogram	VIT	30 000	30 000	0 %
Kap.	281	, post	01 Kunnskap utvikling i profesjonsutd. (KUPP)	VIT	5 000	5 000	0 %
Kap.	281	, post	01 Tungregning	VIT	22 000	22 000	0 %
Kap.	281	, post	01 Kommersialisering av FoU	INNOV	6 000	6 000	0 %
Kap.	281	, post	05 MOBI Næringsrettet høyskole satsing	INNOV	3 500	3 500	0 %
Kap.	226	, post	21 Vitensentrene	VIT	4 000	4 000	0 %
Kap.		, post	Polarforskning, konferansestøtte og utredning	SATS	1 000		-100 %
Sum					89 000	87 500	-2 %

3.2 Nærings- og handelsdepartementet

3.2.1 Inntekter

Nærings- og handelsdepartementets bevilgning til Forskningsrådet er i 2004 på 860,5 mill. kroner over kap. 920, post 50 inkludert en tilsagnsfullmakt på inntil 140 mill, kroner.

Budsjettet øker med 16 mill. kroner fra 2003 til 2004, jf. tabell 3.2-1, dette tilsvarer en vekst på 1,9 prosent.

Tabell 3.2-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Kap. 920 , post: 50.1 Brukerstyrt forskning	303 725	324 800	6,9 %
50.2 Strategisk forskning	207 060	194 560	-6,0 %
50.3 Innovasjonstiltak	99 600	93 900	-5,7 %
50.4 Infrastruktur, grunnbev mv.	234 150	247 240	5,6 %
Sum ¹⁾	844 535	860 500	1,9 %

3.2.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2003-2004)

Bevilgningene til brukerstyrt forskning og infrastruktur er økt, mens bevilgningen til strategisk forskning og innovasjonstiltak har gått ned. Økningen til Infrastruktur skal blant annet gå til å styrke internasjonalt samarbeid, spesielt å få norske miljøer engasjert i EUs 6. rammeprogram, samt oppfølging av den bilaterale samarbeidsavtalen med Japan.

Innledningsvis i budsjettproposisjonen ble det trukket fram at det legges spesiell vekt på at de ulike virkemidlene skal bidra til å styrke den internasjonale profilen, styrke bedriftenes og forskningsmiljøenes evne til å delta i EUs 6. rammeprogram og legge til rette for etablering av store tverrgående programmer.

Næringsrettet brukerstyrt forskning:

NHD foreslår 324,8 mill. kroner til brukerstyrt forskning. Midlene er fordelt på 8 under-under-poster. Budsjettproposisjonen angir innen mange av områdene mål, målgrupper og prioriterte oppgaver. Budsjettet styrkes noe ift. 2003, og veksten går spesielt til IKT- og Maritim og offshore-sektoren.

Departementet legger vekt på at det legges opp til en vridning i IKT-bevilgningene fra strategisk til brukerstyrt forskning.

Næringsrettet strategisk forskning:

NHDs midler til strategisk forskning fordeles på under-under-postene Informasjons- og kommunikasjonsteknologi, Bioteknologi, Materialforskning og Andre nasjonalt viktige kompetansefelt. Bevilgningen for 2004 er ca. 12,5 mill. kroner mindre enn rev. budsjett for 2003.

Føringer gis på følgende punkter:

Informasjonsteknologi:

- Innledningsvis sies det at satsingen forutsettes konsentrert om de tre kjerneområdene mikroteknologi og –systemer, kommunikasjons- og programvareteknologi og informasjonssystemer.

- Det gis følgende føring om Simula-senteret: "Det forutsettes avsatt 10 mill. kroner til Simula-senteret, jf. omtale i St.meld. nr. 39 for 1998-1999" Forskning ved et tids-skille. I tillegg kommer midlene over UFDs og SDs budsjetter.
- Det vises til at Forskningsrådet på oppdrag fra NHD har startet et strategisk forskningsprogram for IKT-sikkerhet og sårbarhet med en planlagt varighet på fem år med oppstart i 2003, og med en samlet ramme på 59 mill. kroner.

Bioteknologi:

- NHD sier "Det forutsettes at satsingen på næringsrettet strategisk forskning innen bioteknologi har en tett kobling til FUGE-satsingen."

Materialteknologi/nanoteknologi:

- NHD sier "Det forutsettes en god kobling mellom Forskningsrådets aktiviteter og den strategien som ligger til grunn for FUNMAT, som er et strategisk samarbeid mellom Universitetet i Oslo, IFE, SINTEF og NTNU på dette feltet."

Innovasjonstiltak:

Midlene fordeles på under-under-postene Brobygging, Kommersialisering av FoU og Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken. Innen kunnskapsgrunnlaget påpekes det at midlene også omfatter støtte til arbeidslivsforskning, regional utvikling og forskningsdokumentasjon og statistikk.

Infrastruktur:

NHD fordeler midlene på følgende under-under-poster; Teknisk-industrielle og samfunnsvitenskapelige FoU-institutter, Regionale FoU-institutter, Halden-prosjektet og annen nukleær virksomhet, KLDRA Himdalen, Teknologirådet, Administrasjon av skatteordning og Andre infrastrukturtiltak.

Denne posten har økt sammenlignet med revidert budsjett 2003. Økningen har i stor grad gått til "andre infrastrukturtiltak" og skal benyttes til å styrke det internasjonale samarbeidet mot EU og mot Japan. Andre føringer i budsjettforslaget er:

- Under 50.4.3 Haldenprosjektet og annen nukleær virksomhet vises det til at Stortinget har sluttet seg til Regjeringens forslag om at det av bevilgningen til Norges forskningsråd gis en støtte på til sammen 90 mill. kroner til HRP for 3-årsperioden. Det foreslås derfor avsatt 32,5 mill. kroner til Haldenprosjektet for 2004 og i tillegg en tilsagnsfullmakt på 32,5 knyttet til siste året under avtalen.
- Det avsettes 35,5 mill. kroner til annen nukleær virksomhet ved IFE, og av dette avsettes 1 mill. kroner til å utvide norsk prosjektdeltakelse i EURATOM til også å dekke avfallshåndtering.
- Det avsettes 4 mill. kroner til KLDRA Himdalen
- Det avsettes 6,1 mill. kroner til Teknologirådet
- Det avsettes 13 mill. kroner til administrasjon av SkatteFUNN. Dette er 7 mill. kroner lavere enn for 2003, men kommer av at midlene som finansierer arbeidet ved SNDs distriktskontorer blir gitt direkte til SND. Ingen reell endring
- Det avsettes 21,4 mill. kroner til Andre Infrastrukturtiltak.

3.2.3 Fordeling av budsjett

NHDs føringer på budsjettpostene gir sammen med Forskningsrådets budsjettforslag fordelingen av budsjett 2004 mellom divisjoner og fellesavdelinger. Bevilgningene benyttes i samsvar med dette dokumentet.

Nedgangen i Sektor for IKT innenfor strategisk forskning må sees i sammenheng med at bevilgningen til næringsrettet brukerstyrt forskning øker med nesten 7 prosent, der en del av økningen går til Sektor for IKT.

På de følgende sider gis en spesifisert oversikt over budsjett 2004 fordelt på NHDs budsjettposter.

Tabell 3.2-2 Spesifisert oversikt over budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003. 1000 kroner.

Sektor/program/aktivitet	Divisjon	Revidert	Budsjett		Finansierende departement 2004
		budsjett 2003	2004	Start - Slutt	
Brukerstyrt forskning					
Sektor for maritim og offshore operasjoner					
MAROFF	INNOV	23 000	27 000	2002 - 2009	NHD, FID
Prosjektetableringstøtte (EU, Eureka)	INNOV		1 100		NHD
Strategiske utviklingsprosjekter	INNOV	400	300		NHD
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	SATS	500	500	2002 - 2007	SD, FID, NHD
Informasjonsprosjekter	KOMM	100	100		UFD, NHD
Sum		24 000	29 000		
Sektor for olje og naturgass					
Olje- og gassprogrammet (OG)	INNOV	6 200	6 000	2002 - 2010	OED, AAD, NHD
Prosjektetableringstøtte (EU, Eureka)	INNOV	1 000	300		NHD
Strategiske utviklingsprosjekter	INNOV	200	100		NHD
Informasjonsprosjekter	KOMM	100	100		UFD, NHD
Sum		7 500	6 500		
Sektor for IKT					
IKT-programmet	INNOV	66 300	72 700	2002 - 2010	NHD, SD
Prosjektetableringstøtte (EU, Eureka)	INNOV	7 500	5 200		NHD
Strategiske utviklingsprosjekter	INNOV	1 000	500		NHD
Kommunikasjons, IKT og medier (KIM)	SATS	1 800	3 300	2003 -	UFD, SD, NHD, AAD
IKT i medisin og helsetjeneste	VIT	6 000	7 100	2001 - 2005	UFD, NHD, HD
Informasjonsprosjekter	KOMM	200	200		UFD, NHD, HD
Sum		82 800	89 000		
Sektor for tjenesteyting, handel og logistikk					
PULS-programmet	INNOV	23 400	25 800	2002 - 2009	SD, NHD
Prosjektetableringstøtte (EU, Eureka)	INNOV	1 000	900		NHD
Strategiske utviklingsprosjekter	INNOV	400			NHD
Informasjonsprosjekter	KOMM	100	100		UFD, NHD
Sum		24 900	26 800		
Sektor for energi, miljø, bygg og anlegg					
EM Ba (BA-del)	INNOV	21 000	19 100	2002 - 2010	NHD
EM Ba (energidel)	SATS	6 000	6 000	2002 - 2010	OED, NHD
Prosjektetableringstøtte (EU, Eureka)	INNOV	500	2 000		NHD
Strategiske utviklingsprosjekter	INNOV	400	300		NHD
Forurensningsprogrammet	SATS	500	500	2000 - 2005	LD, MD, FID, OED, NF
Informasjonsprosjekter	KOMM	100	100		UFD, NHD
Sum		28 500	28 000		
Sektor for prosess- og biomedisinsk industri					
PROSBIO	INNOV	43 625	44 700	2002 - 2010	NHD, Fondet
Prosjektetableringstøtte (EU, Eureka)	INNOV		1 700		NHD
Strategiske utviklingsprosjekter	INNOV	600	400		NHD
Informasjonsprosjekter	KOMM	200	200		UFD, NHD
Sum		44 425	47 000		

forts. fra forrige side

Sektor/program/aktivitet	Divisjon	Revidert	Budsjet		Finansierende departement 2004
		budsjett 2003	2004	Start - Slutt	
Sektor for vareproduksjon og materialforedling					
VAREMAT	INNOV	64 900	68 100	2002 - 2010	NHD
Prosjektetableringstøtte (EU, Eureka)	INNOV		2 600		NHD
Strategiske utviklingsprosjekter	INNOV	1 000	600		NHD
Informasjonsprosjekter	KOMM	200	200		UFD, NHD
Sum		66 100	71 500		
Sektor for marine og biologiske ressurser					
Bioteknologi programmet	INNOV	13 500	13 500	2000 - 2005	FID, LD, NHD
Næringsmiddel programmet	INNOV	11 600	11 600	2000 - 2005	FID, LD, NHD
Prosjektetableringstøtte (EU, Eureka)	INNOV		1 500		NHD
Regional innovasjon	INNOV	400	400		NHD
Sum		25 500	27 000		
Sum næringsrettet brukerstyrt FoU		303 725	324 800		
Næringsrettet strategisk forskning					
<u>IKT</u>					
Mikroteknologi	INNOV	39 500	31 000		NHD
Strategiske institutt-/UoH-program	INNOV	24 500	23 100		NHD
BeM at A	VIT	4 000	3 800		NHD
IKT 2010	VIT	9 000	10 300		NHD, SD
IKT sikkerhets- og sårbarhetsforskn.	VIT	8 000	11 800		NHD, SD
IKT-Simula-sentret	VIT	10 000	10 000		NHD,SD, UFD
<u>Bioteknologi</u>					
Strategiske institutt-/UoH-program	INNOV	13 500	13 500		NHD
Etikk, samfunn og bioteknologi	SATS	1 000	1 000		NHD
Grunnleggende næringsrettet biotekn.	VIT	10 500	10 500		NHD
<u>Materialteknologi</u>					
Mikroteknologi	INNOV	1 500	250		NHD
Strategiske institutt-/UoH-program	INNOV	21 500	19 000		NHD
NANOMAT	SATS		3 750		UFD, NHD
<u>Nasjonalt viktige kompetansefelt</u>					
Teknisk-naturvitenskapelige fag	INNOV	61 860	54 360		NHD
Samfunnsvitenskapelige fag	VIT	2 200	2 200		NHD
Sum strategisk forskning		207 060	194 560		

forts. fra forrige side

Sektor/program/aktivitet	Divisjon	Revidert	Budsjet		Finansierende departement 2004
		budsjett 2003	2004	Start - Slutt	
Innovasjonstiltak					
Sektor for brobygging					
MOBI	INNOV	16 000	16 000	2002 - 2009	NHD, KRD, UFD
VS2010	INNOV	14 600	13 700	2001 - 2010	NHD, KRD, UFD
EU Innovation Relay Center	INNOV	2 000	1 000	1995 - 2008	NHD
Regional innovasjon	INNOV	4 100	5 000		NHD
Strategiske utviklingsprosjekter	INNOV	300	200		NHD
Sum		37 000	35 900		
Sektor for kommersialisering av FoU-resultater					
FORNY	INNOV	46 000	46 000	2002 - 2010	NHD, KRD, UFD
Sum		46 000	46 000		
Sektor for kunnskapsgrunnlaget for innovasjons- og næringspolitikken					
Forskningsdokumentasjon o.l	ADM	1 375	1 375		UFD, NHD, FID, LD, M
KUNI	INNOV	13 225	9 425	2003 - 2007	NHD, KRD, UFD, AAD
Arbeidslivsforskning	SATS	1 000	700	2002 - 2011	UFD, AAD, NHD
Regional utvikling	SATS	500		1998 - 2003	KRD, SD, LD, MD, FIN
Nasjonale forskningspolitiske komitéer	VIT	500	500		NHD
Sum		16 600	12 000		
Sum innovasjonstiltak		99 600	93 900		
Grunnbevilgninger og andre infrastrukturtiltak					
Grunnbevilgninger					
Grunnbevilgninger (teknisk-indust.)	INNOV	87 100	86 800		NHD
Grunnbevilgninger (SNF + TØI + STEP)	VIT	8 300	8 200		NHD
Regionale FoU-institutter	VIT	34 200	38 700		NHD
Sum		129 600	133 700		
Andre infrastrukturtiltak					
Bilateralt internasjonalt teknologisamarb.	INNOV	2 000	2 000		NHD
SkatteFUNN	INNOV	20 000	13 000		NHD
NTVA	INNOV	200	200		NHD
EU-posisjoneringsmidler institutter	INNOV	1 000	1 000		NHD
Fransk-Norsk stiftelse	INNOV	3 000	3 000		NHD
Halden/annen nukleær virksomhet	INNOV	60 000	68 000		NHD
EU's strålevernprogram	SATS		1 000		NHD, HD, FID, LD, MI
KILDRA Himdalen	INNOV	6 100	4 000		NHD
Oppfølging teknologiavtale Norge-Japan	INT		2 090		NHD
Statistikk/faktagrunnlaget	ADM		1 000		NHD
Norsk deltagelse i EU-prog.	INT		6 000		UFD, NHD
Informasjonstiltak	KOMM	4 810	4 810		UFD, NHD
COST etc	VIT	1 340	1 340		NHD
Teknologirådet	SATS	6 100	6 100		NHD
Sum		104 550	113 540		
Sum grunnbevilgninger/infrastr.tiltak		234 150	247 240		
Sum totalt		844 535	860 500		

En oppsummering av budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003 framgår av tabell 3.2-3 nedenfor.

Tabell 3.2-3 Bevilgninger over NHDs budsjett. revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. Fordelt på divisjoner og fellesavdelinger. 1000 kroner og prosentvis endring

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Vitenskapsdivisjonen	94 040	104 440	11,1 %
Satsingsdivisjonen	17 400	22 850	31,3 %
Innovasjonsdivisjonen	725 910	716 935	-1,2 %
Kommunikasjon	5 810	5 810	0,0 %
Administrasjon	1 375	2 375	72,7 %
Adm.direktørs stab/Internasjonal direktør	0	8 090	
Ufordelt	0	0	
Sum	844 535	860 500	1,9 %

3.3 Olje- og energidepartementet

3.3.1 Inntekter

Olje- og energidepartementets (OED) bevilgning til Forskningsrådet er i 2004 på 287,5 mill. kroner over kap. 1830, post 50 inkludert tilsagnsfullmakt på 33,0 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 52,5 mill. kroner (22,3 prosent) i forhold til saldert budsjett 2003, jf. tabell 3.3-1.

Bevilgningen fordeles med 137,5 mill. kroner til petroleumsforskning og 150 mill. til forskning i energi- og vassdragssektoren.

Tabell 3.3-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2003, og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Kap. 1830 , post: 50.1 Petroleumssektoren	112 000	137 500	22,8 %
Kap. 1830 , post: 50.2 Energi- og vassdragssektoren	123 000	150 000	22,0 %
Sum ¹⁾	235 000	287 500	22,3 %

3.3.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2003-2004)

Departementet fordeler bevilgningene til de to sektorene på strategisk og på brukerstyrt forskning. For å sikre en effektiv og god bruk av forskningsmidlene, har Forskningsrådet mulighet til å omdisponere midler mellom virkemidlene. Når det gjelder eksisterende petroleumsforskning forutsettes det at programmer innenfor strategisk og brukerstyrt forskning og prosjektrettet teknologiutvikling innenfor petroleumssektoren samordnes med det nye store tverrgående programmet PETROMAKS. OED vil drøfte dette nærmere med Forskningsrådet, blant annet under hensyntagen til teknologistrategien OG21.

St.prp. nr. 1 vektlegger følgende for budsjetterminen 2004:

- PETROMAKS skal omfatte både strategisk og brukerstyrt forskning, og vil omfatte sentrale forskningsoppgaver som utvikling av metoder for stimulert utvinning, reservoarovervåking og -styring og boreteknologi samt nye prosesser, metoder og teknologi for avsetning av gass.
- Norge deltar i det nye femårige ESF programmet EUROMARGINS, som gjennom integrerte multinasjonale prosjekter vil kunne bidra til bedre letemodeller innenfor petroleumssektoren.
- PROOF-programmet (Olje-Sjø - langtidsvirkninger fra utslipp til sjø fra petroleumsvirkningsvirksomheten) foreslås videreført i 2004. Hovedvekten foreslås knyttet til gass, strukturendringer i petroleumssektoren, forholdene i petroleumsklyngen og utviklingen av leverandørindustrien.
- Det foreslås å avsette 30 mill. kroner til Demo 2000- programmet i 2004, hovedsakelig til å sikre ferdigstilling av pågående prosjekter.
- Energiforskningen foreslås fra og med 2004 organisert i et stort program kalt RENERGI. Programmet vil ha stor faglig spennvidde og vil omfatte både strategisk grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og forskning som underlag for politikkutforming.
- Den samfunnsfaglige forskningen innenfor RENERGI er organisert i programmet SAMSTEMT – *samfunnsfaglige studier av energi, miljø og teknologi*(2001 – 2010).

- Innenfor EMBa-programmet er det lagt opp til en særlig satsing på utvikling av renseteknologi for gasskraftverk.

Strategisk forskning

I 2004-budsjettet er det foreslått 0-vekst fra 2003 – 2004. Midlene vil være knyttet opp mot programmene som nevnt ovenfor.

Brukerstyrt forskning

Den brukerstyrte forskningen er inndelt på følgende måte av OED:

- 43,0 mill. kroner foreslås disponert av petroleumssektoren
- 30,0 mill kroner foreslås disponert til prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren (Demo 2000)
- 27,0 mill kroner foreslås disponert til det nye tverrgående programmet PETROMAKS
- 75,0 mill. kroner foreslås disponert av energi- og vassdragssektoren
- 50 mill. kroner foreslås disponert til renseteknologi for gasskraftverk (EMBa)

Veksten innenfor brukerstyrt forskning er knyttet til EMBa-programmet og opprettelsen av PETROMAKS.

3.3.3 Fordeling av budsjett 2004

OEDs føringer på budsjettpostene gir sammen med Forskningsrådets budsjettforslag fordelingen av budsjett 2004 mellom divisjoner og fellesavdelinger. Bevilgningene benyttes i samsvar med dette dokumentet.

En spesifisert oversikt over OEDs budsjett fordelt på sektor og virkemiddel gis i tabell 3.3-2 nedenfor.

Tabell 3.3-2 Spesifisert oversikt over budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003. 1 000 kroner

Sektor/program	Divisjon	Revidert	Budsjett		Finansierende departement 2004
		budsjett 2003	2004	Start - Slutt	
Strategiske program petroleumsektoren					
Strategiske institutt- /UoH-program	INNOV	26 930	30 150		NHD, OED
EUROMARGINS	VIT	2 670	4 000		OED
Grunnleggende petroleumsforskning	VIT	8 700	3 350	1998 -	OED
Sum		38 300	37 500		
Strategiske program energisektoren					
Strategiske institutt- /UoH-program	INNOV	10 500	9 900		NHD, OED
RENERGI - Energi for fremtiden	SATS	10 900	10 700	2004 - 2013	OED, Fondet
Katalyse og organisk syntetisk kjemi	VIT	5 600	5 500	1999 - 2006	UFD, OED
Norsk institutt for sjørett	VIT	1 500	1 500		UFD, OED
Sum		28 500	27 600		
Sum strategisk forskning		66 800	65 100		
Brukerstyrt forskning petroleumsektoren					
Olje- og gassprogrammet	INNOV	31 800	31 800	2002 - 2010	OED, AAD, NHD
Internasjonal virksomhet	INNOV	1 700			NHD, OED
PETROPOL	SATS	5 200	5 200	2001 - 2005	OED
Forurensninger - utslipp til sjø	SATS	6 000	6 000	2002 - 2008	OED, MD
Sum		44 700	43 000		
Brukerstyrt energiforskning					
Internasjonal virksomhet	INNOV	3 300	3 800		NHD, OED
RENERGI - (EMBa)	SATS	60 800	58 600	2004 - 2013	OED, NHD
SAMSTEMT	SATS	10 400	10 000	2001 - 2010	OED, MD, FIN, NVE
Sum		74 500	72 400		
Brukerstyrt forskning klima- og renseteknologi					
RENERGI - (EMBa)	SATS	20 000	50 000	2004 - 2013	OED, MD, NHD
Sum		20 000	50 000		
Sum brukerstyrt forskning		139 200	165 400		
Petroleumsrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren					
DEMO 2000	INNOV	29 000	30 000	2002 - 2010	OED
Sum petroleumsrettet tekn.utvikling		29 000	30 000		
PETROMAKS	SATS		27 000	2004 - 2013	OED
Sum totalt		235 000	287 500		

En oppsummering av budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003 framgår av tabell 3.3-3.

Tabell 3.3-3 Bevilgninger over OEDs budsjett. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. Fordeling på divisjoner og fellesavdelinger. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Vitenskapsdivisjonen	18 470	14 350	-22,3 %
Satsingsdivisjonen	113 300	167 500	47,8 %
Innovasjonsdivisjonen	103 230	105 650	2,3 %
Kommunikasjon	0	0	
Administrasjon	0	0	
Adm. direktørs stab/Internasjonal direktør	0	0	
Ufordelt	0	0	
Totalt	235 000	287 500	22,3 %

3.4 Fiskeridepartementet

Fiskeridepartementets FoU-strategi ”FoU innen fiskeri og havbruk, havner og infrastruktur for sjøtransport” og strategiplan ”Verdier fra havet – Norges framtid” er førende for Forskningsrådets prioriteringer i 2004.

3.4.1 Inntekter

Fiskeridepartementet (FID) bevilger i 2004 230,5 mill. kroner over kap. 1023, post 50. Dette tilsvarer en økning på 0,5 mill. kroner (0,2 prosent) fra 2003 til 2004. Jf. tabell 3.4-1.

Tabell 3.4-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner.

		Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Kap. 1023 , post 50	Tilsk. Norges forskningsråd	230 000	230 500	0,2 %

3.4.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2003-2004)

Fiskeridepartementets midler til Forskningsrådet for 2004 skal bidra til:

- å utvikle kunnskap, teknologi og metoder som kan danne grunnlag for en bærekraftig utnyttelse av de biologiske ressursene i havet og en lønnsom næringsvirksomhet med basis i disse ressursene
- at den ressurs- og miljørettede forskningen sikrer et best mulig kunnskapsgrunnlag for bærekraftig forvaltning av norske marine ressurser og sjøområder
- at havbruksforskningen styrker eksisterende næringsvirksomhet, åpner for nye muligheter for næringsutvikling og sikrer en bærekraftig forvaltning
- at den markeds- og industrirettede forskning styrker lønnsomheten og konkurransevnen gjennom markedsorientert omstilling og industriell utvikling
- at forskning og utvikling innenfor havner og infrastruktur for sjøtransport medvirker til et bedre beslutningsunderlag for tiltak i sektoren og bidrar til utvikling av teknologi, organisering og rammebetingelser

Prioriterte områder vil være forskning rettet mot utvikling av markeds kunnskap, produkt- og prosessutvikling, bedre utnyttelse av råstoffet gjennom marin bioteknologi og havbruksforskning inklusive dyrking av havet. Bevilgningen skal dekke Norges andel av kostnadene for en nasjonal ekspert på feltet fiskeriforskning, inkludert akvakultur, knyttet til EUs fiskeridirektorat. Forskerutdanning skal være et sentralt element i et strategisk program.

3.4.3 Fordeling av budsjett

FIDs føringer på budsjettposten gir sammen med Forskningsrådets budsjettforslag fordelingen av budsjett 2004 mellom divisjoner og fellesavdelinger. Bevilgningene benyttes i samsvar med dette dokumentet.

Tabell 3.4-2 gir en spesifisert oversikt over budsjett 2004 fordelt på aktiviteter.

Tabell 3.4-2 Spesifisert oversikt over budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003. 1 000 kroner.

	Divisjon/ avdeling	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Start	Slutt	Finansierende departement 2004
Brukerstyrte programmer						
MAROFF	INNOV	1 000	1 000	2002	- 2009	NHD,FID
PULS	INNOV	1 000	1 000	2002	- 2009	NHD,FID,SD
Sum		2 000	2 000			
Grunnforskningsprogrammer						
Biologisk mangfold	SATS	1 500	1 500	1998	- 2007	UFD,FID,LD,MD
Sum		1 500	1 500			
Handlingsrettede programmer						
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	SATS	1 000	1 000	2002	- 2007	NHD,FID
Forurensning	SATS	2 500	2 500	2000	- 2005	NHD,FID,LD,MD
Global marine problemstillinger	SATS	1 000				UFD
Marine ressurser, miljø og forvaltning	SATS	25 200	25 200	1995	- 2005	UFD,FID,MD
Bioteknologi	INNOV	9 700	9 700	2000	- 2005	NHD,FID,LD,Fond
Næringsmidler	INNOV	14 300	14 300	2000	- 2005	NHD,FID,LD
Fiskeriteknologi	INNOV	12 100	12 100	2000	- 2005	FID
Marked og samfunn	INNOV	16 800	17 800	2000	- 2005	FID,LD,Fond
Sum		82 600	82 600			
Store programmer						
NORKLIMA	SATS	1 000	1 000	2004	- 2013	UFD,FID,LD,MD,Fond
HAVBRUK	SATS	54 200	54 200	2004	- 2013	FID,LD,Fond
Sum		55 200	55 200			
Frittstående prosjekter						
PROSDIV	SATS	300				
SM B Innovasjon	INNOV	300	300			
Diverse prosjekter	INNOV	150				
EU5 Strålevernprogram	SATS	1 000	1 000			
Sum		1 750	1 300			
Infrastruktur						
Grunnbevilgninger primærnæringsinst.	INNOV	29 100	29 100			
Strategiske program primærnæringer	INNOV	49 780	49 780			
Strategiske universitetsprogrammer, Sars	VIT		500			
Andre infrastrukturtiltak	INNOV	500	500			
Sum		79 380	79 880			
Diverse FoU-aktiviteter						
Planlegging/utredning/evaluering	SATS	204				
Informasjon, formidling, publisering	INNOV	365	200			
Planlegging, utredning, evaluering	INNOV	796	500			
Planlegging, utredning, evaluering	ADM	400	400			
Informasjon, formidling, publisering	KOMM	1 520	1 520			
Stimulerings tiltak og nettverksbygging	SATS	1 546	1 530			
Stimulerings tiltak og nettverksbygging	INNOV	1 164	970			
Sum		5 995	5 120			
Disposisjonsfond						
Disposisjonsfond	INNOV	1 175	2 500			
Andre felleskostnader						
De nasj. forskningsetiske komiteer	VIT	400	400			
Sum		400	400			
Totale kostnader		230 000	230 500			

En oppsummering av budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003 framgår av tabell 3.4-3.

Tabell 3.4-3 Bevilgninger over FIDs budsjett. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. Fordeling på divisjoner og fellesavdelinger. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Vitenskapsdivisjonen	400	900	125,0 %
Satsingsdivisjonen	89 450	87 930	-1,7 %
Innovasjonsdivisjonen	138 230	139 750	1,1 %
Kommunikasjon	1 520	1 520	0,0 %
Administrasjon	400	400	0,0 %
Adm. direktørs stab/Internasjonal direktør	0	0	
Ufordelt	0	0	
Totalt	230 000	230 500	0,2 %

3.4.4 Spesielle midler over departementets budsjett

I tillegg til de midler som er omtalt ovenfor bevilger FID spesielle midler til Forskningsrådet over kapittel 1023.

Tabell 3.4-4 Spesielle midler. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003- 2004
Kap. 1023 71 Sars ¹⁾	VIT	500		0 %
Kap. 1023 71 Tilskudd til MABIT-programmet	INNOV	5 000	5 000	0 %
Sum		5 500	5 000	0 %

1) Bevilgningen til Sars er flyttet over til post 50 og er nå en del av de generelle midlene. Endringen i prosent er korrigert for dette.

3.5 Landbruksdepartementet

3.5.1 Inntekter

Landbruksdepartementet (LD) har bevilget 144,5 mill. kroner til Forskningsrådet over kap. 1137, post 50. Dette tilsvarer en økning på 26,8 mill. kroner (23 prosent) fra 2003 til 2004. Videre er det bevilget 152,4 mill. kroner over kap. 1137, post 51 Basisbevilgninger til forskningsinstitutter. Dette tilsvarer en økning på 5,3 mill. kroner (3,6 prosent) fra 2003 til 2004. Jf. tabell 3.5-1.

Økningen må betraktes i forhold til kuttet som kom i revidert budsjett 2003. I forhold til saldert budsjett for 2003 er det en nedgang på 1,2 mill kroner.

Tabell 3.5-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Kap. 1137 , post 50 Tilsk. Norges forskningsråd	117 683	144 520	22,8 %
Kap. 1137 , post 51 Basisbev. til forskningsinst.	147 103	152 410	3,6 %
Sum	264 786	296 930	12,1 %

3.5.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2003-2004)

Bevilgninger til forskningsaktiviteter

LDs Budsjettforslag og prioriteringer for 2004 følger Handlingsplanen "Prioriteringer innen mat- og landbruksforskning". Denne er nærmere omtalt i Forskningsrådets Budsjettbok 2002 og i St prp nr 1 (2003- 2004) for LD. Budsjettveksten over post 50 skal gå til innsatsområdene trygge matvarer og klima og energi.

Innenfor området trygge matvarer er det blant annet forskning på biologiske og helsemessige effekter av ulike stoffer i mat for å bedre koordineringen mellom landbruks-/næringsmiddel-forskning og medisinsk forskning. Innenfor klima og energi er de viktige områdene bioenergi-forskning, effekter av klimaendringer og –utvikling og skogens potensial og bidrag i klima-sammenheng.

Departementets nye satsing på næringsutvikling gjennom prosjektet Landbruk Pluss innebærer økt fokus på kommersialiseringspotensialet innenfor mat-og landbruksforskning. Målet er å fremme kommersialisering av eksisterende FoU og produksjon av kommerisaliserbare FoU-resultater.

LDs basisbevilgning til forskningsinstitutter

Bevilgningen som kanaliseres gjennom Forskningsrådet er lagt inn med en vekst på 3,6 prosent i forhold til 2003. Midlene til instituttene fordeles på grunnbevilgninger, SIP-midler og midler til ivaretagelse av nasjonale oppgaver

3.5.3 Fordeling av budsjett

LDs føringer på fagfeltene gir sammen med Forskningsrådets budsjettforslag fordelingen av budsjett 2004 mellom divisjoner og fellesavdelinger. Bevilgningene benyttes i samsvar med dette dokumentet.

I tabell 3.5-2 gis en spesifisert oversikt over budsjett 2004 fordelt på virkemidler.

Tabell 3.5-2 Spesifisert oversikt over budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003. 1 000 kroner.

Divisjon	Revidert	Budsjett			Finansierende	
	budsjett 2003	2 004	Start	-	Slutt	departement 2004
Grunnforskningsprogrammer						
Biologisk mangfold	SATS	800	1 000	1998	-	2007 UFD,FID,LD,MD
Sum		800	1 000			
Handlingsrettede programmer						
Bioteknologi	INNOV	13 771	14 500	2000	-	2005 NHD,FID,LD,Fond
Næringsmidler	INNOV	8 703	10 700	2000	-	2005 NHD,FID,LD
Fiskeriteknologi	INNOV			2000	-	2005 FID
Jord, planter og husdyr	INNOV	32 282	35 200	2000	-	2005 LD
MABIT	INNOV			1998	-	2008 FID
Marked og samfunn	INNOV	14 747	18 800	2000	-	2005 FID,LD,Fond
Skog - ressurser og verdiskaping	INNOV	11 289	12 600	2000	-	2005 LD
Regional utvikling	SATS	2 500	2 500			LD,MD
Landskap i endring	SATS	3 869	4 719	2000	-	2007 LD,MD
Forurensning	SATS	3 000	3 700	2000	-	2005 NHD,FID,LD,MD
RAMBU	SATS	400	500	2000	-	2010 UFD,LD,MD
Sum		90 561	103 219			
Store programmer						
NORKLIMA	SATS	2 000	3 000	2004	-	UFD,FID,LD,MD,Fond
Havbruk - prod. av akvat. organismer	SATS	3 250	4 500	2004	-	FID,LD,Fond
Sum		5 250	7 500			
Frittstående prosjekter						
EU 5 Strålevernprogram	SATS	1 000	1 000			
SM B Innovasjon	INNOV	300	300			
Diverse prosjekter	INNOV	554				
Sum		1 854	1 300			
Infrastruktur						
Grunnbevilgninger primærnæringsinst.	INNOV	89 000	89 000			
Strategiske program primærnæringer	INNOV	68 385	85 821			
Andre infrastrukturtiltak	INNOV	4 900	2 500			
Sum		162 285	177 321			
Diverse FoU-tiltak						
Informasjon, formidling, publisering	INNOV	300	500			
Informasjon, formidling, publisering	KOMM	1 040	1 040			
Planlegging, utredning, evaluering	INNOV	500	100			
Planlegging, utredning, evaluering	ADM	150	150			
Stimuleringsiltak og nettverksbygging	INNOV	1 800	2 000			
Sum		3 790	3 790			
Disposisjonsfond						
Disposisjonsfond	INNOV	-54	2 500			
Felleskostnader						
De nasj. forskningsetiske komiteer	VIT	300	300			
Sum		300	300			
Totalt		264 786	296 930			

En oppsummering av budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003 framgår av tabell 3.5-3.

Tabell 3.5-3 Bevilgninger over LDs budsjett. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. Fordelt på divisjoner og fellesavdelinger. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Faglig bevilgning			
Vitenskapsdivisjonen	300	300	0,0 %
Satsingsdivisjonen	16 819	20 919	24,4 %
Innovasjonsdivisjonen	99 374	122 111	22,9 %
Kommunikasjon	1 040	1 040	0,0 %
Administrasjon	150	150	0,0 %
Adm. direktørs stab/Internasjonal direktør	0	0	
Ufordelt	0	0	
Sum FoU	117 683	144 520	22,8 %
Instituttbevilgning			
Innovasjonsdivisjonen	147 103	152 410	3,6 %
Totalt	264 786	296 930	12,1 %

3.5.4 Spesielle midler over departementets budsjett

I tillegg til de generelle midlene som er omtalt ovenfor bevilger departementet midler til spesielle formål.

Tabell 3.5-4 Bevilgninger over LDs budsjett. Fordeling etter kap. og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003- 2004
Kap. 1150 77 Jordbruksavtalen	VIT	400	400	0 %
Kap. 1150 77 Jordbruksavtalen	SATS	5 000	5 000	0 %
Kap. 1150 50 Til gjennomføring av jordbruksavtalen	SATS	250	250	0 %
Kap. 1150 77 Jordbruksavtalen, div. prog./prosjekt	INNOV	25 339	21 341	-16 %
Sum		30 989	26 991	-13 %

3.6 Miljøverndepartementet

3.6.1 Inntekter

Miljøverndepartementet (MD) har bevilget 120,3 mill. kroner over kap. 1410, post 51 i 2004. Dette er en nedgang på 4,5 mill. kroner (3,6 prosent) sammenlignet med revidert budsjett 2003. Videre er det foreslått en bevilgning på 88,6 mill. kroner over kap. 1410, post 50.1, Basisbevilgninger til miljøinstituttene. Dette er en nedgang på 1,1 prosent sammenlignet med revidert budsjett 2003 (jf. tabell 3.6-1).

Tabell 3.6-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis vekst.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Kap. 1410 , post 51 Forskningsprogrammer	124 818	120 318	-3,6 %
Kap. 1410 , post 50 Basisbev. til miljøinstituttene	89 586	88 586	-1,1 %
Sum	214 404	208 904	-2,6 %

3.6.2 Budsjettmessige føringer i St.prp. nr. 1 (2003-2004)

St.prp.nr. 1 angir for budsjetterminen 2004 følgende budsjettmessige føringer:

- Hovedvekten er lagt på forskning innenfor klimaendringer, inkludert forskning på biologiske og samfunnsmessige effekter av klimaendringer. Marin forskning og forskning innen biologisk mangfold og helse- og miljøfarlige kjemikalier prioriteres også.
- Post 50, Basisbevilgninger til miljøinstituttene, inkluderer 5,0 mill. kroner til nasjonal brukerfinansiering av EU-prosjekt ved miljøinstituttene.

3.6.3 Fordeling av budsjett

MDs føringer på fagfeltene gir sammen med Forskningsrådets budsjettforslag fordelingen av budsjett 2004 mellom divisjoner og fellesavdelinger. Bevilgningene benyttes i samsvar med dette dokumentet.

Tabell 3.6-2 nedenfor gir en spesifisert oversikt over bevilgningene innenfor MDs resultatområder.

Tabell 3.6-2 Spesifisert oversikt over budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003. 1000 kroner.

	Divisjon	Revidert		Start	Slutt	Finansierende departement 2004
		budsjett 2003	Budsjett 2004			
Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold						
Biologisk mangfold	SATS	12 600	9 900	1998 -	2007	UFD,FID,LD,MD,UD
NORKLIMA	SATS		2 000	2004 -	2013	UFD,FID,LD,MD,Fond
Marine ressurser, miljø og forvaltning	SATS	1 500	1 500	2000 -	2005	MD, FID, UFD
HAVBRUK	SATS			2004 -	2013	FID,LD,Fond
Landskap i endring	SATS	4 000	3 400	2000 -	2007	MD,LD, Jord.avt
Villaks	SATS	7 200	7 200	2001 -	2010	MD
Sum		25 300	24 000			
Friluftsliv						
Landskap i endring	SATS	1 000	1 000	2000 -	2007	MD,LD, Jord.avt
Kulturminner og kulturmiljøer						
Landskap i endring	SATS	4 350	5 350	2000 -	2007	MD,LD, Jord.avt
		4 350	5 350			
Overgjødsling og oljeforurensning						
Marine ressurser, miljø og forvaltning	SATS	2 900	2 600	2000 -	2005	MD, FID, UFD
Oljeforurensninger (PROOF)	SATS	2 000	1 500	2002 -	2008	OED,MD
Forurensning	SATS	3 500	3 500	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
Sum		8 400	7 600			
Helse- og miljøfarlige kjemikalier						
Miljø og helse	VIT	2 000	2 000	2001 -	2005	UFD,MD,HD,SD
Forurensning	SATS	9 000	7 700	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
Sum		11 000	9 700			
Avfall og gjenvinning						
Forurensning	SATS	1 000	1 000	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
Klimaendringer, luftforurensning og støy						
NORKLIMA	SATS	35 300	34 000	2004 -	2013	UFD,FID,LD,MD,Fond
Forurensning	SATS	4 800	4 800	2000 -	2005	NHD,LD,MD,FID
RENERGI	SATS	12 250	11 750	2004 -	2013	NHD,OED,MD,Fond
Rammebetingelser for bærekraft.utv:	SATS	500	500	2000 -	2010	LD,MD,FIN,BFD
Sum		52 850	51 050			
Internasjonalt miljøvernssamarbeid						
Polarforskning	SATS	4 200	4 200			UFD,MD
Marine ressurser, miljø og forvaltning	SATS	500	500	2000 -	2005	MD, FID, UFD
Sum		4 700	4 700			
Regional planlegging						
Regional utvikling	SATS	1 000		1998 -	2003	KRD,SD,LD,MD,FIN,NHD
Tverrsektorielt planforskningsprogram	SATS	250		2003		MD
By-/regional-/tverrsektoriell planforskning	SATS		950	2004		
Byutvikling	SATS	4 000	4 000	2000 -	2004	UFD, MD, SD,KRD
Sum		5 250	4 950			
Områdeovergrepene virkemidler						
Rammebetingelser for bærekraft.utv:	SATS	5 900	5 900	2000 -	2010	LD,MD,FIN,BFD
Kontingenter	SATS	1 000	1 000			
Informasjon/ formidling/ publisering	SATS	688	688			
Planlegging/ utredning/ evaluering	SATS	1 500	1 500			
Stimulerings tiltak og nettverksbygging	SATS	1 000	1 000			
Planlegging/ utredning/ evaluering	ADM	300	300			UFD, NHD, FID, LD,MD
Informasjon	KOMM	580	580			
Sum		10 968	10 968			
Sum faglig bevilgning		124 818	120 318			

forts. fra forrige side

	Divisjon	Revidert budsjett		Budsjett		Finansierende departement 2004
		2003	2004	Start	Slutt	
Miljøinstituttene	SATS	54 826	53 426			
Strategiske satsinger	SATS	29 760	31 160			
Brukerstøtte til EU-prosjekter	SATS	5 000	4 000			
Sum		89 586	88 586			

En oppsummering av budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003 fremgår av tabell 3.6-3 under.

Tabell 3.6-3 Bevilgninger over MDs budsjett. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. Fordeling på divisjoner og fellesavdelinger. 1 000 kroner og prosentvis vekst

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Faglig bevilgning			
Vitenskapsdivisjonen	2 000	2 000	0,0 %
Satsingsdivisjonen	121 938	117 438	-3,7 %
Innovasjonsdivisjonen	0	0	
Kommunikasjon	580	580	0,0 %
Administrasjon	300	300	0,0 %
Adm.dirktørs stab/Internasjonal direktør	0	0	
Ufordelt	0	0	
Sum FoU	124 818	120 318	-3,6 %
Instituttbevilgning			
Satsingsdivisjonen	89 586	88 586	-1,1 %
Totalt	214 404	208 904	-2,6 %

3.6.4 Spesielle midler over departementets budsjett

Departementet bevilger i tillegg midler som er øremerket spesielle tiltak. I tabellen nedenfor gis en oversikt over MDs spesielle midler.

Tabell 3.6-4 Bevilgninger over MDs budsjett. Fordeling etter kapittel og post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003-2004	
Kap. 1410 52 Rekr. kvinnelige miljøvernforskere	VIT	200	-100 %	
Kap. 1410 53 IIASA-kontingent	SATS	5 000	5 000	0 %
Kap. 1470 75 EU5 strålevernprogram	SATS	1 000	1 000	0 %
Sum		6 200	6 000	-3 %

Midlene til rekrutteringsstipend til kvinnelige miljøvernforskere (kap. 1410, post 52) er faset ut etter en styrt nedtrapping av stipendprogrammet.

3.7 Fondet for forskning og nyskaping

Fondskapitalen etter revidert budsjett 2003 er på 31,8 mrd. kroner hvorav 14 mrd. kroner utgjør kompensasjon for tippemidlene. I 2002 og 2003 ble en tredjedel av fondsavkastningen kanalisert direkte til institusjonene i universitets- og høyskolesektoren. Fra 2004 går imidlertid 40 prosent av avkastningen til UoH-sektoren.

Fondsavkastningen til Forskningsrådet er 606,2 mill. kroner i 2004. Dette er en økning på 77,8 mill. kroner i forhold til 2003. Fondsavkastningen for 2004 er i hovedsak bundet opp i tidligere vedtak.

Tabell 3.7-1 Inntekter. Fordeling etter kapittel og post. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004 iht. St.prp. nr. 1. 1 000 kroner, endring i prosent.

		Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004	
Kap.	286 , post 50	Fondet for forskning og nyskaping	528 398	606 205	14,7 %

Avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping skal i 2004 benyttes til å støtte lang-siktig, grunnleggende forskning generelt og langsiktig forskning innenfor de fire tematiske satsingsområdene. Kvalitet skal være det fremste kriteriet for tildeling av midler fra fondet. Midlene skal fortsatt benyttes til å følge opp Sentre for fremragende forskning og FUGE skal videreføres på minst samme nivå som i 2003. Frihetsgraden vil i 2004 bli benyttet til Store programmer og til oppstart av Store frie prosjekter (StoreFri).

Tabell 3.7-2 Bevilgninger fra Fondet for forskning og nyskaping. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. Fordeling på divisjoner. 1 000 kroner og prosentvis endring.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring prosent 2003-2004
Vitenskapsdivisjonen	246 030	247 630	0,0 %
Satsingsdivisjonen	172 870	172 870	0,0 %
Innovasjonsdivisjonen	77 500	77 500	0,0 %
Kommunikasjon	1 200	1 200	0,0 %
Administrasjon ¹⁾	3 300	1 700	0,0 %
Adm.direktørs stab/Internasjonal direktør	0	0	
Ufordelt ²⁾	27 498	105 305	283,0 %
Totalt	528 398	606 205	14,7 %

1) Deler av fondsmidlene til Administrasjon i 2003 var knyttet til SFF-oppgaver. Ansvaret er fra 2004 overført til Vitenskap. Det er korrigert for dette i kolonnen for prosentvise endringer.

2) Frihetsgraden vil gå til Store programmer og StoreFri. Fordelingen mellom divisjonene vil bli avklart på et senere tidspunkt.

3.8 Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Budsjettet for 2004 fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) viser en nedgang på nesten 2,8 mill. kroner, eller 6 prosent sammenlignet med 2003. Nedgangen har blant annet sammenheng med nedgangen i bevilgningen til Maktutredningen. Som tabell 3.8-1 nedenfor viser er bevilgningene til de øvrige aktivitetene holdt konstant.

Tabell 3.8-1 Bevilgninger fra AAD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Endring
				budsjett	2003
				Budsjett	2004
				2003	-2004
				Divisjon	
Programmer:					
Kap. 1500	post, 21	ARENA	VIT	800	-100 %
Kap. 1500	post, 21	Maktutredningen	VIT	2 000	-100 %
Kap. 1575	post, 50	Arbeid og helse	VIT	4 000	4 000 0 %
Kap. 1500	post, 21	Velferdsprogrammet	SATS	900	900 0 %
Kap. 1500	post, 21	Arbeidslivsforskning	SATS	5 500	5 500 0 %
Kap. 1500	post, 50	Arbeidslivsforskning	SATS		8 500
Kap. 1575	post, 21	Arbeidslivsforskning	SATS	8 500	-100 %
Kap. 1500	post, 50	KUNI-programmet	INNOV	1 000	1 000 0 %
Kap. 1500	post, 50	Risiko- og sårbarhetsforskning (HMS)	INNOV	2 600	2 600 0 %
Kap. 1500	post, 50	HMS i petroleumssektoren	INNOV	15 000	15 000 0 %
Sum programmer				40 300	37 500 -7 %
Basisbevilgninger:					
Kap. 1575	post, 50	SINTEF teknologiledelse (grunnbev.)	VIT	3 100	3 100 0 %
Kap. 1575	post, 50	AFI	VIT	7 000	7 000 0 %
Sum basisbevilgninger				10 100	10 100 0 %
Totalt				50 400	47 600 -6 %

3.9 Barne- og familiedepartementet

Den totale bevilgningen fra BFD er på 19,9 mill. kroner. Bevilgningen er tilnærmet den samme som i 2003 med en liten nedgang innenfor Velferdsprogrammet.

Tabell 3.9-1 Bevilgninger fra BFD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Endring	
				budsjett	2002	
				Budsjett	2003	
				2003	2004 ¹⁾	
				2003	-2003	
				Divisjon		
Kap. 846	, post 70.1	Kjønnsforskning	VIT	4 000	4 000 0 %	
Kap. 846	, post 50	Velferdsprogrammet	SATS	5 900	5 900 0 %	
Kap. 854	, post 50	Velferdsprogrammet	SATS	6 100	6 100 0 %	
Kap. 857	, post 50	Velferdsprogrammet	SATS	3 750	3 750 0 %	
Kap. 857	, post 70	Velferdsprogrammet	SATS	700	43 -94 %	
Kap. 857	, post 71	Velferdsprogrammet	SATS	297	-100 %	
European Center i Wien (kontingent)				SATS	130	130 0 %
Totalt				20 877	19 923 -5 %	

1) Tallet for budsjett 2004 kan avvike noe fra BFDs tildelingsbrev fordi Forskningsrådet mottok tildelingsbrevet etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

3.10 Finansdepartementet

Bevilgningen fra Finansdepartementet er holdt på omtrent samme nivå som i 2003. Departementet støtter i all hovedsak de samme satsingene som i 2003 med en liten økning til programmet Økonomisk kriminalitet.

Tabell 3.10-1 Bevilgninger fra FIN fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert		Endring	
				budsjett	Budsjett	2003	
				2003	2004 ¹⁾	-2004	
				Divisjon			
Kap.	1600 post,	21	Helsetjenester og helseøkonomi	VIT	2 000	2 000	0 %
Kap.	1600 post,	21	Regional utvikling	SATS	200		-100 %
Kap.	1600 post,	21	Skatteøkonomisk forskning	SATS	5 000	5 000	0 %
Kap.	1600 post,	21	Økonomisk kriminalitet	SATS	500	750	50 %
Kap.	1600 post,	21	RENERGI	SATS	400	400	0 %
Kap.	1600 post,	21	RAMBU	SATS	200	200	0 %
Kap.	post,		KUNI-programmet	INNOV	500	500	0 %
Totalt					8 800	8 850	1 %

1) Tallet for budsjett 2004 kan avvike noe fra FINs tildelingsbrev fordi Forskningsrådet mottok tildelingsbrevet etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt

3.11 Justisdepartementet

Justisdepartementet har økt sin satsing både innenfor velferdsprogrammet og innenfor forskning om økonomisk kriminalitet. Dette har ført til mer enn fordobling av bevilgningen til Forskningsrådet

Tabell 3.11-1 Bevilgninger fra JD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert		Endring	
				budsjett	Budsjett	2003	
				2003	2004	-2004	
				Divisjon			
Kap.	400 , post	11	Velferdsprogrammet	SATS	550	2 000	264 %
Kap.	400 , post	11	Økonomisk kriminalitet	SATS	850	1 000	18 %
Totalt					1 400	3 000	114 %

3.12 Kommunal- og regionaldepartementet

Det ligger an til en nedgang i bevilgningen fra Kommunal- og regionaldepartementet på om lag 10 mill. kroner sammenlignet med 2003. Reduksjonen er i all hovedsak innenfor MOBI-programmet der delprogrammet TEFT er faset ut.

Hvor stor den endelige bevilgningen fra KRD blir er foreløpig uklart da Forskningsrådet ikke hadde mottatt tildelingsbrevet fra KRD før budsjett 2004 ble ferdigstilt.

Tabell 3.12-1 Bevilgninger fra KRD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert	Endring		
			budsjett	2003		
			2003	2004 ¹⁾		
Divisjon				-2004		
Forskningsprogrammer:						
Kap. 500	post, 50	Program for samisk forskning	VIT	1 500	1 500	0 %
Kap. 500	, post 50	Regional utvikling	SATS	1 900		-100 %
Kap. 500	, post 50	Evaluering av plan og bygningsloven	SATS	3 000	3 000	0 %
Kap. 500	, post 50	Byutvikling	SATS	4 000	4 000	0 %
Kap. 500	, post 50	Innvandring og migrasjonsforskning (IMER)	SATS	4 000	4 000	0 %
Kap. 500	, post 50	Kommunalloven/kommunalforskning	SATS	2 500		-100 %
Kap. 500	, post 50	By/Regional-/tverrsektoriell planforskning	SATS		5 500	
Kap. 500	, post 50	Bolig og levekår	SATS	1 100		-100 %
Sum forskningsprogrammer				18 000	18 000	0 %
Programmer for FoU-basert næringsutvikling:						
Kap. 552	post, 72	KUNI-programmet	INNOV	2 500	2 500	0 %
Kap. 552	post, 72	Mobilisering for FoU-relatert innovasjon (MOBI)	INNOV	24 500	16 000	-35 %
Kap. 552	post, 72	Verdiskaping 2010 (VS2010)	INNOV	4 900	5 000	2 %
Kap. 552	post, 72	Kommersialisering av FoU-resultater (FORNY)	INNOV	14 600	13 000	-11 %
Kap. 551	post, 51	MONIT/OECD	INNOV	300	300	0 %
Sum programmer for FoU-basert næringsutvikling				46 800	36 800	-21 %
Totalt				64 800	54 800	-15 %

1) Tallene for Budsjett 2004 avviker noe fra KRDs tildelingsbrev fordi Forskningsrådet mottok tildelingsbrevet etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

3.13 Kultur- og kirke departementet

Departementet støtter to programmer i Forskningsrådet, Kulturforskning og Kommunikasjon, IKT og medier. Bevilgningene fra KKD opprettholdes omtrent på samme nivå som i 2003.

Tabell 3.13-1 Bevilgninger fra KKD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert	Endring		
			budsjett	2003-		
			2003	2004		
				2004		
Kap.		Kulturforskning	VIT	2 048	2 117	3 %
Kap. 335	52	Kommunikasjon, IKT og medier	SATS	1 600	1 600	0 %
Sum				3 648	3 717	2 %

3.14 Samferdselsdepartementet

Det ligger an til en økning i bevilgningen fra Samferdselsdepartementet til Forskningsrådet. På det tidspunktet Budsjett 2004 ble ferdigstilt hadde ikke Forskningsrådet mottatt tildelingsbrevet fra departementet slik at det er uklart hvilke områder SD vil legge veksten, men det er grunn til å tro at dette vil være innenfor telekommunikasjonsforskning.

Tabell 3.14-1 Bevilgninger fra SD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Endring	
				budsjett	2003	
				Budsjett	2004 ¹⁾	
				2003	-2004	
				Divisjon		
Transportforskning:						
Kap. 1301	, post 50	Miljø og helse	VIT	300	300	0 %
Kap. 1301	, post 50	Regional utvikling	SATS	500		-100 %
Kap. 1301	, post 50	Byutvikling	SATS	900	900	0 %
Kap. 1301	, post 50	Risiko og sikkerhet i transportsektoren	SATS	5 700	5 700	0 %
Kap. 1301	, post 50	Forurensningsprogrammet/Støy	SATS	600	600	0 %
Kap. 1301	, post 50	Transportforskning (PULS)	INNOV	12 800	12 800	0 %
Sum transportforskning				20 800	20 300	-2 %
Telekommunikasjonsforskning:						
Kap. 1301	, post 50	Telekommunikasjon, Simula-senteret	VIT	9 500	10 000	5 %
Kap. 1301	, post 50	Telekommunikasjon, IKT 2010	VIT	17 900	24 100	35 %
Kap. 1301	, post 50	Kommunikasjon, IKT og medier (KIM)	SATS	8 200	8 200	0 %
Kap. 1301	post, 50	Telekommunikasjonsforskning (PULS)	INNOV	10 500	10 500	0 %
Kap. 1301	post, 50	Telekommunikasjonsforskning (IKT)	INNOV	14 300	14 300	0 %
Sum telekommunikasjonsforskning				60 400	67 100	11 %
Basisbevilgninger:						
Kap. 1301	, post 50	Strategisk instituttprogram til TØI	INNOV	3 400	3 400	0 %
Kap. 1301	, post 50	Grunnbevilgning til TØI	INNOV	3 500	3 500	0 %
Sum basisbevilgninger				6 900	6 900	0 %
Totalt				88 100	94 300	7 %

1) Tallene for Budsjett 2004 avviker noe fra tildelingsbrevet fordi Forskningsrådet mottok tildelingsbrevet etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

3.15 Sosialdepartementet

Det ligger an til en vekst i bevilgningene fra SOS på om lag 3 mill. kroner. Forskningsrådet hadde ikke mottatt tildelingsbrevet på det tidspunkt Budsjett 2004 ble ferdigstilt og derfor kan den endelige bevilgningen avvike noe i forhold til tabell 3.15-1 under. Som tabellen antyder vil noe av veksten gå til Velferdsprogrammet.

Tabell 3.15-1 Bevilgninger fra SOS fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2002 og budsjett 2003. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Endring	
				budsjett	2003	
				Budsjett	2004 ¹⁾	
				2003	-2004	
				Divisjon		
Kap. 620	, post 50	Helsetjenester og helseøkonomi	VIT	2 000		-100 %
Kap. 620	, post 50	Helse og samfunn	VIT	4 000	4 000	0 %
Kap. 620	, post 50	Mental helse	VIT	750		-100 %
Kap. 620	, post 50	Arbeid og helse	VIT	1 900		-100 %
Kap. 620	, post 50	Velferdsprogrammet/Aldersforskning	SATS/VIT	8 500	10 000	18 %
Kap. 620	, post 50	Velferdsprogrammet	SATS	25 450	29 880	17 %
Kap. 620	, post 50	Arbeidslivsforskning	SATS	1 500	3 000	100 %
Kap. 620	, post 50	IT-FUNK	INNOV	5 000	5 000	0 %
Totalt				49 100	51 880	6 %

1) Tallene for Budsjett 2004 avviker noe i forhold til tildelingsbrevet da Forskningsrådet mottok dette etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

3.16 Helsedepartementet

Det er budsjettert med en vekst på 11,7 mill. kroner, eller 10 prosent, fra 2003 til 2004. I tråd med føringene fra HD er det lagt inn vekst til stamceller, kvinners helse, global helse og tiltak for oppfølging av folkehelsemeldingen.

Fordelingen av forskningsmidlene fremgår av tabell 3.16-1. Programmenes og satsingenes samlede budsjetttramme for 2004 fremgår av tabellene som følger etter de divisjonsvise omtalene.

Tabell 3.16-1 Bevilgninger fra HD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/-satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

			Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003 -2004	
Kap.	701 50	Helsetjenester og helseøkonomi	VIT	12 450	12 025	-3 %
Kap.	701 50	Helse og samfunn	VIT	10 300	14 600	42 %
Kap.	701 50	Mental helse	VIT	24 600	24 575	0 %
Kap.	701 50	Miljø og helse	VIT	4 600	4 185	-9 %
Kap.	701 50	Arbeid og helse	VIT	2 000	1 750	-13 %
Kap.	701 50	Pasientnær klin forskn og alternativ medisin	VIT	12 600	15 600	24 %
Kap.	701 50	IKT i medisin og helsetjeneste	VIT	1 500	1 500	0 %
Kap.	701 50	Molekylærmedisin og gentekn, inkl stamceller	VIT	5 000	8 000	60 %
Kap.	701 50	Farmakologisk og farmasøytisk forskning	VIT	2 000	2 000	0 %
Kap.	701 50	Kreftforskning	VIT	20 400	20 375	0 %
Kap.	701 50	Strategisk satsing: Mat og helse	VIT	3 800	3 800	0 %
Kap.	701 50	Strategisk satsing: Antibiotikares	VIT	2 000	1 800	-10 %
Kap.	701 50	Næringsr. bio- og gentek	VIT	2 950	2 950	0 %
Kap.	701 50	Etikk,samf,biotek	VIT	200	200	0 %
Kap.	701 50	Kvinnens helse	VIT		2 000	
Kap.	701 50	Drikkevannsforskning	VIT	3 000	2 725	-9 %
Kap.	743 70	Evaluerings - opptr.plan for psykisk helse	VIT	5 000	5 000	0 %
Kap.	701 21	Evaluerings - fastlegereformen	VIT	4 500	4 500	0 %
Kap.	701 50		SATS	1 000	2 000	100 %
Sum				117 900	129 585	10 %

3.17 Utenriksdepartementet

For 2004 er det bevilget 3 mill. kroner fra UD (sammen med 1 mill. kroner fra HD) til en ny satsing innen global helseforskning forstått som forskning på helseproblemer i Sør og fattigdomsrelaterte sykdommer, herunder HIV/AIDS. Videre er en ny satsing på forskning for fattigdomsreduksjon under oppstart, med en bevilgning på 1 mill. kroner fra UD i 2004. Når det gjelder Childwatch International er bevilgning for 2004 og hvorvidt Forskningsrådet skal forvalte denne, under vurdering.

Samarbeidsprogrammet med Sørøst Europa (Vest Balkan) ble etablert for perioden 2000-2004. Et viktig mål med programmet er å få forskere ved institusjoner i de forskjellige landene på Balkan til å samarbeide med hverandre, og på den måten bidra til konfliktløsning og demokrati. Det er startet opp flere prosjekter innen både høyere utdanning og forskning. Planleggingen av dette er i full gang, og et internasjonalt evalueringspanel vil være klart om kort tid.

Tabell 3.17-1 Bevilgninger fra UD fordelt etter kapittel, post og/eller navn på program/satsing. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2004	2003
				2003		-2004
			Divisjon			
Kap. 100	, post 21	Europaforskning generelt	VIT	4 000	4 000	0 %
Kap. 154	, post 73	Internasjonal stipendseksjon	VIT	1 550	3 000	94 %
Kap.		Sørøst-Europaprogrammene	VIT	23 894	24 000	0 %
Kap. 165	, post 70	Forskning og høyere utdanning	SATS	52 640	52 750	0 %
Kap. 165	, post 70	Bedriftenes samfunnsansvar	INNOV	1 000	1 000	0 %
Sum				83 084	84 750	2 %

4 Divisjonenes og stabenes budsjetter

4.1 Divisjon for vitenskap

4.1.1 Inntekter og føringer

Divisjon for vitenskap har for 2004 budsjettet med 1 578,5 mill. kroner. Sammenlignet med revidert budsjett 2003 innebærer dette en nominell vekst på 113,0 mill. kroner, eller 7,7 prosent. Veksten i budsjettet skyldes i hovedsak at budsjettet over Utdannings- og forskningsdepartementets budsjett er økt med 102,9 mill. kroner fra 2003 til 2004. Jfr nærmere omtale nedenfor.

Tabell 4.1-1: Inntekter. Fordeling etter finansieringstype. Tall i 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring fra 2003 - 2004 1)		Andel av totalt budsjett	
			Kroner	Prosent	2003	2004
Generelle midler, ekskl. fondet	897 401	1 013 666	111 265	12,4 %	61,2 %	64,2 %
Generelle midler, fondet	246 030	247 630	1 600	0,7 %	16,8 %	15,7 %
Spesielle midler	281 642	293 002	11 360	4,0 %	19,2 %	18,6 %
Diverse inntekter 2)	40 393	24 205	- 11 188	-27,7 %	2,8 %	1,5 %
Sum	1 465 466	1 578 503	113 037	7,7 %		

1) Korrigerert for tekniske endringer.

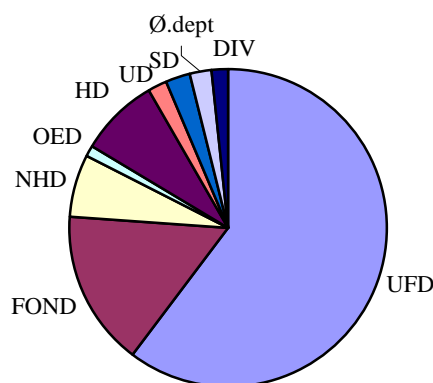
2) I tillegg 15 mill. kroner i 2004 tilført fra SFF-fond. Tas det hensyn til dette er det økning på totalt 128,0 mill. kroner eller 8,7 prosent fra 2003 til 2004.

Divisjonens største bidragsyter er Utdannings- og forskningsdepartementet, men også Nærings- og handelsdepartementet og Helsedepartementet bidrar med betydelige midler. Jfr figuren nedenfor.

Utdannings- og forskningsdepartementet

Budsjettet fra Utdannings- og forskningsdepartementets er økt med 102,9 mill. kroner fra 2003 til 2004. Økningen inkluderer en kortsiktig engangsbevilgning på til sammen 69 mill. kroner som skyldes Stortingets vedtak om å erstatte de inntektene som forskningen tidligere har fått fra tippeoverskuddet. Den kortsiktige bevilgningen skal finansiere PET (avansert bildediagnostikk ved positron-emisjonstomografi), utstyr ved instituttene og Holbergs forskningspris i 2004.

Den resterende del av veksten er fordelt mellom de ulike fagene. Beløpet inkluderer også en kompensasjon for økte pensjonsutgifter på 13,5 mill. kroner.

Nærings- og handelsdepartementet

Divisjon for vitenskap er foreslått med en bevilgning på 104 mill. kroner fra NHD. Dette er en økning på 11 prosent i forhold til 2003. Økningen er gitt innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi og til basisbevilgningene til de regionale instituttene. Den siste økningen representerer ingen reell vekst siden midlene kun er en kompensasjon for endringer i forhold til den differensierte arbeidsgiveravgiften.

Helsedepartementet

Helsedepartementets (HD) bevilgning til Divisjon for vitenskap er på 127,6 mill. kroner. Dette representerer en økning på 10,7 mill. kroner, eller om lag 9 prosent. I tråd med føringene fra HD er det lagt inn en vekst til Stamceller (3), Kvinners helse (2), oppfølging av folkehelsemeldingen gjennom programmet Helse og samfunn (4,3) og NAFKAM (3).

Øvrige departementer

Divisjon for vitenskap mottar også midler fra OED, FID, LD, MD, AAD, BFD, FIN, KK, KRD, SD, SOS og UD. Dette er midler som i all hovedsak er øremerket spesielle satsinger.

Tabell 4.1-2 Inntekter. Fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsning. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring

			Rev.bud 2003	Budsjett 2004 ¹⁾	Endring 2003-04
Utdannings- og forskningsdepartementet					
Kap.	285 , post	52 Humaniora	101 317	106 200	5 %
Kap.	285 , post	52 Samfunnsvitenskap	70 747	79 900	6 %
Kap.	285 , post	52 Medisin og helse	66 931	71 766	7 %
Kap.	285 , post	52 Medisin og helse	59 345	63 734	7 %
Kap.	285 , post	52 Miljø og utvikling	26 500	27 050	2 %
Kap.	285 , post	52 Naturvitenskap og teknologi	56 500	62 525	11 %
Kap.	285 , post	52 Naturvitenskap og teknologi	212 846	218 475	3 %
Kap.	285 , post	52 Vitenskapelig utstyr	108 000	108 000	0 %
Kap.	285 , post	52 Yngre fremragende forskere	20 000	20 000	0 %
Kap.	285 , post	52 Stipend, fiskeri-, havbruks- og landbruk	<21 293>	<22 000>	
Kap.	285 , post	52 Strategiske fellesfunksjoner	16 489	19 943	21 %
Kap.	285 , post	52 Ett-årige tiltak		69 000	
Sum			738 675	846 593	14 %
Kap.	287 , post	54 Norges forskningsråd-forskningsinstitutter	43 516	45 083	4 %
Kap.	286 , post	50 Fondet for forskning og nyskaping	246 030	247 630	1 %
Kap.	226 , post	21 Kvalitetsutvikling i grunnskolen og videreg. C	3 000	4 000	33 %
Kap.	281 , post	1 Bygg, fellesut, UoH, driftsutg.	23 000	22 000	-4 %
Kap.	, post	Strategisk høyskoleprogram	30 000	30 000	0 %
Kap.	, post	KUPP	5000	5 000	0 %
Sum			61 000	61 000	0 %
Totalt			1 089 221	1 200 306	10 %
Nærings- og handelsdepartementet					
Kap.	920 , post	50.2.6 Grunnbevilgninger (SNF,TØI,STEP)	8 300	8 200	-1 %
Kap.	920 , post	50.4.1 Strategiske program (TØI&SNF)	2 200	2 200	0 %
Kap.	921 , post	50.4.2 Regionale institutter	34 200	38 700	13 %
Kap.	920 , post	50.2.2 Bioteknologi	10 500	10 500	0 %
Kap.	920 , post	50.1.3 IKT i medisin og helsetjenste	6 000	7 100	18 %
Kap.	920 , post	50.2.1 Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	31 000	35 900	16 %
Kap.	920 , post	50.4.7 Andre infrastrukturtiltak	1 340	1 340	0 %
Kap.	920 , post	50.3.3 Forskningsetiske komiteer	500	500	0 %
Sum			94 040	104 440	11 %
Olje- og energidepartementet					
Kap.	1830 , post	50.2.2 Nordisk institutt for sjørett	1 500	1 500	0 %
Kap.	1830 , post	50 Grunnleggende petroleumsforskning	8 700	3 350	-61 %
Kap.	1830 , post	50 Katalyse og organisk kjemi	5 600	5 500	-2 %
Kap.	1830 , post	50 Strategiske universitetsprogram	2 670	4 000	50 %
Sum			18 470	14 350	-22 %
Fiskeridepartementet					
Kap.	1023 , post	71 Sars	500		
Kap.	1023 , post	50 Sars		500	
Kap.	1023 , post	50 Forskningsetiske komiteer	400	400	0 %
Sum			900	900	0 %

			Rev.bud	Budsjett	Endring
			2003	2004 ¹⁾	2003-04
Landbruksdepartementet					
Kap.	1150 post	77 Jordbruksavtalen	400	400	0 %
Kap.	1150 post	50 Forskningsetiske komiteer	300	300	0 %
Sum			700	700	0 %
Miljøverndepartementet					
Kap.	1410 , post	70 Rekr. kvinnelige forskere	200		
Kap.	1410 , post	51 Norges forskningsråd	2 000	2 000	0 %
Sum			2 200	2 000	-9 %
Arbeids- og administrasjonsdepartementet					
Kap.	1575 post	50 Arbeid og helse	4 000	4 000	0 %
Kap.	1500 , post	21. ARENA	800		
Kap.	1575 , post	50 Sintf-Teknologiledelse (grunnbevilgning)	3 100	3 100	0 %
		Arbeidsforskningsinstituttet (AFI)	7 000	7 000	0 %
Kap.	1500 , post	21.2 Maktutredningen	2 000		
Sum			16 900	14 100	-17 %
Barne- og familiedepartementet					
Kap.	846 , post	70.1 Kjønn i endring	4 000	4 000	0 %
Sum			4 000	4 000	
Finans- og tolldepartementet					
Kap.	1600 post	21 Helsetjenester og helseøkonomi	2 000	2 000	0 %
Sum			2 000	2 000	0 %
Kirke- og Kulturdepartementet					
		Kulturforskning	2 048	2 117	3 %
Sum			2 048	2 117	3 %
Kommunal- og regionaldepartementet					
Kap.	500 , post	50 Program for samisk forskning	1 500	1 500	0 %
Sum			1 500	1 500	0 %
Samferdselsdepartementet					
Kap.	1301 , post	50 Strategisk instituttprogram til TØI	3 400	3 400	0 %
Kap.	1301 , post	50 Grunnbevilgning til TØI	3 500	3 500	0 %
Kap.	1301 , post	50 Miljø og helse	300	300	0 %
Kap.	1301 , post	50 Telekommunikasjon, Simula-senteret	9 500	10 000	5 %
Kap.	1301 , post	50 Telekommunikasjon, IKT 2010	17 900	24 100	35 %
Sum			34 600	41 300	19 %
Helsedepartementet					
Kap.	701 , post	50 Helsetjenester og helseøkonomi	12 450	12 025	-3 %
Kap.	701 , post	50 Helse og samfunn	10 300	14 600	42 %
Kap.	701 , post	50 Mental helse	24 600	24 575	0 %
Kap.	701 , post	50 Miljø og helse	4 600	4 185	-9 %
Kap.	701 , post	50 Arbeid og helse	2 000	1 750	-13 %
Kap.	701 , post	50 Pasientnær klin forskn og alternativ medisin	12 600	15 600	24 %
Kap.	701 , post	50 IKT i medisin og helsetjeneste	1 500	1 500	0 %
Kap.	701 , post	50 Molekylærmedisin og gentekn, inkl stamceller	5 000	8 000	60 %
Kap.	701 , post	50 Farmakologisk og farmasøytisk forskning	2 000	2 000	0 %
Kap.	701 , post	50 Kreftforskning	20 400	20 375	0 %
Kap.	701 , post	50 Strategisk satsing: Mat og helse	3 800	3 800	0 %
Kap.	701 , post	50 Strategisk satsing: Antibiotikares	2 000	1 800	-10 %
Kap.	701 , post	50 Næringsr. bio- og gentek	2 950	2 950	0 %
Kap.	701 , post	50 Etikk,samf,biotek	200	200	0 %
Kap.	701 , post	50 Kvinners helse		2 000	
Kap.	701 , post	50 Drikkevannsforskning	3 000	2 725	-9 %
Kap.	743 , post	70 Evaluering - opptr.plan for psykisk helse	5 000	5 000	0 %
Kap.	701 , post	21 Evaluering - fastlegereformen	4 500	4 500	0 %
Sum			116 900	127 585	9 %

			Rev.bud 2003	Budsjett 2004 ¹⁾	Endring 2003-04
Sosialdepartementet					
Kap.	620 , post	50 Helsetjenester og helseøkonomi	2 000		
Kap.	620 , post	50 Helse og samfunn	4 000	4 000	0 %
Kap.	620 , post	50 Mental helse	750		
Kap.	620 , post	50 Arbeid og helse	1 900		
Kap.	620 , post	50 Strategisk satsing: Aldersforskning	3 500	4 000	14 %
Sum			12 150	8 000	-34 %
Utenriksdepartementet					
		Sørøst-Europaprogrammene	23 894	24 000	0 %
Kap.	154 , post	73 Internasjonal stipendseksjon	1 550	3 000	94 %
Kap.	100 , post	21 Europaforskning generelt	4 000	4 000	0 %
Sum			29 444	31 000	5 %
Sum spesielle midler			281 642	293 002	4 %
Sum generelle midler			1 143 431	1 261 296	10 %
SUM DEPARTEMENTENE			1 425 073	1 554 298	9 %
Diverse inntekter					
		Internasjonal stipendseksjon	6 515	11 005	69 %
		Komp for UFD-inntekt pga fristilling av NSD	5 000	0	
		Ruhrgas	3 500	4 200	20 %
		NORAD Sør-Afrika-programmet	8 000	8 000	0 %
		Isbergs fond	500		
		Diverse inntekter	1 878	1 000	-47 %
Sum			25 393	24 205	15 %
Tilført fra SFF-fondet			15 000	<15 000>	
Tilført fra disposisjonsfondet					
SUM TOTALT			1 465 466	1 578 503	8 %

1) Beløpene kan avvike noe fra enkelte departementers tildelingsbrev fordi Forskningsrådet mottok disset etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

Inntektene fordeler seg på følgende avdelinger i 2004.

Tabell 4.1-3 Inntekter. Revidert budsjett 2003 og Budsjett 2004. Fordeling etter avdelinger/fagområder. 1000 kroner.

	Rev.bud 2003	Budsjett 2004
Humaniora	148 595	153 197
Samfunnsvitenskap	322 481	337 447
Naturvitenskap og teknologi	434 864	442 420
Biologi og biomedisin	254 911	261 476
Klinisk medisin og folkehelse	176 615	186 709
Stab	128 000	197 254
Sum	1 465 466	1 578 503

4.1.2 Mål og prioriteringer

Divisjon for vitenskap skal være en hovedaktør for å bidra til utvikling av den grunnleggende forskningen innenfor alle fag og disipliner, og utvikling av tverr- og flerfaglig forskning. Divisjonen skal stimulere til faglig fornying og ny vitenskapelig erkjennelse og arbeide for bedre rammevilkår for norsk forskning.

Divisjonen skal ha tett kontakt med institusjonene i kunnskapsallmenningen – universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter – og bidra til utvikling av sterke faglige miljøer ved institusjonene og samarbeid mellom dem. Divisjonen skal ivareta Forskningsrådets strategiske ansvar for instituttsektoren og i samarbeid med instituttene stimulere til en hensiktsmessig og målrettet utvikling av sektoren. Divisjonen skal også ivareta Forskningsrådets strategiske

forskningssamarbeid og – kontakt med helsesektoren (helsemyndighetene og helseforetakene).

Kvalitet i forskning skal være et overordnet perspektiv for virksomheten. Divisjonen skal bidra til økt internasjonalisering av norsk forskning. Divisjonen skal bidra til økt rekruttering til forskning, og i samarbeid med institusjonene få til en mer målrettet og effektiv forskerutdanning. Divisjonen skal arbeide for økt likestilling i norsk forskning.

Divisjonen skal ha nær kontakt med den øvrige virksomheten i Forskningsrådet, for å sikre stimulerende koplinger mellom grunnforskning og anvendt forskning, og for at divisjonen bidrar til å realisere Forskningsrådets overordnede strategier og satsninger.

4.1.3 Fordeling av budsjett

Divisjonsstyret for vitenskap fastsetter de økonomiske rammene for fagkomiteer, programmer og andre satsinger i tråd med føringene fra departementene og ved en vurdering av samlet budsjettprofil i henhold til strategiplaner og Forskningsrådets eget budsjettforslag for 2004. Som det fremgår av tabellen har det vært en økning innenfor de fleste av budsjettpostene. Det vises for øvrig til den spesifikke oversikten over budsjettet for 2004, som følger til slutt i dette avsnittet, der hvert enkelt program og satsing fremgår med finansieringskilde.

Tabell 4.1-4 Revidert budsjett 2003 og Budsjett 2004. Fordeling etter budsjettposter/ virkemidler. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Totalt			Herav generelle midler		
	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004	Endring i %	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004	Endring i %
Programmer	360 200	369 425	3 %	197 843	189 843	-4 %
Frittstående prosjekter	390 126	427 386	10 %	373 826	411 236	10 %
Infrastruktur	630 966	695 263	10 %	508 266	587 588	16 %
Diverse FoU	68 368	70 261	3 %	52 690	56 461	7 %
Disposisjonsfond	3 910	3 872	-1 %	-1 090	3 872	-455 %
Felleskostnader/sekretariater	11 896	12 296	3 %	11 896	12 296	3 %
SUM TOTALT	1 465 466	1 578 503	8 %	1 143 431	1 261 296	10 %

Over 50 prosent av veksten til Divisjonens budsjett går til den øremerkede bevilgningen til PET (positronemisjonstomografi) og den ett-årige bevilgningen til utstyr ved instituttene. For øvrig er frie prosjekter og strategiske omstillingsprosjekter gitt høyest prioritet.

Humaniora

Midlene over UFDs budsjett til humaniora i Divisjon for vitenskap er på 106 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 5 mill. kroner, hvorav 1,9 mill. kroner er kompensasjonsmidler for økte pensjonsutgifter.

Tildelingen for 2004 er i hovedsak fordelt i henhold til budsjettforslag 2004 for humaniora. Sammenlignet med revidert budsjett 2003 innebærer dette at:

- Program for kulturforskning styrkes
- Mesteparten av veksten benyttes til fagkomiteene
- Noe av veksten brukes til Strategiske prosjekter under fri prosjektstøtte
- Det gis en viss vekst til publisering

Humaniora mottar spesielle midler fra KD og KKD til henholdsvis Program for kulturforskning og Program for samiske studier. Begge tilskuddene videreføres på samme nivå i 2004.

Samfunnsvitenskap

Midlene over UFDs budsjett til samfunnsvitenskap i Divisjon for vitenskap er på 79,9 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 4,9 mill. kroner, hvorav 1,8 mill. kroner er kompensasjonsmidler for økte pensjonsutgifter.

Tildelingen for 2004 er i hovedsak fordelt i henhold til budsjettforslag 2004 for samfunnsvitenskap. Sammenlignet med revidert budsjett 2003 innebærer dette at:

- Det etableres en strategisk satsing ved ARENA-senteret, som styrkes noe i forhold til budsjettforslaget
- Mesteparten av veksten benyttes til fri prosjektstøtte. Også frigjorte midler innenfor nullvekst gjennom avslutning av Offentlig sektor i endring og ARENA-programmet i 2003 omfordeles til fri prosjektstøtte.
- Det gis en viss vekst til publisering

Basisbevilgningen fra UFD, NHD, OED, AAD, SD og UD er i hovedsak øremerket de ulike instituttgrupper.

Samfunnsvitenskap mottar spesielle midler fra UFD til Strategiske høgskoleprogram og til programmet Kunnskapsutvikling i profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse (KUPP). Begge satsingene videreføres på samme nivå som i 2003. Samfunnsvitenskap mottar også midler til Sørøst-europaprogrammene fra Utenriksdepartementet. Dette videreføres på samme nivå i 2004.

Miljø og utvikling

Midlene over UFDs budsjett i Divisjon for vitenskap til miljø og utvikling er på 27,1 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 0,5 mill. kroner, hvorav 0,2 mill. kroner er kompensasjonsmidler for økte pensjonsutgifter. Veksten er i sin helhet lagt til frittstående prosjekter i tråd med føringene fra UFD og Forskningsrådets eget budsjettforslag.

Naturvitenskap og teknologi

Midlene over UFDs budsjett til naturvitenskap og teknologi i Divisjon for vitenskap er på 281,0 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 11,6 mill. kroner, hvorav 5,1 mill. kroner er kompensasjonsmidler for økte pensjonsutgifter.

Veksten er fordelt med 2,7 mill. kroner til Grunnleggende næringsrettet bioteknologi, 1,7 mill. kroner til frie prosjekter, 1,1 mill. kroner til Romforskning og med 6,2 mill. kroner til strategiske omstillingsprosjekt.

Midlene til Naturvitenskap og teknologi over NHDs budsjett er foreslått med 35,9 mill. kroner. Dette er en vekst på 4,9 mill. kroner i forhold til 2003. Midlene er gitt innenfor informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Veksten er lagt til Simulasenteret og Grunnleggende IKT-forskning. Resten av NHD bevilgningen på 1,3 mill. kroner er satt av til COST-samarbeid.

Midlene til Naturvitenskap og teknologi fra OED er på 12,8 mill. kroner. Midlene går til Grunnleggende petroleumsforskning, Katalyse og organisk syntetisk kjemi og Euromargins.

Naturvitenskap og teknologi er tildelt 34,1 mill. kroner fra SD. Dette er en vekst på 6,7 mill. kroner. Veksten er gått til telekommunikasjon, først og fremst til Grunnleggende IKT-forskning, men også til Simula-senteret.

Naturvitenskap og teknologi mottar også spesielle midler fra UFD til Tungregning og til formidling innenfor naturvitenskap. Støtten er på samme nivå som i 2003.

Medisin og helse

Midlene over UFDs budsjett til medisin og helse er på 135,5 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 9,2 mill. kroner, hvorav 4,5 mill. kroner er kompensasjonsmidler for økte pensjonsutgifter.

I tråd med føringene fra UFD og Forskningsrådets eget budsjettforslag er veksten fordelt med 1 mill. kroner til programmet Molekylærmedisin og genteknologi, 0,4 mill. kroner til Forskerlinjen/studentstipend og 7,5 mill. kroner er fordelt til faggruppene med samme fordeling som for inneværende år. For øvrig er midlene fordelt iht Forskningsrådets 0-vekst forslag for 2004.

Veksten over HDs budsjett til divisjonen er på 10,7 mill. kroner. I tråd med føringene er det lagt inn en vekst til Stamceller (3), Kvinners helse (2), oppfølging av folkehelsemeldingen, gjennom Helse og samfunn (4,3) og NAFKAM (3).

SOS har trukket bevilgningen til tre av programmene innenfor medisin og helse (St.prp.nr. 2003-2004). Disse er *Arbeid og helse* (1,9), *Helsetjenester og helseøkonomi* (2,0) og *Mental helse* (0,75). Foreløpig er det ført opp en videreføring av departementets tildeling til programmet *Helse og samfunn* og satsingen på *Aldersforskning*.

NHD har økt bevilgningen til brukerstyrt forskning innenfor IKT. Det er avsatt 7,1 mill. kroner til programmet *IKT i medisin og helsetjeneste*.

For øvrig bidrar både AAD, MD, FIN, FID og SD med midler til programmer innenfor medisinsk og helsefaglig forskning. Midlene er øremerket spesifikke programmer.

Øvrige satsinger og strategiske fellesfunksjoner

Midlene over UFDs budsjett til strategiske fellesfunksjoner i Divisjon for vitenskap er på 19,9 mill. kroner. Midlene går til Kilden, Forskningsetiske komiteene, Likestillingstiltak og Internasjonal stipendseksjon. Noe går også til diverse utredninger. Veksten er fordelt i tråd med føringer fra UFD med hhv 0,4 mill. kroner til Kilden og 1,5 mill. kroner til Komité for integreringstiltak for likestilling.

Divisjonen har også ansvaret for følgende satsinger over UFDs budsjett:

- Yngre fremragende forskere (20 mill. kroner)
- Vitenskapelig utstyr (108 mill. kroner)
- Vitenskapelig utstyr, institutter (34 mill. kroner, særskilte ett-årig tiltak)
- PET-utstyr (avansert bildediagnostikk ved positron-emisjons-tomografi) (43 mill. kroner, særskilt ett-årig tiltak)
- Holbergs forskningspris for fremragende forskning innen humaniora og samfunnsvitenskap (4 mill. kroner, særskilt ett-årig tiltak.)

Tabell 4.1-5: Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004
Brukerstyrte programmer				
Grunnforskningsprogrammer	212 548	212 992	171 150	162 650
Handlingsrettede programmer	147 652	156 433	26 693	27 193
Sum programmer	360 200	369 425	197 843	189 843
Stipend	103 400	125 260	103 200	125 260
Prosjekt- og miljøstøtte	34 500	35 050	26 500	27 050
Frittstående EU-prosjekter				
Andre frittstående prosjekter	232 226	247 076	224 126	238 926
Yngre fremragende forskere	20 000	20 000	20 000	20 000
Sum frittstående prosjekter	390 126	427 386	373 826	411 236
Grunnbevilgninger	80 216	86 523	66 616	72 923
Strategiske programmer	214 250	221 240	152 650	159 165
Utstyr og instrumenter	108 000	173 000	108 000	173 000
Andre infrastruktureiltak	73 500	74 500	41 000	42 500
Sentre for fremragende forskning 1)	155 000	140 000	140 000	140 000
Sum infrastruktur	630 966	695 263	508 266	587 588
Kontingenter	9 650	9 750	9 350	9 450
Informasjon/formidling/publisering	7 800	12 153	7 800	8 153
Planlegging/utredning/evaluering	24 500	26 128	15 000	16 628
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	26 418	22 230	20 540	22 230
Sum diverse FoU-aktiviteter	68 368	70 261	52 690	56 461
Disposisjonsfond	3 910	3 872	-1 090	3 872
Sekretariater	9 896	10 296	9 896	10 296
Andre felleskostnader	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum felleskostnader	11 896	12 296	11 896	12 296
SUM TOTALT	1 465 466	1 578 503	1 143 431	1 261 296

1) I tillegg 15,0 mill. kroner i 2004 avsatt fra tidligere år.

Programmer

Humaniora

Program for samisk forskning (2001-2005) dekker forskningsfeltene språk, historie, kulturytringer, identitet, jus, politikk, oppvekst og utdanning, miljøforvaltning og næringsutvikling innenfor temaene *samisk selvartikulering* og *relasjonelle og institusjonelle aspekter ved samisk samfunnsliv*. Forskingen i programmet skal bidra til rekruttering og kompetanseutvikling og til utvikling av samisk som vitenskapsspråk. Programmet finansieres med generelle UFD-midler fra humaniora og samfunnsvitenskap (5,5 + 1,2 mill. kroner) og med 1,5 mill. kroner fra KRD. Totalbudsjett for 2004 er på 8,2 mill. kroner.

Program for kulturforskning (2003-2007) skal gjennom brede kulturanalytiske forskningsperspektiver utvikle den teoretiske og den allmenne forståelsen av moderne samfunn og kultur. Historiske, internasjonale og komparative perspektiver vil være sentrale. Programmet skal ha som primær målsetting å gi muligheter for grunnleggende langsiktig og tverrfaglig forskning av høy kvalitet, samtidig som det skal ta opp i seg aktuelle problemstillinger innenfor programmets brede forskningsfelt. Programmet finansieres med UFD-midler (12,5 mill. kroner) og midler fra KKD (2,117) mill. kroner. Totalbudsjett for 2004 er 14,6 mill. kroner.

Kunnskapsutvikling for norsk språkteknologi (2001-2006) har som mål å styrke grunnforskning og kompetanse innenfor datalingvistikk og taleteknologi, og språkteknologisk relevante områder innenfor andre fag. Programmet skal også bidra til forskning og utvikling med sikte på å få fram språkteknologiske ressurser og verktøy for talt og skrevet norsk i ulike varianter. Programmet ble etablert som et internt samarbeid i Forskningsrådet mellom de tidligere områdene Kultur og samfunn, Industri og energi og Naturvitenskap og teknologi. Programmet finansieres med 15 mill. kroner fra Fondet, og det er avsatt 2 mill. kroner i UFD midler. Totalbudsjett for 2004 er 17 mill. kroner.

Kjønnsforskning: kunnskap, grenser, endring (2001-2007) er et tverrfaglig humanistisk og samfunnsvitenskapelig program som skal bidra til styrking og fornyelse av kjønnsforskning som eget kompetansefelt. Det legges vekt på kritisk refleksjon om kjønn og langsiktig kompetanse- og miljøbygging innenfor feltet. Programmet finansieres med 6,0 mill. kroner fra UFD (3,5 mill. kroner fra humaniora og 2,5 mill. kroner fra samfunnsvitenskap) og 4,0 mill. kroner fra BFD, hvorav 2,0 mill. kroner i 2004 er øremerket forskning om lesbiske og homofile. Totalbudsjettet for 2004 er 10 mill. kroner.

Samfunnsvitenskap

Kunnskapsutvikling i profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse (KUPP) (1999 – 2004) skal fremme forskning knyttet til profesjonsutdanning ved de statlige høyskoler. Det vil legges flere perspektiver til grunn, blant annet et perspektiv rettet mot profesjonenes rolle, makt og virkemåte, et fag- og yrkesdidaktisk perspektiv og et perspektiv rettet mot profesjonenes praksisutøvelse. Også humanistiske perspektiver vil det bli viktig å få frem. Det er avsatt 1 mill. kroner fra humaniora og 4,5 mill. kroner fra samfunnsvitenskap. I tillegg forventes det 5 mill. kroner i spesielle midler fra UFD. Totalbudsjettet for 2004 er på 10,5 mill. kroner.

Naturvitenskap og teknologi

Overvåking av marine og terrestriske systemer (2000 – 2004) skal utvikle kunnskap og teknikker av vesentlig betydning for framtidige ressurs- og miljøovervåkingssystemer. Dette skal omfatte fornybare hav- og landressurser av økonomisk betydning for Norge. Programmet har et totalbudsjett på 7,3 mill. kroner fra Fondet i 2004.

Drikkevannsforskning 2000 (1995 – 2004) skal understøtte ”Program for vannforsyning” som tar sikte på å oppgradere norske vannverk. Prioriterte områder er vannkvalitet og helse, og hvordan disse utfordringene kan møtes med vannbehandlingsteknologi. Programmet har et totalbudsjett på 2,7 mill. kroner fra HD i 2004.

Grunnleggende petroleumsforskning (1998 – 2004) har som visjon å frambringe forskningsresultater som skal gi grunnlag for å framskaffe teknologi som overflødiggjør letebrønner og bringer utvinningsprosenten i operative og framtidige felt opp på det teoretisk maksimale nivå. Programmet har et totalbudsjett på 3,4 mill. kroner fra OED.

Grunnleggende IKT-forskning (IKT-2010) (2000-2007) er et grunnforskningsprogram som skal frembringe og gjøre tilgjengelig ny viten innenfor områdene kommunikasjonsteknologi, distribuerte systemer og store informasjons- og programsystemer. Søkermiljøer er UoH-sektoren og de relevante forskningsinstituttene. Virkemidlet omfatter forskerprosjekt, doktorgradstipend, postdoktorstipend, gjesteforskerstipend og arrangementsstøtte. Finansieres av SD (24,1 mill) og NHD (10,3 mill), totalt 34,4 mill i 2004.

IKT, sikkerhet og sårbarhet (IKTSOS) (2003-2007) er et grunnforskningsprogram som skal bidra til den nasjonale kompetansen innenfor informasjonssikkerhet i både bredde og dybde.

Søkermiljøer er UoH-sektoren og de relevante forskningsinstituttene. Noen av prosjektene skal være i samarbeid med industripartnere. Virkemidlet omfatter forskerprosjekt, doktorgradstipend, postdoktorstipend og arrangementsstøtte. Finansieres av NHD med 11,8 mill. kroner i 2004.

Katalyse og organisk syntetisk kjemi (KOSK) (2000 – 2006) støtter grunnleggende forskning innenfor hovedområdene katalyse og organisk syntetisk kjemi som kan gi grunnlag for økt verdiskapning innen norsk kjemisk industri. Grunnleggende forskning innenfor katalyse skal i hovedsak rettes mot katalytiske prosesser for foredling av naturgass til mer verdifulle kjemikalier. Innen den organiske syntetiske kjemien vil det bli lagt vekt på at forskningsgrupper går sammen for å løse syntetiske problemer innenfor de prioriterte områdene: selektiv syntese, metallinduserte reaksjoner og syntese av biologisk aktive forbindelser. Programmet samfinansieres fra OED med 5,5 mill. kroner og fra UFD med 10,4, og har i 2004 et totalbudsjett på 15,9 mill. kroner.

Beregningsorientert matematikk i anvendelser (BEMATA) (2000-2006) er et grunnforskningsprogram innen anvendt matematikk og med grensesnitt mot IKT. Programmet finansierer både generisk metodeutvikling og også forskning relatert til en rekke viktige anvendelser, som for eksempel petroleum, bølger og strømminger i hav og rør, miljø, klima, bio, medisin osv. Søkermiljøer er UoH-sektoren og de relevante forskningsinstituttene. Virkemidlet omfatter forskerprosjekt, doktorgradstipend, postdoktorstipend, gjesteforskerstipend, utenlandsstipend og arrangementsstøtte. Finansieres av UFD (8 mill) og NHD (3,8 mill), totalt 11,8 mill. kroner i 2004.

Program for Romforskning (2003 – 2010) er et følgeforskningsprogram som skal sikre den forskningsmessige utnyttelsen av norsk romaktivitet innenfor organisasjonene ESA, EISCAT og NOT. Målet er å støtte og videreutvikle forskningsfelt der Norge og norske forskere har satset målbevisst og bygget opp høy kompetanse på internasjonalt nivå. Programmet ønsker også å sikre muligheter for støtte og utvikling innen nye relevante områder, samt stimulere til anvendelser innenfor industri. Det er to prioriterte forskningsområder innenfor programmet: 1) Sol-jord fysikk med vekt på forståelse av grunnleggende prosesser i solen og dens atmosfære og hvordan solvind og solaktivitet påvirker det globale miljøet. 2) Universets utvikling med vekt på forståelsen av fundamentale astrofysiske prosesser. Programmet finansieres over UFDs budsjett og for 2004 er totalbudsjettet for programmet på 12,1 mill. kroner.

Kjerne- og partikkelfysikk (1998 – 2005)

Aktivitetene relatert til det norske medlemskapet i CERN ved Geneve er organisert som et program for perioden 1998 – 2005. For denne perioden er aktiviteten inndelt i fire prosjekter, - to av disse fokusert mot partikkelfysikk og bygging av eksperimentet ATLAS, - to mot tungionefysikk og bygging av eksperimentet ALICE. ATLAS og ALICE inngår begge i det nye store akseleratorprosjektet ved CERN, - LHC (Large Hadron Collider). LHC ventes å stå ferdig i 2007. Forskere ved UiO og UiB er hovedaktører. I aktiviteten inngår muligheten for opphold ved CERN for teknologistudenter og doktorgradsstudenter. Virksomheten evalueres hvert år av et internasjonalt ekspertpanel i forbindelse med et årlig seminar for aktørene innen virksomheten. Virksomheten finansieres gjennom UFD. For 2004 er budsjettet på 14 mill kroner.

ESRF-følgeforskning

European Synchrotron Radiation Facility (ESRF) (- 2006) er et internasjonalt akseleratorlaboratorium for synkrotronstråling i Grenoble, Frankrike. Norge er medlem av ESRF gjennom Nordsync, og er deleiere av en sveitsisk-norsk strålelinje ved ESRF. Forskningsrådet

støtter ESRF følgeforskning ved stipendier og reisestøtte til synkrotronrelatert forskning. Alle miljøer som driver slik forskning kan søke programmet. Programmet finansieres med 4 mill. kroner i UFD-midler.

Biologi og biomedisin

Grunnleggende næringsrettet bioteknologi (2001-2008). Programmet skal utvikle grunnleggende vitenskapelig kompetanse som er viktig for bioteknologisk forskning, utdanning og næringsliv gjennom støtte til forskningsprosjekter av høy vitenskapelig kvalitet innen feltet genomforskning. Budsjett 2004: 10,5 fra NHD og 2,7 fra UFD, totalt 13,2 mill. kroner.

Molekylærmedisin og genteknologi (2001-2005). Genteknologien har revolusjonert biomedisinsk forskning og har gitt en bredere og dypere kunnskap om menneskets utvikling og oppbygning og de molekylære årsaker til sykdom. Genteknologien har også blitt et viktig verktøy innenfor diagnostikk og vil få stadig større betydning for målrettet behandling og forebygging av sykdom. Sentrale FoU-oppgaver er grunnforskning, metodeutvikling og kompetanseoppbygging. Programmet skal bidra til at molekylærmedisin og genteknologi i sterkere grad forankres i kliniske forskningsmiljøer og klinisk virksomhet. Fra og med høsten 2002 har programmet fått øremerkede midler til forskning på stamceller på fødte personer. Flere av prosjektene kan ha et næringsmessig potensial. Programstyret samarbeider derfor nært med *Næringsutvikling fra medisinsk forskning (FORNY programmet)* med tanke på industriell utnyttning og kommersialisering. Budsjett 2004: 11,2 fra UFD og 10,9 fra HD, hvorav 8 mill. kroner til Stamceller. Totalt 22,1 mill. kroner.

Miljø og helse (2001-2005). Programmet skal fremskaffe ny kunnskap om sammenhengen mellom miljøfaktorer og helse og på denne måten bidra til risikovurderinger av miljøfaktorer og gi et bedre grunnlag for forvaltningsmessige beslutninger. Programmet fokuserer på både inneklima og miljøfaktorer i utemiljøet. Viktige forskningsoppgaver er knyttet til påvirkninger fra bl.a. trafikk, forbrukskjemikalier, stråling, ”fuktige bygg”, bygningsmaterialer og næringsmidler, og helseeffekter som kreft, allergier og annen overfølsomhet, luftveissykdommer, reproduksjonsskader, skader i nervesystemet og immunsystemet og støyrelaterte helseproblemer. Budsjett 2004: 1,5 fra UFD, 2,0 fra MD, 0,3 fra SD og 6,5 mill. kroner fra HD, totalt 9,985 mill. kroner.

Klinisk medisin og folkehelse

Arbeid og helse (2001-2005). Programmet skal bidra med kunnskap for å fremme helsetilstanden i arbeidslivet gjennom forskning om årsaker og mekanismer som fører til arbeidsrelaterte helseplager samt gjennom forskning om forebygging, motivasjon og yteevne og sykefravær. Programmet skal også bidra til å styrke kompetansen i forskningsmiljøene og til å styrke kontakten mellom forskning og arbeidsliv. Budsjett 2004: 4,0 mill. kroner fra AAD og 1,75 mill. kroner fra HD. Totalt 5,75 mill. kroner.

Helse og samfunn (2001-2005). Programmet skal bidra til å bygge opp og spre kunnskap om samfunnsmessige (økonomiske, politiske, sosiale og kulturelle) forhold som kan styrke eller svekke sykdomsforebyggende og helsefremmende arbeid. Sentrale temaer for programmet er bl.a.: virkemidler, helse- og sykdomsoppfatninger, helsevaner, livsstil, risikooppfatninger, uønsket svangerskap og abort, rusmiddelbruk og sosial ulikhet. Budsjett 2004: 14,6 mill. kroner fra HD, 4,0 mill. kroner fra SOS og 1,2 mill. kroner fra UFD. Totalt 19,8 mill. kr.

Helsetjenester og helseøkonomi (2001-2005). Forskningsbasert kunnskap skal danne grunnlag for en bedre, mer treffsikker og effektiv helsetjeneste. Prioriterte overordnede forskningsområder er psykisk helsearbeid, helseøkonomi og helsetjenestens organisering. Studieobjektet

er helsetjenestene. Kunnskap om effekter av reformer, ulike organisasjonsformer, ledelse og styring, finansiering av tjenester, ansvarsfordeling mellom det private og det offentlige, er eksempler på sentrale temaer innenfor programmet. Budsjett 2004: 12,5 fra HD, 2,0 mill. kroner fra FIN, 2,0 mill. kroner fra UFD. Totalt 16,5 mill. kroner.

IKT i medisin og helsetjeneste (2001-2005). Programmets mål er å gi et vesentlig bidrag til et bedre helsevesen gjennom utvikling og bruk av IT-løsninger og produkter basert på eksisterende og fremtidige brukerbehov. Programmet skal ivareta grunnleggende forskning og kompetanseoppbygging innenfor medisin og helsetjeneste og bidra til kompetanseheving og nyskaping for norsk industri. De prioriterte forskningsområdene er medisinske informasjonssystemer inkl. elektronisk journal, nettverkssamarbeid og elektronisk samhandling og systemer for planlegging og styring. Budsjett 2004: 3,5 mill. kroner fra UFD, 1,5 mill. kroner fra HD og 7,1 mill. kroner fra NHD. Totalt 12,1 mill. kroner.

Mental helse (2001-2005). Programmets hovedmål er å bidra til en bedre folkehelse og fremme kvaliteten på helsetjenestetilbudet som gis personer med psykiske lidelser. Kunnskapsutviklingen skal bidra til oppfølging av Opptrappingsplan for psykisk helse, og omfatter biologisk, klinisk og epidemiologisk forskning. Behandling av rusmiddelrelaterte lidelser inngår også i programmet. Programmet er opptatt av å styrke bånd mellom ulike typer forskning, bl a basalforskning og klinisk. Det er viktig å fremme samarbeid mellom miljøer med ulik faglig forståelse, bl a for å etablere forskernettverk og dermed fremme og videreutvikle forskningsmiljøer av særlig høy kvalitet. Budsjett 2004: 24,6 mill. kroner fra HD og 2,1 mill. kroner fra UFD. Totalt 26,7 mill. kroner.

Pasientnær klinisk forskning og alternativ medisin (2001-2005). Programmets overordnede målsetting er å styrke den forskningsbaserte viten om effekt av nye og eksisterende tilbud innenfor helsevesenet. Norge har spesielt gode forutsetninger for pasientnær klinisk forskning, men mulighetene er ikke tilstrekkelig utnyttet. Nyttene av et stort antall tiltak innenfor både etablert og alternativ medisin er ikke forskningsmessig underbygget. Det er videre et viktig satsningsområde for programmet å følge opp kompetansesentrene for klinisk forskning og kompetansemiljøet i alternativ medisin. Budsjett 2004: 15,6 mill. kroner fra HD.

Frittstående prosjekter

Fri prosjektstøtte

Frittstående prosjekter er et virkemiddel for finansiering av forskningsprosjekter som ikke er tilknyttet et forskningsprogram eller institusjonsrettede tiltak. Frittstående prosjekter skal ta vare på faglig mangfold og vitenskapelig fornyelse innenfor det enkelte fagområde. Virkemiddelet kan omfatte forskerprosjekt, doktorgradstipend, postdoktorstipend, gjesteforskerstipend, utenlandsstipend og arrangementsstøtte. Virkemiddelet finansieres i hovedsak med generelle UFD-midler.

Faggruppen i humaniora mottok 226 søknader til fri prosjektstøtte i 2004. Dette er 24 færre søknader enn i 2003. Det er først og fremst fagene arkeologi og filologi og språkvitenskap som har noe færre søknader. Det er fremdeles en meget stor andel doktorgradsprosjekter blant søknadene, selv om det er noe færre enn i fjor. Post doc stipend viser en viss nedgang, mens forskerprosjekt viser en klar økning. Totalt er det søkt om 158 mill. kroner. Det er avsatt 53 mill. kroner i UFD-midler til fagkomiteen for humaniora.

Faggruppen i samfunnsvitenskap har mottatt 177 søknader til fri prosjektstøtte i 2004. Dette er 15 flere søknader enn i 2003. Det er først og fremst sosiologi og statsvitenskap som har

bidratt til veksten. Det er en klar økning i forskerprosjekt og en viss vekst i post doc stipend, mens det er noe færre søknader om doktorgrader. Totalt er det søkt om 132 mill. kroner. Det er avsatt 38,3 mill. kroner i UFD-midler og 2,05 mill. kroner i Fondsmidler til fagkomiteen for samfunnsvitenskap. Totalbudsjettet for 2004 vil være på 40,4 mill. kroner.

Faggruppen for miljø- og utviklingsforskning mottok 139 søknader med en samlet søknads-sum på 113 mill. kroner. Det er avsatt 24,6 mill. kroner til fri prosjekt- og rekrutteringsstøtte innenfor miljø- og utviklingsforskning.

Faggruppen for naturvitenskap og teknologi mottok 320 søknader til fristen 15. juni. Dette er en økning på 30 % fra samme tid i fjor. Totalt søkt beløp er 240 mill. kroner, som er en økning på 65 % fra i fjor og mer enn en fordobling siden 2001. I tillegg er det kommet inn 8 søknader fra fakulteter og høyskoler om støtte til utenlandsopphold ved forskningstermin. Det er avsatt 125,7 mill. kroner i UFD-midler.

Faggruppe basal I fordeler midler innen biokjemi, genteknologi, molekylærbiologi, genetikk, immunologi og mikrobiologi. Faggruppen har mottatt 89 søknader for 2004. Dette er samme nivå som i fjor. Totalt søknadsbeløp er på 75,2 mill. kroner, en økning på 6,4 mill. kroner. Budsjett 2004: 30,6 fra UFD, 0,7 fra fondet og 2,6 fra HD. Totalt 33,9 mill. kroner.

Faggruppe basal II fordeler midler innen anatomi, fysiologi, patologi, farmakologi, toksikologi. Faggruppen har mottatt 84 søknader for 2004, dvs samme nivå som i fjor. Totalt søknadsbeløp er på 57,6 mill. kroner, noe lavere enn samlet søknadsbeløp i 2003. Budsjett 2004: 17,9 fra UFD, 0,4 fra fondet og 2,8 fra HD. Totalt 21,1 mill. kroner.

Faggruppe Klinisk fordeler midler innen klinisk medisin, klinisk odontologi og klinisk psykologi. Faggruppen har mottatt 121 søknader for 2004, en økning på 18. Totalt søknadsbeløp er på 82,8 mill. kroner, en økning på 19,1 mill. kroner. Budsjett 2004: 23,3 fra UFD, 0,5 fra fondet og 1,8 fra HD. Totalt 25,6 mill. kroner.

Faggruppe Samfunnsmedisin/helsetjeneste fordeler midler innen samfunnsmedisin, psykologi, adferdsforskning, epidemiologi, helsetjenesteforskning, etikk, helse relatert samfunnsforskning og nærliggende forskningsfelt. Faggruppen har mottatt 91 søknader for 2004, en økning på 5. Totalt søknadsbeløp er på 57 mill. kroner, en økning på 3,6 mill. kroner. Budsjett 2004: 20,1 fra UFD, 0,4 fra fondet og 0,4 over jordbruksavtalen. Totalt 21 mill. kroner.

Strategiske prosjekter innenfor humaniora og samfunnsvitenskap

I 2003 ble det satt i gang 10 institusjonsforankrede strategiske prosjekter. Fem innenfor samfunnsvitenskap og fem innenfor humaniora. Hensikten er å styrke grunnforskningen ved institusjonene ved å finansiere prosjekter som reflekterer forskningsmiljøenes fag- og forskningsmessige prioriteringer. Dette vil være store prosjekter som videreutvikler forskningsområder det er særlige forutsetninger og vilje til å bygge opp. Virkemidlet skal gi institusjonsledelsen et instrument for å utøve forskningspolitisk ledelse. Strategiske prosjekter skal ivareta rekruttering (dr. grad og post doc), internasjonalisering, nettverksbygging og være et instrument for å følge opp gjennomførte evalueringer. Det er avsatt 10 mill. kroner i UFD-midler til strategiske prosjekter innenfor samfunnsvitenskap. Det er avsatt 6 mill. kroner i UFD-midler og 2,1 mill. kroner i Fondsmidler til strategiske prosjekter innenfor humaniora.

Øvrige frittstående satsinger

Ibsen-studier (1998 – 2007) er et større 10-årig prosjekt for utgivelse av en ny og komplett historisk-kritisk utgave av Henrik Ibsens skrifter. Etableringen av en fullstendig tekstutgave

vil være av stor betydning for Ibsen-forskningen både nasjonalt og internasjonalt, samtidig som den har allmenn kulturinteresse. Prosjektet er lokalisert ved UiO som bidrar både faglig og med infrastruktur. Prosjektet finansieres med 3,5 mill. kroner i UFD-midler fra humaniora i 2004.

Globalisering og internasjonalisering (2000 – 2004) er en satsing som skal bidra til å forstå ulike typer globaliseringsprosesser, med vekt på Globalisering og markedsutvikling, Språk og kulturkunnskap, Kompetanseutvikling og læringsprosesser i arbeidslivet og Utvikling, konflikt og fattigdom i et rettighetsperspektiv. Satsingen finansieres med 10 mill. kroner fra Forskningsfondet i 2004.

Demografi og befolkningsspørsmål

Aktiviteten skal støtte faglig utvikling innenfor fagområdet demografi. Det er avsatt 2,5 mill. kroner i UFD-midler i 2004.

Forskningssamarbeid mellom Sør-Afrika og Norge (2002-2005) skal legge grunnlaget for et langvarig og bærekraftig forskningssamarbeid mellom Norge og Sør-Afrika som kan fortsette på normalt vis etter at det nåværende bistandssamarbeidet med Sør-Afrika er avsluttet. Programmet finansieres med 8 mill. kroner fra NORAD.

Karrierebevilgninger ble igangsatt i forbindelse med etableringen av Forskningsfondet og var et tiltak for å nå målsettingen om økt internasjonalisering. Det er ført opp 5,3 mill. kroner, som skal gå til å dekke igangværende prosjekter.

Forskerlinje/studentstipend. Forskningsrådet har ansvar for finansiering av studentstipend innenfor profesjonsfagene medisin, odontologi og psykologi. Det er satt av 7,6 mill. kroner over UFDs budsjett til studentforskning.

Forskerutveksling innen medisin og helsefag. Ansvaret for tildeling av midler til forskerutveksling er fom 2004 overført til faggruppene. Det er satt av 1,6 mill. kroner i 2004 til å dekke forpliktelser fra tidligere år.

Yngre, fremragende forskere (YFF)

Formålet med satsingen er å gi yngre talentfulle forskere innenfor alle fagområder ekstra gode rammevilkår, slik at de kan nå internasjonal toppklasse. Satsingen skal være et supplement til SFF-ordningen og bygge videre på personrettede støtteordninger som doktorstipend og postdoktorstipend. Det er satt av 20 mill kroner til ordningen, med utlysning i 2003, og det planlegges en opptrapping av ordningen og flere utlysninger. Ordningen er åpen for spesielt talentfulle forskere under 40 år, ansatt ved eller tilknyttet en norsk forskningsinstitusjon. Forskningsrådet deltar via YFF også i den europeiske ordningen European Young Investigator Award (EURYI). EURYI har også unge, talentfulle forskere som målgruppe, men her konkurrerer søkerne på europeisk nivå – og det legges særlig stor vekt på at søkerne har et godt internasjonalt nettverk. Det er avsatt 20 mill. kroner til YFF i 2004.

Infrastruktur

Humaniora

Humanistisk infrastruktur

Det er avsatt 2,5 mill. kroner til humanistisk infrastruktur. Avsetningen omfatter prosjektmidler til HIT-senteret og NSD, men også tenkt brukt til eventuelle tiltak som kan bli aktuelle i forhold til Divisjonens generelle arbeid i forhold til humanistisk infrastruktur.

Samfunnsvitenskap

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste

NSD skal arbeide for utvikling og forbedring av tilgangen på data og analyseprogrammer for samfunnsvitenskapelig forskning. Instituttet skal også dokumentere forskningsprosjekter og utføre oppgaver som følge av personregisterloven. NSD ble fristilt fra Forskningsrådet ved årsskiftet 2002/2003 og omdannet til et aksjeselskap. Også for 2004 vil KS ha basisbevilgningsansvar for NSD. Basisbevilgningen opprettholdes på 8 mill. kroner og det gis en tilleggsbevilgning på 0,7 mill. kroner til nødvendige omstillingstiltak.

European Social Survey - Andre survey (2003-2005) er et europeisk samarbeid mellom 24 land for å samle inn komparative data innenfor sentrale samfunnsvitenskapelige temaområder. Første runde med datainnsamling er nå gjennomført og ble i 2003 presentert til fri bruk for forskning. Det planlegges nå gjennomføring av andre runde med datainnsamling. Det er avsatt 2 mill. kroner i generelle UFD-midler i 2004.

Forskningsinstitutter (UFD)

Basisbevilgninger til *FNI, PRIO, ISF, FAFO, NIFU og STEP* blir gitt som en samlet ramme til Forskningsrådet fra UFD. I tillegg kan NUPI søke om SIP og CICERO om samarbeidsprosjekter. Rammen i 2004 er på ca 45,1 mill. kroner. Den samlede bevilgningsrammen er i 2004 økt med 1,567 mill. kroner. UFD sier i proposisjonen at bevilgningen blir videreført på samme nivå – det betyr at departementet har prisjustert bevilgningen med 3,6 prosent. Basisbevilgningen til instituttene fordeles av Divisjonsstyret for vitenskap, etter råd fra de to basisbevilgningsutvalgene.

Forskningsinstitutter (NHD)

De 12 regionale instituttene mottar basisbevilgning fra NHD på en egen budsjettpost. Rammen for 2004 er på 38,7 mill. kroner, en økning på 4,5 mill. kroner i forhold til 2003. Budsjettveksten skal gå til utjevning av konsekvensene for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift, og at dette gjelder flere institutter enn de regionale. Av budsjettekniske årsaker er beløpet samlet på denne posten. Det er altså ingen reell vekst til de regionale instituttene i 2004.

Europaforskning: UD har satt av 4 mill. kroner til strategiske instituttprogram innenfor europaforskning til de utenrikspolitiske instituttene, inklusiv ARENA.

SNF, TØI og STEP får tildelt basisbevilgning over NHDs budsjett som en del av sekkeposter til en rekke naturvitenskapelige institutter. Det er Hovedstyret som fordeles sekkepostene på de to instituttgruppene. Rammen er nesten den samme som for 2003, 10,4 mill. kroner. I tillegg til basismidler fra NHD mottar TØI også midler fra SD (6,9 mill. kroner). Også for denne delen av instituttsektoren fordeles basisbevilgningen av Divisjonsstyret, etter råd fra de to basisbevilgningsutvalgene.

Forskningsinstitutter (AAD)

AFI og SINTEF Teknologiledelse får tildelt basisbevilgning over AADs budsjett. Tildeling for 2004 er den samme som for 2003, 10,1 mill. kroner.

Norsk senter for barneforskning (NOSEB) (2003 - 2004) skal gjennom grunnforskning og anvendt forskning fremskaffe ny kunnskap om barn og barns oppvekstvilkår. Bevilgningen til senteret organiseres nå som et strategisk universitetsprogram ved NTNU. Det er avsatt 2 mill. kroner i generelle UFD-midler til NOSEB for 2004.

ARENA-senteret (2004 –) er et flerfaglig forskningssenter om Europa, med hovedfokus på hvordan EU og andre europeiske samarbeidsregimer påvirker nasjonalstatens viktigste funksjoner og institusjoner. Et hovedmål er å styrke norsk forskningskompetanse og bidra til empirisk og teoretisk forskning om effektene av et mer aktivt europeisk styringsnivå. Det er avsatt 2,3 mill. kroner i UFD-midler i 2004.

SINTEF-Teknologiledelse og Arbeidsforskningsinstituttet (AFI) får nå sine basisbevilgninger kanalisert gjennom Forskningsrådet via en finansiering fra AAD. Det er avsatt 3,1 mill. kroner til SINTEF-Teknologiledelse og 7 mill. kroner til AFI.

Nordisk institutt for sjørett (2003 – 2005) ved UiO mottar 1,5 mill. kroner fra OED til et strategisk universitetsprogram om energirett.

Strategiske høgskoleprosjekter (2002 – 2006) UFD har bevilget nye, friske midler til forskning ved de statlige høgskolene. Satsingen skal gi de statlige høgskolene mulighet til å bygge opp forskningskompetanse av høy kvalitet samtidig som man tar spesielle hensyn til høgskolenes faglige situasjon og de enkelte fagområdenes egenart. Midlene skal kunne benyttes til å støtte et bredt spekter av forskningsaktiviteter, og kan i visse tilfeller også omfatte utviklingsarbeid. Det legges vekt på at satsingen skal være utfyllende i forhold til andre programmer og tiltak i Forskningsrådet som har stor kontaktflate mot de statlige høgskolene. Totalbudsjett for 2004 er 30 mill. kroner i spesielle UFD-midler.

Naturvitenskap og teknologi

Strategiske omstillingsplaner (SOP)

Strategiske omstillingsplaner er et virkemiddel for institusjonsledelsen for å kunne iverksette omstillingstiltak og strategiske utviklingsprosesser. Grunnet for bevilgning er omstillings-/strategiske planer utarbeidet bl.a. med basis i internasjonale fagevalueringer og nasjonale planer for fagenes utvikling. Institusjonene gis betydelige frihetsgrader innenfor overordnede rammer for å støtte opp om omstillingsplanene. Tiltaket er forankret gjennom en grundig dialog med ledelsen ved de matematisk-naturvitenskapelige fakultetene. Igangsetting av ordningen med oppfølgingsplaner i 2003 er et pilotprosjekt, og den langsiktige budsjettutvikling er avgjørende for hvilket omfang den kan få i fortsettelsen. For å gi nødvendig tyngde til satsingen i pilotfasen, er det øremerket 50 mill. kroner til formålet i perioden 2003-2006 til de prosjekter som nå er startet. Det er avsatt 19,2 mill. kroner i UFD-midler for 2004.

Strategiske prosjekter (STP)

De næringsrettede kompetansefeltene er samarbeidsarenaer mellom forskningsmiljø og næringsliv, og omfatter feltene bioteknologi, materialteknologi, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, energi og petroleum, produktivitet, markedsføring og kompetanseledelse, bioproduksjon, prosessteknologi, marin teknologi og bygg og miljøteknikk. Gjennom kompetansefeltene skal alle områdene i Forskningsrådet ta et felles grep for å dekke næringslivets fremtidige kunnskapsbehov. Støtte til ESF programmet

EUROMARGINS utgjør denne posten. Strategiske prosjekter finansieres med 4 mill. kroner fra OED i 2004.

Tungregneprogram II (2004-2009) har som formål å tilby tungregneressurser til tyngre tekniske og naturvitenskapelige beregninger ved norske universiteter og høyskoler. Programmet skal også dekke Meteorologisk institutts behov for regnekraft til operasjonell værvarsling og forskning. Den nåværende aktiviteten innen tungregning drives av et konsortium NOTUR, formelt knyttet til NTNU men basert på samarbeid mellom alle universitetene, SINTEF, Statoil og Ceetron. Det er nå opprettet en ny, forberedende, hurtigarbeidende tungregnekomité som skal se på den videre nasjonale organiseringen. Forskningsrådets tungregnebudsjett har vært 22 mill. kroner pr år i mange år (spesielle midler UFD), så også for 2004.

Simulasenteret på Fornebu

Med vekt på utfordringer knyttet til utvikling og bruk av nettbaserte produkter og tjenester driver senteret grunnleggende forskning rettet mot problemstillinger knyttet til programvareutvikling. Dette kan dreie seg om problemstillinger langs hele akse fra utvikling av programvare som komponenter i større systemer, til analyse, utvikling og bruk av store nettbaserte programsystemer. Viktige stikkord er digital kommunikasjon, distribuerte programsystemer, "software engineering" og metodeorientert programvare. Det er viktig at senteret drives på en slik måte at det fungerer i en arbeidsdeling og i samarbeid med eksisterende fagmiljøer ved universiteter og forskningsinstitutter. Senteret finansieres med midler fra UFD (29 mill. kroner), NHD (10 mill. kroner) og SD (10 mill. kroner), totalt 49 mill. kroner i 2004.

Biologi og biomedisin

Innenfor medisinsk og helsefaglig forskning har man gjennom flere år satset på å gi større rammebevilgninger til etablerte forskergrupper som er i forskningsfronten internasjonalt. Målet for satsingen på *Grunnleggende sykdomsmekanismer* er å øke den vitenskapelig baserte forståelsen av grunnleggende mekanismer og årsaksfaktorer ved sykdom. Tverrfaglig tilnærming og samarbeid på tvers av fagmiljøer ble tillagt vekt. Satsingen finansierer syv forskergrupper. Støtteformen *MH-grupper* ble tildelt fremragende forskningsmiljøer som kan videreutvikle seg til internasjonale toppmiljøer eller Centre for fremragende forskning. I 2002 ble tre av MH-gruppene med i to SFF-sentre. Satsingen finansierer fem MH-grupper. Det er ført opp til sammen 29,5 mill. kroner av fondsmidlene til å dekke forpliktelsene i 2004 for de to satsingene. *Miljøstøtte* er en strategisk satsing rettet mot universitetene. Miljøstøtte er ikke lenger egen støtteform og ledige midler er fom 2004 lagt til de fire faggruppene. Det er ført opp 8,7 mill. kroner over UFDs budsjett til å dekke forpliktelsene i 2004.

Hensikten med *Toppforskningsprogrammet* er å identifisere en elite av unge forskere og gi dem optimale økonomiske og arbeidsmessige rammevilkår for å utføre medisinsk forskning i internasjonal toppklasse. Satsingen omfatter åtte toppforskere. Det er ført opp 5,0 mill. kroner av fondsmidlene i 2004 til å møte forpliktelsene.

Mat og helse. Satsingen omfatter forskningstema som kan gi ny kunnskap om virkningen av matvarer og kosthold på human helse og sykdomsutvikling, samt om faktorer som påvirker befolkningens matvarevalg. Satsingen er en fellessatsing med Divisjon for innovasjon, som bidrar med 50% av prosjektkostnadene. Det er budsjettert med 3,8 mill. kroner fra HD i 2004.

Strategiske oppfølgingsplaner (SOP) og Strategiske universitetsprogrammer (SUP)

Strategiske omstillingsplaner er et virkemiddel for institusjonsledelsen for å kunne iverksette omstillingstiltak og strategiske utviklingsprosesser. Virkemiddelet er nærmere omtalt under avsnittet om "Naturvitenskap og teknologi". I tillegg er det satt av midler til å dekke forpliktelser til igangværende strategiske universitetsprogrammer innen biologi og bioteknologi.

Sars internasjonale senter (Sars-senteret): Senteret utfører grunnleggende forskning innen marin molekylærbiologi. Senteret ble etablert i 1997 og fikk i juni 2003 status som "European Molecular Biology Laboratory" (EMBL) partner. Budsjettet for 2004 er på 7 mill. kroner fra UFD og 10 mill. kroner over fondet, samt 0,5 mill. kroner fra FID.

Nordisk Centre of Excellence i molekylærmedisin. Senteret dekker fagområdene, molekylærmedisin, inkludert molekylær epidemiologi, translasjonsforskning innen kreft, og forskning på molekylære sykdomsmekanismer. Senteret finansieres av Danmark, Finland, Island, Sverige og Norge. Det er satt av 1,5 mill. kroner over UFDs budsjett til Norges andel.

Klinisk medisin og folkehelse

Kreftforskning. Som en oppfølging av Nasjonal kreftplan har Forskningsrådet ansvaret for en særskilt satsing på kreftforskning. Satsingen spenner over grunnleggende, klinisk og epidemiologisk forskning. Budsjett 2004: 20,4 mill. kroner fra HD.

Aldersforskning. Målet er å bygge opp kompetansemiljøer og utvikle nye og tverrfaglige perspektiver og problemstillinger. Satsingen er et samarbeid mellom Divisjon for strategiske satsinger og Divisjon for vitenskap. Divisjonens andel av budsjettet i 2004 er på 4,0 mill. kroner over SOSs budsjett.

Medisinsk Teknologi. Satsingen skal bidra til å forbedre befolkningens medisinske tjenestetilbud, øke kompetansen i norsk helsetjeneste og skape muligheter for utvikling av ny industriell virksomhet. Divisjonen samarbeider med Divisjon for innovasjon. Divisjonens andel av budsjettet i 2004 er på 2,0 mill. kroner.

Annet

PET-utstyr (avansert bildediagnostikk ved positronemisjonstomografi)

Det er satt av 43 mill. kroner i 2004 til delfinansiering av et nasjonalt PET-senter. De totale investeringskostnadene er beregnet til 93 mill. kroner. I 2002 satte Forskningsrådet av 25 mill. kroner av avkastningen fra Forskningsfondet til dette og i tillegg har en industriell partner satt av 25 mill. kroner. PET brukes til både forskning og diagnostikk, særskilt innenfor onkologi (læren om kreft), men også innenfor nevrologi, kardiologi og psykiatri. Senteret skal forankres organisatorisk i Helse Sør RHF i samarbeid med Universitetet i Oslo. Dette er nasjonal infrastruktur som alle universitetene og de regionale helseforetakene skal kunne dra nytte av. Regjeringen legger til grunn at midler til drift som gjelder etablert klinisk medisin blir dekket innenfor rammene til de regionale helseforetakene.

Sentre for fremragende forskning - SFF

Divisjonen har ansvar for følgende sentre for fremragende forskning:

- Center for the study of Civil War
- Periphery and Centre in Medieval Europe
- Center for advanced Study in theoretical Linguistics
- International Centre for Geohazards
- Center for Quantifiable Quality of Service in Communication Systems

- Ships and Ocean Structures
- Centre for Integrated Petroleum Research
- Mathematics for Applications
- Physics and Geological Processes
- Bjerknes Centre for Climate Research
- Aquaculture Protein Centre
- International Centre for the Biology of Memory
- Center for Molecular Biology and Neuroscience

Avansert vitenskapelig utstyr (AVIT)

Gjennom bevilgninger til avansert vitenskapelig utstyr med kostnad over 0,7 mill. kr. er målsettingen å bidra til en oppgradering og faglig revitalisering ved universiteter og høyskoler og samordne utstyersanskaffelsene med sikte på nasjonal arbeidsdeling og økonomiske innsparinger. En del av bevilgningen i 2004 skal benyttes til infrastruktur for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning. Budsjett 2004: 108 mill. kroner. De særskilte ett-årige midlene som i tillegg er avsatt skal benyttes til utstyr ved forskningsinstituttene og utstyr innen nanoteknologi skal prioriteres. Det vil bli satt av en egen budsjettavsetning til utstyr innen Nanomat. Rammen til dette fastsettes senere etter en dialog divisjonene imellom. Budsjett 2004: 34 mill. kroner.

Diverse FoU-aktiviteter

Diverse FoU omfatter midler til internasjonale kontingenter og avtaler, utredninger og evalueringer, informasjon, formidling og publisering, og stimuleringstiltak og nettverksbygging. I tillegg enkelte andre tiltak.

Forskningsbaserte evalueringer

På oppdrag fra det tidligere Sosial- og helsedepartementet har Forskningsrådet fått ansvaret for de to forskningsbaserte evalueringene av *fastlegereformen* (2000-2005) og *Opptappingsplanen for psykisk helse* (1999-2006). Evalueringen av fastlegereformen skal se på virkningen av reformen for ulike grupper av landets befolkning og i tillegg allmennelegene som yrkesgruppe, trygdeetaten og kommunene som administrativt organ. Evalueringen av opptappingsplanen for psykisk helse skal i hovedsak analysere virkemiddelbruken i planen, samt analysere hva utbygging av tilbud betyr for livskvalitet, tilgjengelighet mv for brukerne. Budsjettansvaret for evalueringene er fom 2003 år lagt til i Sosial- og helsedirektoratet. Budsjett 2004 for Fastlegereformen: 4,5 mill. kroner og Opptappingsplanen 5,0 mill. kroner.

Ludvig Holbergs forskningspris

UFD har satt av 4 mill. kroner til dekning av utgifter i forbindelse med den første utdelinga av Ludvig Holbergs forskningspris for fremragende forskning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Fra 2005 vil alle utgiftene til Holberg-prisen dekkes av avkastningen fra Holberg-fondet.

Andre aktiviteter

Forskningsetiske komiteer

De nasjonale forskningsetiske komiteer (NEM, NENT og NESH) er uavhengige rådgivende organer for forskningsetiske spørsmål. Komiteene, som er administrativt tilknyttet Forskningsrådet som s.k. randsoner, dekker til sammen alle fag og disipliner. Komiteene skal bidra til etisk refleksjon i forskningssystemet og gi råd til norske myndigheter om håndteringen av forskningsetiske problemstillinger. Det er samtidig et mål at komiteene skal formidle kunnskap om og skape interesse for forskningsetikk i norsk offentlighet. Komiteene finansieres med til sammen 7,3 mill. kroner fra UFD, NHD, FID og LD.

Kilden

Kilden er et tjenesteytende organ for norsk kvinne- og kjønnsforskning, og har et nasjonalt ansvar for å formidle norsk kvinne- og kjønnsforskning i inn- og utland. I tillegg har Kilden et nasjonalt ansvar for å dokumentere ressurser og aktiviteter innenfor norsk kvinne- og kjønnsforskning. Gjennom formidlingsarbeidet skaper også Kilden en arena for kontakt mellom forskning, forvaltning og andre aktører hvor kompetanse på dette området er viktig for deres egen virksomhet. Det er avsatt 3 mill. kroner i UFD-midler.

Samarbeidsprogrammene med Sentral og Øst-Europa

Forskningsrådet og Universitetet og høgskolerådet har inngått tre avtaler om samarbeid innen forskning og høyere utdanning med Utenriksdepartementet. Avtalen gjelder samarbeid med landene i Sentral- og Øst-Europa. Programmene har som overordnet mål å bidra til demokratibygging i regionene via samarbeid innen forskning og høyere utdanning. Programmet finansieres fra Utenriksdepartementet med 24 mill. kroner.

Samarbeidet omfatter tre programmer:

- *Samarbeidsprogrammet med Russland.* Programmet er etablert for perioden 2002-2006. Programmet har et årlig budsjett i henhold til avtalen på 11 mill. kroner. 1 mill. kroner er satt av til et stipendprogram som forvaltes av Internasjonal stipendseksjon. Tematisk fokuserer programmet på miljø, samfunnsfag/ humaniora og helse.
- *Samarbeidsprogrammet med kandidatlandene til EU.* Programmet er etablert for perioden 2002-2005 og har et totalbudsjett på 35,5 mill. kroner for det første året og 10 mill. for hvert av de andre årene. Programmets prioriteringer er innen samfunnsfag, miljø, helse.
- *Samarbeidsprogrammet med Vest-Balkan.* Programmet er etablert for perioden 2000-2004 og har et årlig budsjett på 15 mill. kroner. Det er satt av 1,5 mill. årlig til et stipendprogram som forvaltes av Internasjonal stipendseksjon. Programmets prioriteringer er innenfor samfunnsfag inklusive økonomi/humaniora, miljø og energi, samfunnsmedisin.

Internasjonale Stipend (IS)

Internasjonale stipend administrerer stipendordninger og programmer som bidrar til utveksling av studenter, forskere og kunstnere mellom Norge og utlandet. De fleste programmene er tverrfaglige og åpne for søkere fra alle fagområder. Enkelte programmer gir individuelle stipend til studier og forskning, andre stipender har nettverksbygging mellom læresteder og organisasjoner fra forskjellige land som formål. Stipendordningene finansieres med 26 mill. kroner fra UFD, Utenriksdepartementet og andre kilder. Følgende stipendordninger finansieres og administreres via Internasjonale stipendseksjon i 2004.

- *Norske statsstipend til utenlandske borgere (poolen) (uten tidsbegrensning)*
- *Norske statsstipend til kinesere, egyptere og indere (uten tidsbegrensning)*
- *Kortidsstipend mellom Norge og Kina/India/Egypt (uten tidsbegrensning)*
- *Utenlandske statsstipend og sommerstipend til norske borgere (uten tidsbegrensning)*
- *Ruhrigas programmene (2001 - 2005)*
- *Stipendprogrammet for Sørøst-Europa (2000-2004)*
- *Stipendprogrammet for Nordvest- Russland (2002-2006)*
- *Forskerutveksling med Frankrike, Aurora programmet (1999- x)*
- *Forskerutveksling med Tyskland, DAAD programmet*
- *College of Europe programmet*
- *RWE stipendprogram i musikk*

- Samarbeidsprogram med NSFC – Kina
- Samarbeidsprogram med JSPS - Japan (uten tidsbegrensning)
- Nordplus Nabo (Nordisk Ministerråd) (2004-2006)
- Nordplus (Nordisk Ministerråd) (2004-2006)
- Nordplus Junior (Nordisk Ministerråd) (2004-2006)
- Nordplus Språk (Nordisk Ministerråd) (2004-2006)
- Nordplus Voksen (Nordisk Ministerråd) (2004-2006)

Forskningsmeldingens tematiske satsinger

Tabell 4.1-6: Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2003		Budsjett 2004	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	161 500	23 000	167 600	23 000
Marin forskning	48 500	26 300	49 000	26 300
Medisin og helse	313 276	67 500	332 346	70 500
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi	8 000	8 000	8 000	8 000
Grunnforskning for øvrig	672 898	117 230	767 512	118 830
Annet	220 899	4 000	229 840	1 000
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	1 425 073	246 030	1 554 298	247 630

Fondet for forskning og nyskaping

Divisjon for vitenskap får tilskudd til følgende programmer og aktiviteter fra Forskningsfondet i 2004.

Tabell 4.1-7 Midler fra Forskningsfondet fordelt på aktiviteter. 2003 og 2003. 1000 kroner.

	2003	2004
Folkesykdommer/Grunnl. sykdomsmek. mv	44 500	44 500
Globalisering og internasjonalisering	10 000	10 000
Overvåkning av marine og terr.miljø	7 300	7 300
Program for språkteknologi	15 000	15 000
Strategiske universitetsprogrammer	11 930	11 930
Sars International Center	10 000	10 000
Senter for fremragende forskning	147 300	148 900
Totalt	246 030	247 630

4.1.4 Budsjettmessige bindinger

Blant programmene frigjøres det først og fremst midler innenfor samfunnsvitenskap og naturvitenskap og teknologi. Svært lite innenfor humaniora. Innenfor medisin og helse avsluttes alle programmene i 2005, slik at frihetsgraden i 2006 er noe høyere. Frigjorte midler innenfor frittstående prosjekter oppstår først og fremst gjennom reduserte prosjektpfliktelser. Forpliktelsene er nedskrevet med ca 1/3 pr år. Største delen av de frigjorte midlene oppstår under Infrastruktur og da først og fremst gjennom den ett-årige utstyrsbevilgningen.

Tabell 4.1-8: Budsjettmessige bindinger for senere år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2004, tilsagn 2005 og 2006. 1 000 kroner.

	Budsjett 2004	Tilsagn 2005	Tilsagn 2006
Programmer	203 483	185 040	152 240
Frittstående prosjekter	407 236	265 855	128 578
Infrastruktur	584 088	382 230	247 450
Diverse FoU-aktiviteter	50 321	45 814	46 014
Disposisjonsfond	3 872	1 000	0
Felleskostnader	12 296	13 830	13 930
SUM TOTALT	1 261 296	893 769	588 212

4.1.5 Forskerrekruttering

Tabell 4.1-9: Doktorgrads- og Postdoktorstipendiater. Anslag 2003, plantall 2004. Totale årsverk.

	Totale årsverk	
	Anslag 2003	Plantall 2004
Humaniora	90	95
Samfunnsvitenskap	70	75
Miljø og utvikling	30	29
Naturvitenskap og teknologi	323	330
Medisin og helse	193	193
Sum	706	722

4.1.6 Internasjonalt forskningssamarbeid

Tabell 4.1-10: Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2003, plantall 2004. 1 000 kroner.

	Anslag 2003	Plantall 2004
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid 1)		
EU	17 150	15 150
EUREKA		
COST	1 240	1 240
CERN	13 130	13 130
EMBL	4 350	4 350
EMBO		
ESA	8 050	8 050
OECD Halden-reaktoren		
Nordiske	10 650	10 850
Stipendprogram	20 000	26 700
Øvrig samarbeid	51 715	51 715
Sum	126 285	131 185
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig 2)		
Prosjektsamarbeid		
Personbasert samarbeid	71 000	76 000
Sum	71 000	76 000
TOTALT	197 285	207 185

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2) Omfatter prosjektsamarbeid/forskerutdanning/kompetanseutveksling mellom forskere/bedrifter/institutter.

*****

Det vises til tabellen på de neste sidene, som gir en spesifisert oversikt over budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003 fordelt etter budsjettposter og ulike finansieringskilder.

4.2 Divisjon for store satsinger

4.2.1 Inntekter og føringer

Divisjon for store satsinger (Satsinger) legger i 2004 til grunn en total budsjetttramme på 1 075,6 mill. kroner. Dette er en økning fra revidert budsjett 2003 med 97,4 mill. kroner (10 prosent).

Divisjonen mottar i 2004 ca. 840,4 mill. kroner i generelle midler fra følgende departementer: Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), Nærings- og handelsdepartementet (NHD), Olje- og energidepartementet (OED), Fiskeridepartementet (FID), Landbruksdepartementet (LD), Miljøverndepartementet (MD) og Fondet for forskning og nyskaping (Forskningsfondet). I tillegg mottar Satsinger i 2004 ca. 195,6 mill. kroner i spesielle midler fra 13 departementer. Divisjonens diverse inntekter utgjør ca. 39,6 mill. kroner. Mesteparten av diverse inntekter kommer fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond, Tippemidler og bedrifter og organisasjoner bl.a. oljeselskapene.

Forslaget til statsbudsjett 2004 gir følgende føringer for divisjonens aktiviteter:

UFD:

Innen bevilgningen til miljø- og utviklingsforskning er det avsatt 1 mill. kroner til norsk kontingent i den internasjonale samarbeidsmekanismen "Global Biodiversity Information Facility (GBIF). Fra UFDs ettårsbevilgning er det bevilget 12 mill. kroner til utstyr i instituttsektoren innen nanoteknologi og det er bevilget 15 mill. kroner til deltaking i et internasjonalt prosjekt for kartlegging av genoma til storfe og torsk. Alle tiltakene ovenfor er nye fra 2004.

NHD:

Innen bevilgningen til *Haldenprosjektet og andre nukleære aktiviteter* er det avsatt 1 mill. kroner til deltakelse i *EUs strålevern* for å utvide norsk deltakelse til også å omfatte avfallshåndtering. Videre skriver departementet at bevilgningen i 2004 bl.a. skal brukes på forskning på utvalgte deler av nanoteknologien.

OED:

Det er bevilget 27 mill. kroner til oppstart av det store programmet *Maksimal utnyttelse av petroleumsreservene (PETROMAKS)* og en økning av bevilgningen til renseteknologi for gasskraftverk med 30 mill. kroner som er en del av det store programmet *Fremtidens rene energisystemer (RENERGI)*.

FID:

FIDs FoU-strategi innen "fiskeri og havbruk, havner og infrastruktur for sjøtransport" og FIDs strategiplan "Verdier fra havet – Norges framtid" er førende for Forskningsrådets prioriteringer for 2004.

LD:

LDs bevilgninger skal følge opp departementets handlingsplan "Prioriteringer innen mat og landbruksforskning".

MD:

MDs bevilgninger har følgende prioriteter: forskning innen klimaendringer inkludert forskning på biologiske og samfunnsvisse effekter av klimaendringer. Marin forskning og forskning innen biologisk mangfold og helse- og miljøfarlige kjemikalier blir også prioritert.

Tabell 4.2-1: Inntekter. Fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsning. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner og prosentvis endring

				Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004 ¹⁾	Endring 2003- 2004
Utdannings- og forskningsdepartementet						
Kap.	285	, post	52 Norges Forskningsråd	124 641	162 350	30,3 %
Kap.	286	, post	50 Forskningsfondet	172 870	172 870	0,0 %
Kap.	243	, post	1 Kompetansesenter for spesialundervisning	9 500	9 000	-5,3 %
Kap.	281	, post	01 Fellesutgifter for UoH	8 000	8 000	0,0 %
Kap.		, post	Polarforskning, konferansестøtte og utredning	1 000		
Sum				316 011	352 220	11,5 %
Nærings- og handelsdepartementet						
Kap.	920	, post	50.1.1 Brukestyrt - Maritim og offshore	500	500	0,0 %
Kap.	920	, post	50.1.3 Brukerstyrt - IKT	1 800	3 300	83,3 %
Kap.	920	, post	50.1.5 Brukerstyrt - Energi, miljø, bygg og anlegg	6 500	6 500	0,0 %
Kap.	920	, post	50.2.2 Strategisk forskning - Bioteknologi	1 000	1 000	0,0 %
Kap.	920	, post	50.2.3 Strategisk forskning - Materialteknologi		3 750	
Kap.	920	, post	50.3.3 Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasj.pol.	1 500	700	-53,3 %
Kap.	920	, post	50.4.3 Haldenprosjektet og andre nukl. akt. (EU strålevern/avfallshåndtering)		1 000	
Kap.	920	, post	50.4.5 Teknologirådet	6 100	6 100	0,0 %
Sum				17 400	22 850	31,3 %
Olje- og energidepartementet						
Kap.	1830	, post	50 Energiforskning	113 300	167 500	47,8 %
Sum				113 300	167 500	47,8 %
Landbruksdepartementet						
Kap.	1137	, post	50 Forskning og utvikling	16 819	20 919	24,4 %
Kap.	1150	, post	77	5 000	5 000	0,0 %
Kap.	1150	, post	50 Til gjennomføring av jordbruksavtalen	250	250	0,0 %
Sum				22 069	26 169	18,6 %
Fiskeridepartementet						
Kap.	1023	, post	50 Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU	89 450	87 930	-1,7 %
Sum				89 450	87 930	-1,7 %
Miljøverndepartementet						
Kap.	1410	, post	50.1 Basisbevilgning til miljøforskningsinstituttene	89 586	88 586	-1,1 %
Kap.	1410	, post	51 Forskningsprogram m.m.	121 938	117 438	-3,7 %
Kap.	1410	, post	53 Internasjonalt samarbeid om miljøvernforskning	5 000	5 000	0,0 %
Kap.	1470	, post	75	1 000	1 000	0,0 %
Sum				217 524	212 024	-2,5 %
Arbeids- og administrasjonsdepartementet						
Kap.	1500	, post	21 Arbeids- og administrasjonsdep. - spesielle utg.	6 400	6 400	0,0 %
Kap.	1500	, post	50 Arbeids- og administrasjonsdep. - Norges forskningsråd	8 500	8 500	0,0 %
Sum				14 900	14 900	0,0 %
Barne- og familiedepartementet						
Kap.	846	, post	50 Familie- og likestillingspolitisk forskning	5 900	5 900	0,0 %
Kap.	854	, post	50 Tiltak i barne- og ungdomsvernet	6 100	6 100	0,0 %
Kap.	857	, post	50 Barne- og ungdomstiltak - Forskning	3 750	3 750	0,0 %
Kap.	857	, post	70 Barne- og ungdomsorganisasjoner	700	43	-93,9 %
				130	130	0,0 %
Kap.	857	, post	71	297		
Sum				16 877	15 923	-5,7 %

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004 ¹⁾	Endring 2003- 2004
Finans- og tolldepartementet			
Kap. 1600 , post 21 Finansdepartementet	6 300	6 350	0,8 %
Sum	6 300	6 350	0,8 %
Justis- og politidepartementet			
Kap. 400 , post 11 Justisdepartementet	1 400	3 000	114,3 %
Sum	1 400	3 000	114,3 %
Kommunal- og regionaldepartementet			
Kap. 500 , post 21 Spesielle forsknings- og utredningsoppdrag	4 900		
Kap. 500 , post 50 Forskningsprogram via Norges Forskningsråd	10 500	16 500	57,1 %
Kap. 581 , post 78	1 100		
Sum	16 500	16 500	0,0 %
Kultur- og Kirkedepartementet			
Kap. 335 , post 52 Pressestøtte	1 600	1 600	0,0 %
Sum	1 600	1 600	0,0 %
Samferdselsdepartementet			
Kap. 1301 , post 50 Samferdselsforskning	15 900	15 400	-3,1 %
Sum	15 900	15 400	-3,1 %
Helsedepartementet			
Kap. 701 , post 50 Forskning	1 000	2 000	100,0 %
Sum	1 000	2 000	100,0 %
Sosialdepartementet			
Kap. 620 , post 50 Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	31 950	38 880	21,7 %
Sum	31 950	38 880	21,7 %
Utenriksdepartementet			
Kap. 165 , post 70 Forskning og høyere utdanning	52 640	52 750	0,2 %
Sum	52 640	52 750	0,2 %
Sum spesielle midler	188 817	195 553	3,6 %
Sum generelle midler	746 004	840 443	12,7 %
SUM DEPARTEMENTENE	934 821	1 035 996	10,8 %
Diverse inntekter	43 381	39 601	-8,7 %
Sum	43 381	39 601	-8,7 %
Tilført fra disposisjonsfondet			
SUM TOTALT	978 202	1 075 597	10,0 %

1) Beløpene kan avvike fra enkelte departementers tildelingsbrev fordi Forskningsrådet mottok disse etter at Budsjett 2004 var ferdigstilt.

4.2.2 Mål og prioriteringer

Satsingsdivisjonen skal spille en sentral rolle i arbeidet med å identifisere og utrede nasjonale strategiske forskningsbehov, og for å bygge opp kunnskap og forskningskapasitet på prioriterte områder. Divisjonen har ansvar for å operasjonalisere overordnede forskningspolitiske satsinger i samarbeid med offentlig sektor, forskningsmiljøene og næringslivet. Forskning rettet mot offentlig forvaltning er et sentralt arbeidsfelt. Dette omfatter forskning som danner grunnlag for politikktutforming, for eksempel knyttet til fiskeri, energi, miljø, velferd, arbeidsliv og utdanning. Divisjonens arbeid tar utgangspunkt i samfunnets behov og krav til vitenskaplig kvalitet.

Divisjonen har et særlig ansvar for knytte sammen grunnleggende forskning og anvendt forskning, og skal være spesialist på å kople sammen forskning på tvers av kategorier, fag og sektorer. Etablering og drift av store forskningsprogrammer innenfor området av vesentlig samfunnsmessig interesse er et sentralt virkemiddel i arbeidet. Forskningsrådets syv definerte store programmer er lagt til divisjonen.

Gjennom sin virksomhet skal divisjonen bidra til å realisere Forskningsrådets overordnede strategier og satsinger, blant annet gjennom generelt ansvar for Rådets foresight-prosesser, for kompetansefelt for næringsutvikling og for arbeidet med store programmer.

Internasjonalt samarbeid, både innen EU og globalt, blir et svært viktig tema for alle divisjonene.

Divisjonen skal sammen med Innovasjonsdivisjonene og Vitenskapsdivisjonen ha ansvar for fellesoppgaver på tvers av divisjonsgrensene. Likestilling, rekruttering og evalueringer er tverrgående oppgaver som skal ivaretas i alle divisjonene.

4.2.3 Fordeling av budsjett

Tabell 4.2-2: Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004
Brukerstyrte programmer				
Grunnforskningsprogrammer	38 000	37 700	27 200	26 900
Handlingsrettede programmer	301 946	303 121	126 469	125 978
Store programmer	488 971	567 551	475 670	553 470
Sum programmer	828 917	908 372	629 339	706 348
Stipend	5 000	5 000		
Prosjekt- og miljøstøtte	300		300	
Frittstående EU-prosjekter	5 000	6 000	2 000	3 000
Andre frittstående prosjekter	1 000	1 000		
<u>Yngre fremragende forskere</u>				
Sum frittstående prosjekter	11 300	12 000	2 300	3 000
Grunnbevilgninger	62 726	61 326	54 826	53 426
Strategiske programmer	41 860	42 260	39 760	40 160
Utstyr og instrumenter				
Andre infrastrukturtiltak				
<u>Sentre for fremragende forskning</u>				
Sum infrastruktur	104 586	103 586	94 586	93 586
Kontingenter	6 130	22 130	1 000	17 000
Informasjon/formidling/publisering	988	688	988	688
Planlegging/utredning/evaluering	7 204	8 250	3 204	3 250
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	7 736	7 230	3 246	3 230
Sum diverse FoU-aktiviteter	22 058	38 298	8 438	24 168
Disposisjonsfond	5 241	7 241	5 241	7 241
Sekretariater	6 100	6 100	6 100	6 100
Andre felleskostnader				
Sum felleskostnader	6 100	6 100	6 100	6 100
SUM TOTALT	978 202	1 075 597	746 004	840 443

Divisjonen er inndelt i følgende avdelinger: Fremtidsteknologi (FT), Velferd og samfunnsutvikling (VS), Miljø, energi og bærekraftig utvikling (MEBU) og Marine ressurser og miljø (MAR).

Avdeling for fremtidsteknologi

Avdelingen er bygd rundt de store programmene VERDIKT (Kjernekompetanse og verdiskaping i IKT), FUGE (Funksjonell genomforskning) og NANOMAT (Nanoteknologi og nye materialer), som alle representerer teknologier med stort potensial for fremtidig verdiskaping. Til avdelingen er også lagt det generelle koordineringsansvaret på rådsnivå for store programmer, foresight-arbeid og næringsrettede kompetansefelt.

Avdeling for velferd og samfunnsutvikling

Avdelingen har sin basis i forskning knyttet til velferd, arbeidsliv, utdanning, by- og regionutvikling, transportforskning, IKT og medieutvikling, og forskning om det sivile samfunn. Avdelingens mål er å støtte forskning som kan bidra til utvidet erkjennelse om samfunnets struktur, dynamikk og endring. Handlingsrettede programmer rettet mot kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling og finansiert av sektordepartementene, er avdelingens viktigste virkemiddel.

Avdeling for miljø, energi og bærekraftig utvikling

Avdelingen skal ivareta tverrfaglig miljø- og utviklingsforskning, forskning i skjæringsfeltet mellom miljø og energi, og globale utfordringer knyttet til bærekraftig utvikling. I tillegg har avdelingen ansvar for de store programmene RENERGI (Fremtidens rene energisystem) og NORKLIMA (Klimaendringer og konsekvenser for Norge). PETROMAKS (Forskning for maksimal utnyttelse av petroleumsreservene) vil bli et stort program ved budsjettvekst.

Avdeling for marine ressurser og miljø

Avdelingen har ansvar for havbruksforskning, der det store programmet HAVBRUK (En næring i vekst) er under utvikling. I tillegg kommer villaksforskning, havforskning og forskning tilknyttet forurensning av sjø fra olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel, samt globale marine problemstillinger. Avdelingen er også gitt ansvaret for å utvikle kystsoneforskning.

Budsjett 2004 fordeler seg slik på de fire avdelingene samt divisjonens stab.

Tabell 4.2-3 Fordeling av revidert budsjett 2003 og budsjett 2004 på avdelinger. 1 000 kroner og endring i prosent.

Avdeling:	Revidert budsjett 2003	Foreløpig budsjett 2004	Endring 2003 - 2004
Fremtidsteknologi	219 675	254 530	15,9 %
Velferd og samfunnsutvikling	166 277	173 703	2,3 %
Miljø, energi og bærekraftig utvikling	439 853	499 463	13,6 %
Marine ressurser og miljø	148 956	144 401	-3,1 %
Stab	3 441	3 500	1,7 %
Totalt	978 202	1 075 597	9,6 %

Forskningsrådets ny ordning med store programmer ivaretas av divisjonen og nedenfor følger oversikt over budsjett for de store programmene. Det store programmet *Kjernekompetanse og verdiskaping i IKT (VERDIKT)* er under planlegging mens de seks andre startes fra 01.01.04.

Revidert budsjett 2003 er samlet sum for de aktivitetene som er i gang i 2003 og som skal inngå i de store programmene.

Tabell 4.2-4 Store programmer. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004 fordelt på de enkelte store programmene. 1 000 kroner og endring i prosent.

Program:	Revidert budsjett 2003	Foreløpig budsjett 2004	Endring 2003 - 2004
FUGE 1)	149 500	150 000	0,3 %
NANOMAT ¹⁾	55 000	73 850	34,3 %
RENERGI	124 070	150 770	21,5 %
NORKLIMA ¹⁾	78 300	80 000	2,2 %
PETROMAKS		27 000	
HAVBRUK ²⁾	62 450	63 700	2,0 %
VERDIKT ³⁾			
Sum store programmer	469 320	545 320	16,2 %

1) I tillegg kommer midler til administrasjon av programmene fra Forskningsfondet

2) I tillegg kommer midler fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond

3) Prosjektene som skal inngå i VERDIKT ligger foreløpig i aktiviteter i de to andre divisjonen med anslagsvis 100 mill. kroner i 2004

Programmer

Grunnforskningsprogrammer

Etikk, samfunn og bioteknologi (2002-2006) skal bidra til kompetanseoppbygging innenfor etiske, juridiske og samfunnsmessige aspekter ved moderne bioteknologi, utvikle forskningsbasert kunnskap på feltet, samt å styrke kommunikasjonen mellom eksperter og befolkningen når det gjelder moderne bioteknologi. Programmet samarbeider tett med FUGE om igangsetting av prosjekter. Programmet finansieres gjennom midler fra FID, HD, LD, NHD og UFD. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/elsa>

Kommunikasjon, IKT og medier (KIM) (2003 – 2007) har følgende tematiske hovedområder: Bruk av IKT og digitale medier til kommunikasjon i samfunns-, arbeids- og hverdagsliv, Estetiske, sjangermessige, narrative, språklige og kulturelle aspekter ved kommunikasjon i digitale medier og Økonomiske, politiske, kulturelle og teknologiske rammevilkår knyttet til konvergens, samt endringer og tilpasninger som skjer i næringer, organisasjoner og institusjoner. Programmet finansieres med UFD-midler fra humaniora (3,9 mill. kroner) og samfunnsvitenskap (4,3 mill. kroner) og fra NHD (3,3 mill. kroner), KKD (1,6 mill. kroner) og SD (8,2 mill. kroner). Totalbudsjett for 2004 er på 21,3 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/kim>

Biologisk mangfold – Dynamikk, trusler og forvaltning (1998-2007) har som mål å bedre kunnskapsgrunnlaget for en bærekraftig bruk av biologiske ressurser og bevaring av naturens egenart og mangfold. Programmet har følgende tematiske områder: 1) Biologisk mangfold – sammensetning, funksjon og dynamikk, 2) Effekter av skader på leveområder, 3) Introduksjoner av fremmede arter og genotyper inkl. genmodifiserte organismer og 4) Forvaltning av mangfoldet. Programmet finansieres fra MD (9,9 mill kroner), FID (1,5 mill kroner), LD (1 mill kroner), UFD (1,3 mill kroner) og UD (1 mill kroner), og vil i 2004 ha et totalbudsjett på 14,7 mill kroner.

Handlingsrettede programmer

Velferdsprogrammet - samfunn, familie, oppvekst (1999 – 2008) har følgende tematiske områder: Velferd og levekår, Offentlig velferdspolitik, Markedet og velferden, Familien og Sosiale nettverk og sivilsamfunn. Forskningen skal belyse samfunnsendringer i lys av hvordan velferdsstat, marked og det sivile samfunn påvirker den enkeltes livssituasjon. Flere

enkeltsatsinger og delprogrammer er inkludert i programmet. Programmet er inne i en fase hvor gjennomføring av tematisk målrettede og strategisk begrunnede initiativer og satsinger står sentralt, sammen med forberedelser av initiativer for perioden etter 2004. Udekkede problemstillinger og temaer identifiseres, med sikte på fornyelse av velferdsforskningen på sentrale kunnskapsområder. Programmet finansieres med generelle midler fra UFD (2,5 mill. kroner + 0,5 mill. kroner), AAD (0,9 mill. kroner), BFD (ca. 15,8 mill. kroner), JD (2 mill. kroner) og SOS (35,9 mill. kroner) og vil i 2004 ha et totalbudsjett på ca. 57,6 mill. kroner. Nettadresse: <http://program.forskningsradet.no/vfo>

Arbeidslivsforskning (2002-2011) representerer en forsterket satsing på arbeidslivsområdet med utvikling av en langsiktig forskningsstrategi. Forskningsprogrammet skal i en første periode fram til 2005/2006 ha fokus på det inkluderende arbeidslivet. Det overordnede målet er å bidra med ny innsikt om viktige utviklingstrekk i arbeidslivet med særlig vekt på forhold og prosesser som påvirker den enkeltes deltakelse, utvikling, nærvær og fravær i arbeidslivet. Det legges spesiell vekt på analyser av 1) arbeidsmarkedets virkemåte, 2) arbeidsorganisering, arbeidsmiljø og mestring, 3) arbeidslivsrelasjoner og 4) avtaler og reguleringer, og hvordan disse faktorene hver for seg eller i samspill virker inn på deltakelse, fravær og utvikling i arbeidslivet. Programmet finansieres i 2004 med midler fra AAD (14,0 mill. kroner), SOS (3 mill.kr), UFD (1,5 mill. kroner) og NHD (0,7 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2004 er på 19,2 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/arbeidsliv/>

Kunnskap, utdanning og læring (2003 – 2007) skal bidra til å styrke de gode utdanningsforskingsmiljøene i Norge gjennom empirisk og komparativ forskning om utdannings- og læringsproblematikk. Programmet har tre prioriterte felter: 1) Samspillet mellom utdanningsystem, familie og arbeidsplass som arena for livslang læring, 2) Ledelse, organisering og styring og 3) Læringsprosesser og kunnskapsområder. Programmet inkluderer også evaluering av kvalitetsreformen og en særskilt satsing på IKT og læring. Programmet finansieres med generelle (0,5 mill. kroner) og spesielle midler (17 mill. kroner) fra UFD, totalt 17,5 mill. kroner i 2004. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/utdanning>

Idrett, samfunn og frivillig organisering (1998 - 2007) skal utvikle kunnskap om idrettens omfang, betydning og betingelser i det norske samfunn, samt benytte idretten som temaområde for å belyse generelle trekk ved samfunnsutviklingen, særlig mht. endringene i det sivile samfunn, i skjæringsfeltet mellom stat og marked. Programmet finansieres kun med spillemidler fra KKD på 8,5 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/isforg>

Byutvikling - Drivkrefter og planleggingsutfordringer (2000 - 2004) har som mål å øke den forskningsbaserte kunnskapen om byutvikling, spesielt fokusert på sammenhengene mellom næringsutvikling, teknologiske endringer, demografisk utvikling, sosiale og kulturelle endringsprosesser samt fysiske og romlige endringsprosesser. Det tas sikte på å identifisere de viktigste drivkreftene bak urbaniseringsprosesser og byenes transformasjon i Norge. Programmet tar utgangspunkt i de norske storbyregionene; Osloregionen, Bergensregionen, Stavanger/Sandnesregionen og Trondheimsregionen, samt landsdelssentraene Tromsø og Kristiansand. Programmet avsluttes i 2004 og finansieres med midler fra MD (4 mill. kroner), KRK (4 mill. kroner), SD (0,9 mill. kroner) og UFD (0,4 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2004 er på 9,3 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/by/>

By- og regionalforskning/Tverrsektoriell planforskning. Programmet Regional utvikling (REGUT) er avsluttet i 2003 og programmet for Byutvikling er inne i sitt siste år i 2004. Det

er et stort behov for å fornye forskningen på området gjennom å se by- og regionalforskning i sammenheng. Et felles program for by- og regionalforskning må ha både funksjonell og politisk-administrativ regionavgrensning og øke kunnskapen om drivkrefter og endringsprosesser i og mellom regioner og sammenhengene mellom dem. Et planutvalg skal forberede og fokusere satsingen i løpet av våren 2004. Aktiviteten søkes finansiert i 2004 med midler fra KR D (5,5 mill. kr), LD (2,5 mill. kr) og MD (0,95 mill. kr) i 2004, med et totalbudsjett på 8,95 mill.kr. Finansieringen vil trappes opp fra 2005 når Byutviklingsprogrammet er avsluttet.

Skatteøkonomi (2000-2006) har som mål å bidra til kompetanseheving og rekruttering innenfor skatteøkonomisk forskning. Sentrale forskningstemaer i programmet er indirekte beskatning og evaluering av skattereformer. Programmet finansieres i sin helhet med midler fra FIN (5 mill kr). Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/skatt>

Risiko og sikkerhet i transportsektoren (2002 – 2006). Programmet har et bredt utgangspunkt som betyr at all virksomhet i alle transportgrener skal inngå, alle typer konsekvenser av ulykker inkluderes, herunder også miljøskader, og at risiko for å bli skadet ved ulykker både for reisende, for ansatte i transportforetak og for tredjepart, inkluderes. Følgende temaer er aktuelle: Risikoforståelse og et samfunnsperspektiv på transportrisiko; Nullvisjonen for transportsikkerhet og Organisering av risikohåndtering. Programmet finansieres med midler fra SD (5,7 mill. kroner) og FiD (1 mill. kroner) og fra diverse brukere/transportetater. Totalt blir budsjettet for 2004 på 8,7 mill. kroner.

Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/risit>

Internasjonal migrasjon og etniske relasjoner 2002-2004 er en tematisk satsing som skal videreføre tidligere forskningsinnsats på feltet. Målet er å vedlikeholde og bygge opp ny kunnskap om den internasjonale migrasjonen til Norge i forhold til følgende prioriterte områder: Det flerkulturelle samfunnet, transnasjonale samfunn, Norge i det internasjonale migrasjonsbildet og innvandrede kvinners situasjon. Kjønn skal gjennomgående fokuseres. Satsningen finansieres med UFD-midler for samfunnsvitenskap og humaniora (1,7 mill. kroner + 0,6 mill. kroner) og KR D (4 mill. kroner). Totalbudsjettet for 2004 er på 6,3 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/imer>

PETROPOL (2001 - 2005) skal sikre norske aktører nødvendig kunnskap og kompetanse til å kunne utforme strategier for å møte utfordringene fra internasjonalisering og omstilling innenfor petroleumssektoren. Forskningsinnsatsen vil bli konsentrert om fire problemområder og tema: Aktørenes strategier og deres implikasjoner, Energimarkeder under omforming, Nye petroleumsprovinser: etisk-normative og interkulturelle utfordringer og Petroleumssektoren som menneskelig kapital: kilde til ny verdiskapning? Programmet finansieres med midler fra OED (5,2 mill. kroner) og enkelte oljeselskaper. Totalbudsjettet for 2004 er på 6,5 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/petropol>

Landskap i endring – bruk og forvaltning av kulturmiljø og naturressurser (2000–2007) bidrar til økt kunnskapsgrunnlag for en helhetlig og langsiktig bruk og forvaltning av kulturminner, kulturmiljø og naturressurser. Det fokuseres på kunnskap om ressursene, drivkrefter, endringsprosesser og konsekvenser, og utvikling av forvaltningsstrategier. Programmet bidrar med å utvikle viktige møteplasser for miljø- og landbruksforvaltningen og nærings- og brukerinteresser. Programmet finansieres med generelle midler fra MD (9,8 mill kr) og LD (4,7 mill kr) og med spesielle midler fra UD (0,5 mill kr) og Jordbruksavtalemidler (5,3 mill kr). Totalbudsjett i 2004 vil bli 20,2 mill. kroner. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/landskap/>

Programmet *Forurensninger: Kilder, spredning, effekter og tiltak* (Profo) (2000-2005) har som mål å frembringe ny kunnskap og styrke nasjonal kompetanse på området forurensningskilder, spredning, eksponering og virkninger av forurensninger på naturmiljøet. Forskingen skal gi grunnlag for forvaltningens beslutninger om tiltak for å avbøte eksisterende og forebygge nye forurensningsproblemer og støtte opp under lokale, nasjonale og internasjonale miljømål. Programmet finansieres med midler fra MD (17,0 mill. kroner), FID (2,5 mill. kroner), LD (3,7 mill. kroner), SD (0,6 mill. kroner) og NHD (0,5 mill. kroner) og vil i 2004 ha et totalbudsjett på 24,3 mill. kroner.

(<http://www.program.forskningsradet.no/forurensning>)

RAMBU (2001 – 2010) skal utvikle samfunnsfaglig kunnskap om rammebetingelser, styringsmuligheter og virkemidler for en bærekraftig utvikling. Programmet har følgende tematiske områder:

1. Forutsetninger og strategier for bærekraftig forvaltning av miljø- og naturressurser,
2. Evaluering og utvikling av virkemidler for en bærekraftig utvikling,
3. Kunnskapsproduksjon og kunnskapsanvendelse for en bærekraftig utvikling og
4. Kultur, hverdagsliv og bærekraftig praksis.

Programmet finansieres med midler fra MD (6,4 mill. kroner), LD (0,5 mill. kroner), FIN (0,2 mill. kroner) og UFD (2,9 mill. kroner) og vil i 2004 ha et totalbudsjett på 10 mill. kroner. Det er usikkert om BFD fortsatt skal delta i programmet. Satsingen på *Miljørett* (2002 – 2006) har en selvstendig organisatorisk tilknytning til RAMBU. Dette er et strategisk prosjekt for styrking av miljørettslig forskning og kompetanseutvikling.

Fler- og tverrfaglig utviklingsveier i Sør (1998-2007) har følgende tematiske områder: Globalisering og marginalisering, Fattigdom, Økonomisk politikk og næringsutvikling, Politisk utvikling, Helse, utdanning og befolkningsutvikling og Miljø og ressursforvaltning. Programmet skal i særlig grad stimulere forskning på mekanismer som produserer, styrker eller reduserer fattigdom, velferd og demokrati. Programmet inkluderer også delaktivitetene Childwatch International, Global Helse, Magne Lerheimstipend, Bistandsrelevant kvinneverk, Nettverk for Asiastudier og Nettverk for fattigdomsforskning. Når det gjelder Childwatch International er bevilgning for 2004 og hvorvidt Forskningsrådet skal forvalte denne, under vurdering. Programmet finansieres med spesielle midler fra UD (20 mill. kroner) og med generelle midler fra UFD (1,8 mill. kroner), og vil i 2004 ha et totalt budsjett på 30,8 mill. kroner.

Det multilaterale systemet på utviklingsområdet (1999-2004) har som overordnet mål å øke kunnskapen om det multilaterale systemets rolle, funksjon, virkemåte og prosesser. Tema for forskningen skal være de multilaterale organisasjonene som system. Programmet ønsker å stimulere til teoretisk utvikling. I henhold til planen er bevilgningen fra UD 5 mill. kroner i avslutningsåret.

Under *polarforskningsavtalen mellom USA (NSF) og Norge (Forskningsrådet)* er det lagt opp til felles forskningsaktiviteter mellom norske og amerikanske forskere innen studier av øvre og lavere atmosfære, oseanografi, geofysikk, paleomiljø og biologi. Programmet startet opp i 2001 og finansieres med midler fra UFD (2 mill. kroner pr. år).

Det arbeides med en ny satsing innen global helseforskning det vil si forskning på helseproblemer i Sør og fattigdomsrelaterte sykdommer, herunder HIV/AIDS. For 2004 er det bevilget 1 mill. kroner fra HD og 3 mill. kroner fra UD.

Forskning for fattigdomsreduksjon er en satsing under oppstart. For 2004 er bevilgningen fra UD på 1 mill. kroner.

Programmet *Langtidsvirkninger av utslipp til sjø fra petroleumsvirksomheten* (2002-2008) har som mål å øke kunnskapen om langtidseffektene av offshorevirksomhetens utslipp. Slik kunnskap er nødvendig for at myndighetene skal kunne styre utviklingen i virksomheten og samordne utnyttelsen av olje- og gassressursene med annen bruk og vern av havmiljøet. Programmet finansieres med midler fra OED (6,0 mill. kroner), MD (1,5 mill. kroner) og Oljeindustriens Landsforening (12,0 mill. kroner). Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 19,5 mill. kroner.

(<http://www.program.forskningsradet.no/forurensning>)

Programmet *Villaks* (2001-2010) har som mål å produsere ny kunnskap som kan bidra til å beholde og gjenopprette sterke, produktive bestander av norsk laks. Det skal utvikles modeller som gir en fleksibel og bærekraftig forvaltning av arten i forhold til andre samfunnsinteresser. Programmet har følgende tematiske områder: 1) Produksjon av villaks – variasjon i tid og rom, 2) trusler mot villaksen og 3) bruk og forvaltning av villaksen. Programmet finansieres med midler fra MD (7,2 mill. kroner), Statkraft (1,0 mill. kroner) og FHF (1,0 mill. kroner). Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 9,2 mill. kroner.

Globale marine problemstillinger finansieres med 1,5 mill. kroner i 2004, herav 0,5 mill. kroner fra UFD og 1,0 mill. kroner fra UD. Aktiviteten samordnes med tilsvarende aktivitet finansiert av FID i programmet Marked og Samfunn i divisjon for Innovasjon.

Programmet *Marine ressurser, miljø og forvaltning (MARE)* (2000-2005) skal framskaffe ny viten om våre marine økosystemer, utvikle kunnskapsbasis og metodisk grunnlag for kommersiell høsting av marine ressurser, utvikle bioøkonomiske modeller og utvikle kalibrerte målesystemer og modeller for bl.a. effektivisering av marin ressurs- og miljøovervåking. I tillegg til å oppnå ny vitenskapelig erkjennelse, er det en klar målsetting at programmet skal bidra til å utvikle marine fagdisipliner som støtter opp om framtidig verdiskapning innenfor en bærekraftig utvikling. For 2004 blir prosjekter som vil øke kunnskapen innen taksonomi prioritert. Programmet finansieres med midler fra FID (25,2 mill. kroner), UFD (5,0 mill. kroner), MD (4,6 mill. kroner) og FHF (0,6 mill. kroner). Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 35,4 mill. kroner.

Store programmer

Funksjonell genomforskning i Norge (FUGE) - (2002 - 2006) har fire av Forskningsmeldingens tema områder som tematisk satsing: Biologisk grunnforskning (inklusive bioinformatikk, IKT) samt marin og medisinsk forskning. Grunnforskning med internasjonal kvalitet skal ligge til grunn for å utvikle Norge på de andre områdene. FUGE skal ved hjelp av organisatoriske endringer og forskningsmessig satsing gjøre Norge til en interessant internasjonal partner på utvalgte områder. Elleve nasjonale teknologiplattformer som skal være service og kompetansesentra for den funksjonelle genomforskningen er etablert. Satsingen omfatter både støtte til grunnforskning, næringsrettet forskning og til etiske og samfunnsmessige problemstillinger. I tillegg støttes de fire universitetsregionene for oppbygging av infrastruktur. Internasjonalisering mot Nordisk samarbeid og EUs 6. rammeprogram er også et sentralt område.

Budsjettet for 2004 er, som for 2003 på 150 mill kr og finansieres med 100 mill kr over Forskningsfondet og 50 mill kr som en departemental samfinansiering over UFDs budsjett. Videre er det bevilget 5 mill. kroner fra Forskningsfondet til administrasjon av programmet.

Nettadresse: <http://www.fuge.no>

Nanoteknologi og nye materialer (NANOMAT) – (2002-2006) omfatter forskning innen nanoteknologi og nye materialer. Disse feltene fremstår i dag som meget strategisk viktige naturvitenskaplig forskningsområder med svært stort industrielt potensiale. Forskning innen nanoteknologi og materialteknologi vil være en drivkraft for innovasjoner innen blant annet ny energiteknologi, miljøteknologi, prosess-teknologi, mikroteknologi og medisinsk teknologi.

Programmet skal tilstrebe høy vitenskapelig kvalitet og har to hovedprioriteringer:

- Utvikle nye materialer med hovedvekt på funksjonelle materialer
- Fokuserer på utvalgte deler av nanoteknologien

Norge skal som resultat fremstå som en interessant samarbeidspartner i det europeiske og det internasjonale forskningsrom. Dette skal oppnås gjennom en koordinert norsk satsing. Programmet ble igangsatt gjennom et nært samarbeid mellom NT og IE. I 2003 ble programmet styrket med 30 mill. kroner fra UFD. Programbudsjettet for 2003 var på 55 mill. kroner. Programmet fikk en budsjettvekst for 2004 på nær 7 mill. kroner. I tillegg skal nanoteknologi prioriteres innen engangsbevilgningen. UFD har satt av midler til utstyrsbevilgning til instituttsektoren for 2004 og programmet får 12 mill. kroner av denne bevilgningen. Programbudsjettet for 2004 er på 73,85 mill. kroner, herav kommer 45,1 mill. kroner fra UFD, 25 mill. kroner fra Forskningsfondet og 3,75 mill. kroner fra NHD. I tillegg er det bevilget 1,85 mill. kroner fra Forskningsfondet til administrasjon av programmet.

Programmet *Klimaendringer og konsekvenser for Norge (NORKLIMA)* (2004-2013) er et nytt stort tiårig program i Forskningsrådet. *NORKLIMA* skal gi nødvendig ny kunnskap om klimasystemet, klimaets utvikling i fortid, nåtid og fremtid, samt direkte og indirekte effekter av klimaendringer på natur og samfunn som grunnlag for samfunnsmessige tilpasningstiltak. En programutviklingsgruppe har i 2003 utarbeidet forslag til programplan og programmet startes opp i 2004. *NORKLIMA* har solide røtter i allerede pågående programmer og aktiviteter. Programmet omfatter derfor alle aktiviteter startet opp under forskningsprogrammene *KlimaProg* og *KlimaEffekter*, samt prosjekter finansiert over fondsbevilgningen *Polar Klimaforskning*. Programmet finansieres med midler fra MD (39,0 mill. kroner), UFD (6 mill. kroner), LD (3 mill. kroner), FiD (1,0 mill. kroner), samt 32,8 mill. kroner fra Fondet for forskning og nyskaping (inkl. 1,8 mill. kroner til administrasjon), og vil i 2004 ha et totalbudsjett på 81,8 mill. kroner.

<http://www.program.forskningsradet.no/norklima>

Fremtidens rene energisystemer (RENERGI) ble lansert som et stort energiprogram ut fra forskningsmeldingens prioritering av *skjæringsfeltet energi og miljø*. Programmet samler den grunnleggende og den anvendte teknologiske forskningen og den samfunnsmessige energiforskningen. Målsettingen er å bedre den samfunnsmessige nytten av forskningen både i forhold til å ivareta miljøhensyn og bedre ressursutnyttelsen, men også gjennom bedre å utvikle næringspotensialet i sektoren. Tematisk omfatter programmet bl.a. utvikling av et mer effektivt og miljøvennlig energisystem, økt energieffektivisering for å dempe forbruket, utvikling av fornybar energi uten utslipp av CO₂ eller forurensende gasser og bruk av naturgass/hydrogen som energibærer i et bærekraftig energisystem. Programmet finansieres fra OED (129,3 mill. kroner), MD (11,8 mill. kroner), NHD (6 mill. kroner), Forskningsfondet (3,2 mill. kroner) og spesielle midler/diverse inntekter (0,5 mill. kroner) og vil i 2004 ha et totalbudsjett på ca. 150,8 mill. kroner.

Maksimal utnyttelse av petroleumsreservene (PETROMAKS) er et stort program som startes opp forsiktig i 2004. OED har innstilt på en bevilgning på 27 mill. kroner til oppstart. Stortingsbehandlingen av budsjettet kan resultere i en liten reduksjon. Omfanget på *PETROMAKS* tilfredsstillende ikke retningslinjene som er lagt for store program hva bevilgning angår. Det er derfor nødvendig å arbeide med å øke det offentlige innsats. Når det likevel initieres "et stort program" henger det sammen med den betydning petroleumssektoren har for norsk økonomi, og sikre fremtiden gjennom en bedre og bærekraftig utnyttelse av petroleumsressursene på norsk kontinentalsokkel. Norske leverandører og tjenesteytere til virksomheten vil få en sentral rolle i programmet. OED har organisert et teknologistrategi arbeid (OG21, Olje og gass i det 21. århundre) med sikte på å fokusere de teknologiske utfordringer vi utviklingsmessig står over for. I alt ni tema er adressert gjennom fremsyn prosesser. *PETROMAKS* tar etter hvert sikte på å realisere mest mulig av OG21 strategien. Når budsjettet ikke er større vil oppstarten i 2004 vil bli konsentrert til to tema:

- leting - Utvikling av geofysiske målemetoder, lete- og reservoarmodeller og bedret forståelse av bassengdannelse. Aktivitetene vil være grunnforskningspreget.
- økt utvinning - Utvikling av metoder for stimulert utvinning, reservoarovervåking og – styring og boreteknologi, samt nye prosesser, metoder og teknologi for avsetning av gass

I løpet av 2004 vil det bli arbeidet med å integrere noen av de andre petroleumsaktivitetene i Forskningsrådet.

Programmet *Havbruk – produksjon av akvatiske organismer (HAVBRUK)* (2000-2005) har som mål å medvirke til å sikre og videreutvikle det faglige grunnlaget for en markedsrettet, miljø- og ressursvennlig produksjon av akvatiske organismer. Dette inkluderer kunnskap for å videreutvikle oppdrett av laksefisk og å sikre det faglige grunnlaget for kommersiell produksjon av andre arter. Videre skal programmet bidra med kunnskap som kan sikre kvalitet på produktet gjennom hele verdikjeden, kunnskap som kan sikre trygghet i matproduksjonen, fiskens miljø og velferd samt kunnskap som kan bidra til nye former for havbruk. Programmet er organisert i åtte delprogrammer; Kvalitet i produksjonen, Slakting, transport og distribusjon, Produksjon og drift, Helse og sykdom, Fôr, ernæring, fôring og fôrteknologi, Avl og genetikk, Teknologi og utstyr og Miljø. Programmet finansieres med midler fra FID (54,2 mill. kroner), LD (4,5 mill. kroner), Fondet for forskning og nyskaping (5,0 mill. kroner - næringsrettet kompetansefelt) og FHF (13,6 mill. kroner). Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 77,3 mill. kroner og er under videre utvikling til Stort program i Forskningsrådet.

Frittstående prosjekter

CGIAR stipendprogram (2001-2005) er en stipendordning for forskere basert ved norske forskningsinstitusjoner, særlig på postdok nivå, som ønsker å oppholde seg ved ett av forskningssenterene tilknyttet CGIAR-systemet (Consultative Group on International Agricultural Research). Den økonomiske rammen er på 2 mill. kroner per år i perioden 2001-2005 og all finansieringen kommer fra Utenriksdepartementet.

EU 6 RP Strålevern og radioaktiv avfallshåndtering. Norske forskningsmiljøer skal fortsatt kunne delta på prosjektbasis innen de aktuelle deler av EURATOM-programmene. Finansiering skjer gjennom særskilte bevilgninger på 1 mill. kroner fra hvert de ansvarlige departementer FID, LD, MD, HD, UD, og NHD (6 mill. kroner i 2004).

(<http://www.program.forskningsradet.no/forurensning>)

Infrastruktur

Basisbevilgning Chr. Michelsens institutt (CMI)

CMI er et internasjonalt senter for anvendt utviklingsforskning. CMIs forskning er til hjelp i politikkutforming, støtte for vedtak og vil være grunnlag for offentlig debatt om internasjonal utvikling. Basisbevilgning til CMI foreslås opprettholdt på til 10 mill. kroner også i 2004. Beløpet dekker grunnbevilgning, strategiske institutt program og støtte til CMIs bibliotek. Midlene fordeles med utgangspunkt i retningslinjene for statlig finansiering av anvendte forskningsinstitutter. Nærmere opplysninger om CMI: <http://www.cmi.no>.

Basisbevilgning til Miljøinstituttene

Miljøinstituttene omfatter:

- CICERO Senter for klimaforskning, www.cicero.uio.no
- Jordforsk - Senter for jordfaglig miljøforskning, www.jordforsk.no
- Norsk institutt for by- og regionforskning, NIBR, www.nibr.no
- Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU, www.niku.no
- Norsk institutt for luftforskning, NILU, www.nilu.no
- Norsk institutt for naturforskning, NINA, www.nina.no
- Norsk institutt for vannforskning, NIVA, www.niva.no

Bevilgningene for 2004 er foreslått til 56,926 mill. kr til grunnbevilgninger, inklusive 3,5 mill. kr fra Innovasjon/LD til Jordforsk, og 35,16 mill. kr til strategiske instituttprogram som inkluderer 4 mill. kr til brukerstøtte av EU-prosjekter.

Forskningsinstituttene skal være nasjonale kompetansesentra med forskning på internasjonalt nivå innen sine felter, og være sentrale bidragsytere innen miljø- og utviklingsforskningen. Forskningsmiljøene må være robuste og raskt kunne ta innover seg nye forskningsutfordringer. Basisbevilgningen skal:

- styrke miljø- og utviklingsinstituttene muligheter for faglig fornyelse, kvalitetsheving og instituttene rolle for nyskaping i forvaltning og næringsliv og delta aktivt i utviklingen av en mest mulig hensiktsmessig instituttstruktur
- bidra til nasjonal arbeidsdeling og tettere samarbeid mellom UoH-sektoren, instituttsektoren og næringslivet som ledd i utviklingen av et nasjonalt kompetansenettverk og skape arenaer for dialog mellom forskning, næringsliv og forvaltning.

ProSus (2000 – 2005) er et strategisk universitetsprogram tilknyttet SUM ved Universitetet i Oslo. Formålet er å drive forskning, utredning og dokumentasjon for et bærekraftig samfunn. Det er tre hovedtemaer for denne satsingen:

1. Kartlegging og evaluering av Norges oppfølging av RIO-avtalene og retningslinjene fra FN-kommisjonen for bærekraftig utvikling,
2. Målrrettet strategisk forskning om hindringene som står i veien for en mer rasjonell og effektiv realisering av bærekraftig utvikling og
3. Informasjon og formidling om alternative styringsstrategier, virkemidler og normative framtidsperspektiver for mer bærekraftige samfunn, lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt. Aktivitetene finansieres med generelle midler fra UFD (5,0 mill. kr.).

Diverse FoU-aktiviteter

Kontingenter

Det er bevilget 15 mill. kroner fra UFDs ettårsbevilgning for å delta i internasjonalt prosjekt for kartlegging av genoma til storfe og torsk.

European Center for Social Welfare Policy and Research i Wien er et knutepunkt innen europeisk forskning om velferdssamfunn og velferdspolitik. Norges forskningsråd har vært involvert i European Centre siden 1998. Kontingenten finansieres med midler fra BFD (130.000 kroner).

IIASA kontingent

Forskningsrådet ivaretar det norske medlemskapet i *International Institute for Applied System Analysis* (IIASA). Instituttet står bl.a. sentralt i utarbeiding av modellgrunnlaget for internasjonale avtaler om utslippsreduksjoner, og har i tillegg stor betydning som møteplass for miljøforskere fra Øst- og Vest-Europa. Kontingenten på 5,0 mill. kroner dekkes av UFD og MD, men overføres i sin helhet til Forskningsrådet fra MD

Planlegging/utredning/evaluering

Evaluering av plan og bygningsloven (2000 – 2004) skal bidra med forskningsbasert kunnskap om Byggesaksreformen fra 1997 og vurdere om den har hatt den tiltenkte virkningen. Aktiviteten er inne i sitt siste år i 2004 og finansieres med 3 mill. kroner fra KRD. Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/pbl>

CREATE – framsyn og dialog om prioriteringer i forsknings- og innovasjonspolitikken (2003-2004) Pilotprosjekt i Forskningsrådet med formål å etablere mer åpne arbeidsformer med vekt på den langsiktig i strategiutvikling i Forskningsrådet, bl.a. i store programmer. Det er for 2004 bevilget 1 mill. kroner fra UFD.

Stimuleringstiltak og nettverksbygging

Økonomisk kriminalitet (2002-2004) er en målrettet satsing som omfatter forskning om hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger. Satsingen finansieres gjennom midler fra FIN (1 mill kr) og JD (1 mill kr), dvs. et budsjett på 2 mill kroner.

Nettadresse: <http://www.program.forskningsradet.no/oekrim>

Det er avsatt 1,5 mill. kroner i 2004. Dette gjelder forpliktelser knyttet til Forsknings-samarbeid med Grønland (1,1 mill. kroner) og annet internasjonalt samarbeid blant annet gjennom ESF og ICES.

Disposisjonsfond

Divisjonen har totalt fått bevilget vel 7,2 mill. kroner fra UFD til kompensasjon for økte pensjonsutgifter i UoH-sektoren. Midlene er foreløpig avsatt på disposisjonsfond.

Sekretariater

Teknologirådet er et uavhengig rådgivende organ for teknologivurdering og foresight, Teknologirådet er oppnevnt av regjeringen (NHD) og forvaltes av Forskningsrådet som s.k. randsone. Samarbeidet med Forskningsrådet ventes intensivert i 2004. Bevilgningen i 2004 er på 6, 1 mill, et nivå som har vært uendret siden etableringen i 1999.

Den norske nasjonalkomité for polarforskning er Forskningsrådets rådgivende strategiske komité for polarsaker. Sekretariatet for komiteen er tillagt Forskningsrådet. Komiteen arbeider med overordnede strategier, internasjonal kontakt og med å bedre nasjonal samordning av ressurser innen polarforskningen.

Forskningsmeldingens tematiske satsinger

Satsingers bidrag til å realisere Forskningsmeldingens prioriterte tematiske satsinger fremgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4.2-5 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter Forskningsmeldingens tematiske satsninger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2003		Budsjett 2004	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	58 100	20 000	60 300	20 000
Marin forskning	177 275	25 000	191 200	30 000
Medisin og helse	35 500	20 000	36 500	20 000
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi	215 000	19 220	267 750	19 220
Grunnforskning for øvrig	211 641	80 000	235 600	75 000
Annet	237 305	8 650	244 646	8 650
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	934 821	172 870	1 035 996	172 870

Fondet for forskning og nyskaping

Satsingers midler fra Forskningsfondet fordeler seg slik:

Tabell 4.2-6 Forskningsfondet. Fordeling på aktiviteter. 1 000 kroner.

	Avd	Revidert 2003	Budsjett 2004
Havbruk-prod av akvat. organismer	MAR	5 000	5 000
FUGE FoU	FT	100 000	100 000
FUGE adm	FT	5 000	5 000
NANOMAT FoU	FT	25 000	25 000
NANOMAT adm	FT	1 850	1 850
NORKLIMA (KLIMAPROG)	MEBU	500	500
NORKLIMA (Spissforskningsprogram Klima)	MEBU	3 500	3 500
NORKLIMA (Spissforskningsprogram Polar – klima)	MEBU	25 000	25 000
NORKLIMA (Spissforskningsprogram Samfunnsfag – klima)	MEBU	2 000	2 000
NORKLIMA adm	MEBU	1 800	1 800
RENERGI (Energi for fremtiden - anvendelse av naturgass) FoU	MEBU	3 000	3 000
RENERGI (Energi for fremtiden - anvendelse av naturgass) adm.	MEBU	220	220
Totalt fra Fondet		172 870	172 870

4.2.4 Budsjettmessige bindinger

Satsingers tilsagn for generelle midler for 2005 og 2006 fordelt på virkemidler framgår av tabellen nedenfor.

Tabell 4.2-7 Budsjettmessige bindinger for senere år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2004, tilsagn 2005 og 2006. 1 000 kroner.

	Budsjett 2004	Tilsagn 2005	Tilsagn 2006
Programmer	706 348	672 128	661 928
Frittstående prosjekter	3 000	3 000	3 000
Infrastruktur	93 586	93 586	93 586
Diverse FoU-aktiviteter	24 168	9 130	9 130
Disposisjonsfond	7 241	0	0
Felleskostnader	6 100	6 100	6 100
SUM TOTALT	840 443	783 944	773 744

De ”frigjorte midlene” utgjør budsjett 2004 minus tilsagn for de enkelte år. Av de frigjorte midlene er bl.a. i overkant av 14 mill. kroner fra Forskningsfondet. Divisjonene regner med å beholde disse midlene. Videre er 27 mill. kroner av UFDs ettårs bevilgning for 2004 satt opp som ”frigjorte midler”. Resten av de ”frigjorte midlene” er til aktiviteter som etter planen skal slutføres i 2004 og 2005. Det kan på et senere tidspunkt bli bestemt at disse aktivitetene skal fortsette i sin nåværende eller endret form.

4.2.5 Forskerrekruttering

Satsingers rekrutteringsvolum øker noe bl.a. som følge av rekrutteringsvekst innen *FUGE* og *NANOMAT* samt at *PETROMAKS* startes i løpet av 2004.

Tabell 4.2-8 Doktorgrads- og Postdoktorstipendiater. Anslag 2003, plantall 2004. Totale årsverk.

	Totale årsverk	
	Anslag 2003	Plantall 2004
Dr. gradsstipendiater	200	225

4.2.6 Internasjonalt forskningssamarbeid

Nedenfor følger en oversikt over Satsingers internasjonale engasjement for 2003 og 2004.

Tabell 4.2-9 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2003, plantall 2004. 1 000 kroner.

	Anslag 2003	Plantall 2004
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid 1)		
EU	15 200	18 600
EUREKA		
COST	500	500
CERN		
EMBL		
EMBO		
ESA		
OECD Halden-reaktoren		
Nordiske	700	700
Stipendprogram		
Øvrig samarbeid	4 300	19 200
Sum	20 700	39 000
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig 2)		
Prosjektsamarbeid	800	2 500
Personbasert samarbeid	11 500	12 500
Sum	12 300	15 000
TOTALT	33 000	54 000

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2) Omfatter prosjektsamarbeid/forskerutdanning/kompetanseutveksling mellom forskere/bedrifter/institutter.

Veksten i det internasjonale engasjementet er bl.a. knyttet til deltakelse i den internasjonale samarbeidsmekanismen ”Global Biodiversity Information Facility” (GBIF), deltakelse i et internasjonalt prosjekt for kartlegging av genoma til storfe og torsk og deltakelse i EUs strålevern/avfallshåndtering.

4.2.7 Polarforskning

Norge har et spesielt ansvar for å få frem kunnskap som er nødvendig for å utøve politikk, forvaltning og næringsvirksomhet i de polare områdene. St. meld. 9 (1999 – 2000) *Svalbardmeldingen* fremhever behovet for å styrke forskningsaktiviteten på Svalbard, og St. meld. 39 (1998 – 99) *Forskning ved et tidsskille*, fremhever behovet for i større grad å utnytte Svalbard som utgangspunkt for styrket internasjonalt forskningssamarbeid. I regjeringens havmiljømelding, *Rent og Rikt hav*, legges det opp til helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet og andre havområder. Dette skal bygge på en økosystemtilnærming, og vil kreve økt forskningsinnsats. Forskningsrådet vil følge opp dette gjennom å styrke forskning knyttet til polare områder i flere forskningsprogrammer innen for eksempel Marin forskning, og Skjæringsfeltet miljø og energi. Forskningsrådet er i ferd med å avslutte arbeidet med en ny strategi for norsk forskning i Arktis, og har nylig igangsatt arbeid med tilsvarende for norsk forskning i Antarktis.

*****

Det vises til tabellen på de neste sidene, som gir en spesifisert oversikt over budsjett 2004 sammenlignet med revidert budsjett 2003 fordelt etter budsjettposter og ulike finansieringskilder.

4.3 Divisjon for innovasjon

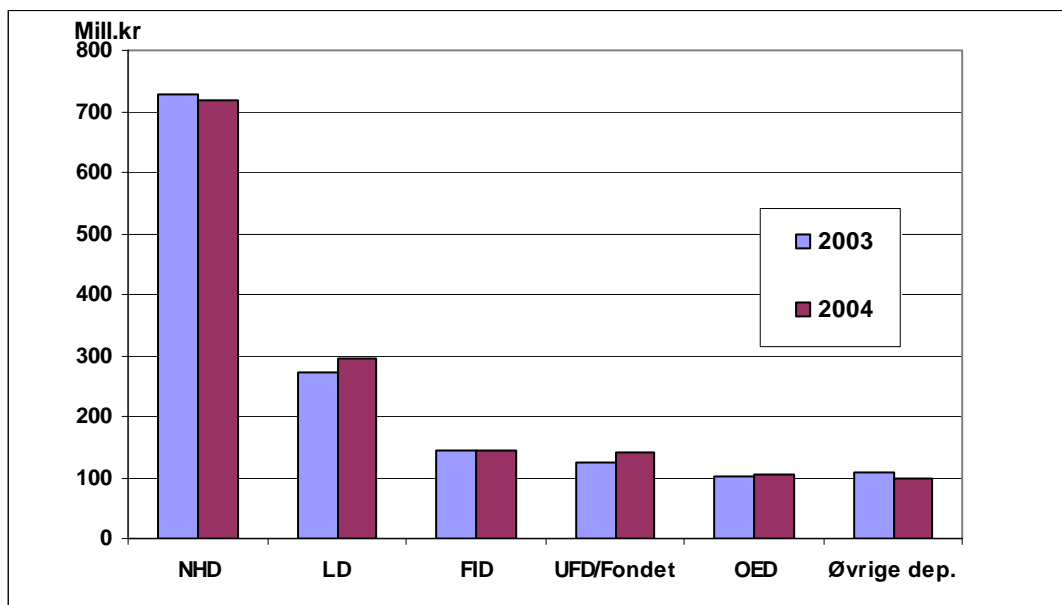
4.3.1 Inntekter og føringer

Divisjon for innovasjon legger for 2004 til grunn en samlet budsjetttramme på 1 535,0 mill. kroner, omtrent samme nivå som i 2003, da det sammenlignbare tallet for tilsvarende del av organisasjonen var 1 534,5 mill. kroner.

Innovasjonsdivisjonen mottar i alt 1 369,4 mill. kroner i *generelle rammebevilgninger* fra Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD), Nærings- og handelsdepartementet (NHD), Olje- og energidepartementet (OED), Fiskeridepartementet (FID) og Landbruksdepartementet (LD), samt avkastning fra Fondet for forskning og nyskaping (Forskningsfondet) kanalisert via UFD. I tillegg mottar divisjonen ca. 135,3 mill. kroner i spesielle midler fra i alt 9 departementer. Innovasjonsdivisjonens diverse inntekter utgjør i overkant av 30 mill. kroner. Mesteparten av disse kommer fra Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond, samt bevilgninger fra Nordisk Ministerråd til to nordiske sekretariater. En del kommer også fra SND (3,5 mill. kroner) og Hovedorganisasjonenes Fellesorganisasjon (1,8 mill. kroner). Diverse inntekter forventes å kunne bli økt vesentlig i løpet av 2004. Pr. dato er det kun lagt inn inntekter som kan forventes med rimelig stor grad av sikkerhet.

Av Innovasjonsdivisjonens samlede budsjetttramme for 2004 utgjør bevilgningene fra NHD og LD, hhv. 716,9 mill. kroner (47 prosent) og 295,9 mill. kroner eller 19 prosent. Det vises for øvrig til figur 4-1 nedenfor og til inntektstabell 4.3-1 på neste side hvor hver enkelt inntektskilde er spesifisert mer i detalj.

Figur 4-1 Inntekter 2003 og 2004 fordelt på viktigste inntektskilder/departement.¹⁾ Beløp i mill. kroner.

1) Inkluderer generelle og spesiell midler, men ikke inntekter fra andre kilder enn fra departementene

Tabell 4.3-1: Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel /post og program/aktivitet. Revidert budsjett 2003, budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsj. 2003	Budsjett 2004	%-vis endring	
Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD)							
Kap.	274	post,	21	Næringsrettet høgskole satsing	3 500	3 500	0,0 %
Kap.	281	post,	01	Kommersialisering av FoU	6 000	6 000	0,0 %
Kap.	285	post,	52	Norges forskningsråd	36 506	55 000	50,7 %
Kap.	286	post,	50	Fondet for forskning og nyskaping	77 500	77 500	0,0 %
Sum				123 506	142 000	15,0 %	
Nærings- og handelsdepartementet (NHD)							
Kap.	920	post,	50.1	Brukerstyrt forskning	287 925	306 400	6,4 %
Kap.	920	post,	50.2	Strategisk forskning	162 360	141 210	-13,0 %
Kap.	920	post,	50.3	Innovasjonstiltak	96 225	91 325	-5,1 %
Kap.	920	post,	50.4	Infrastrukturtiltak	179 400	178 000	-0,8 %
Kap.		post,		MONIT/OECD	450	0	-100,0 %
Sum				726 360	716 935	-1,3 %	
Olje- og energidepartementet (OED)							
Kap.	1830	post,	50	Strategisk energiforskning	10 500	9 900	-5,7 %
Kap.	1830	post,	50	Strategisk petroleumsforskning	26 930	30 150	12,0 %
Kap.	1830	post,	50	Brukerstyrt energiforskning	3 300	3 800	15,2 %
Kap.	1830	post,	50	Brukerstyrt petroleumsforskning	33 500	31 800	-5,1 %
Kap.	1830	post,	50	Petroleumsrett. teknologutv.petroleumssekt.	29 000	30 000	3,4 %
Sum				103 230	105 650	2,3 %	
Landbruksdepartementet (LD)							
Kap.	1137	post,	50	Norges forskningsråd, forskningsprogram etc	99 374	122 111	22,9 %
Kap.	1137	post,	51	Norges forskningsråd, basisbevilgninger	147 103	152 410	3,6 %
Kap.	1150	post,	77	Jorbruksavtalen, div. prog./prosjekt	25 339	21 341	-15,8 %
Sum				271 816	295 862	8,8 %	
Fiskeridepartementet (FID)							
Kap.	1023	post,	50	Norges forskningsråd	138 230	139 750	1,1 %
Kap.	1023	post,	71	Tilskudd til MABIT-programmet	5 000	5 000	0,0 %
Sum				143 230	144 750	1,1 %	
Arbeids- og administrasjonsdep. (AAD)							
Kap.	1500	post,	50	KUNI-programmet	1 000	1 000	0,0 %
Kap.	1500	post,	50	Risiko- og sårbarhetsforskning (HMS)	2 600	2 600	0,0 %
Kap.	1500	post,	50	HMS i petroleumssektoren	15 000	15 000	0,0 %
Sum				18 600	18 600	0,0 %	
Finans- og tolldepartementet (FIN)							
Kap.		post,		KUNI-programmet	500	500	0,0 %
Sum				500	500	0,0 %	
Kommunal- og regionaldepartementet (KRD)							
Kap.	552	post,	72	KUNI-programmet	2 500	2 500	0,0 %
Kap.	552	post,	72	FORNY	14 600	13 000	-11,0 %
Kap.	552	post,	72	MOBI	24 500	16 000	-34,7 %
Kap.	552	post,	72	VS2010	4 900	5 000	2,0 %
Kap.	551	post,	51	MONIT/OECD	300	300	0,0 %
Sum				46 800	36 800	-21,4 %	
Samferdselsdepartementet (SD)							
Kap.	1301	post,	50	Transportforskning (PULS)	12 800	12 800	0,0 %
Kap.	1301	post,	50	Telekommunikasjonsforskning (PULS)	10 500	10 500	0,0 %
Kap.	1301	post,	50	Telekommunikasjonsforskning (IKT)	14 300	14 300	0,0 %
Sum				37 600	37 600	0,0 %	

Tabell forts. på neste side

	Revidert budsj. 2003	Budsjett 2004	%-vis endring
Sosialdepartementet (SOS)			
Kap. 620 post, 50 IT-FUNK	5 000	5 000	0,0 %
Sum	5 000	5 000	0,0 %
Utenriksdepartementet (UD)			
Kap. 165 post, 70 Bedriftens samfunnsansvar	1 000	1 000	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0,0 %
Sum spesielle midler	149 789	135 341	-9,6 %
Sum generelle midler	1 327 853	1 369 356	3,1 %
SUM DEPARTEMENTENE	1 477 642	1 504 697	1,8 %
Diverse inntekter	56 406	30 325	-46,2 %
Sum	56 406	30 325	-46,2 %
Tilført fra NFRs disposisjonsfond	450	0	-100,0 %
SUM TOTALT	1 534 498	1 535 022	0,0 %

De enkelte departementers budsjettproposisjoner (St. prp. nr. 1 for 2003-2004) samt departementenes bevilgningsbrev gir føringer for Forskningsrådets disponering av midlene:

Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD) viderefører sine bevilgninger til forsker-rekruttering innenfor fiskeri-, havbruks- og landbrukssektoren. Departementet øker sin bevilgning til kommersialisering av FoU-resultater. For 2004 bevilges det for øvrig midler til bygging av et marinelaboratorium på Svalbard og et databasert styringsverktøy ved Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning.

Nærings- og handelsdepartementets (NHD) bevilgning skal stimulere til økt innovasjon og verdiskaping i næringslivet. Forsknings- og utviklingsaktiviteter som finansieres, skal bidra til å utvikle et internasjonalt konkurransedyktig og kunnskapsbasert næringsliv i eksisterende og ny virksomhet. NHDs bevilgningsforslag for 2004 legger spesielt vekt på at midlene under de ulike virkemidlene skal bidra til å styrke den internasjonale profilen, herunder styrke norske bedrifters og forskningsmiljøers evne og mulighet til å delta i EUs 6. rammeprogram. NHDs budsjettinndeling på sektor og post/underpost gir føringer på hvordan midlene kan disponeres på program og aktivitet. I tillegg har NHD også anført nærmere mer spesifiserte føringer til noen poster med direkte relevans for Innovasjonsdivisjonen:

- Under post 50.1.3 "Informasjons- og kommunikasjonsteknologi" ber departementet om at satsingen på elektronisk innhold og IKT for grupper med spesielle behov, blant annet Innovasjonsdivisjonens *IT-program for funksjonshemmede* (IT-FUNK) blir videreført og forutsetter at minst 10-12 prosent av midlene til *Innovasjonsprogrammet for IKT* (IKTIP) blir benyttet til innholdsrelatert FoU, inkludert IT for grupper med spesielle behov.
- Under post 50.4 "Infrastrukturtiltak" angir departementet at det blir avsatt 32,5 mill. kroner til *Halden Reactor Project* (HRP) for å dekke Norges forpliktelser på i alt 90 mill. kroner for nåværende avtaleperiode som går ut i 2005. Under samme post ber departementet videre om at det avsettes 35,5 mill. kroner til Forskningsreaktoren på Kjeller (JEEP) som benyttes til grunnforskning innen fysikk og materialforskning. Av denne bevilgningen forutsettes det videre at 1,0 mill. kroner blir øremerket "EUs strålevernprogram" hvor NHDs bidrag inngår på linje med tilsvarende bidrag fra 5 andre departementer. Sistnevnte avsetning er lagt til divisjon for Store satsinger som

har budsjett- og oppfølgingsansvaret for bevilgningene fra de øvrige departementene til EUs stålevernprogram.

Olje- og energidepartementet (OED) vektlegger at bruk av offentlige FoU-midler innenfor sektorer innenfor OEDs ansvarsområde må ivareta langsiktig kompetanseutvikling og konkurransekraft i berørt industri, samt sikre samfunnsøkonomisk og bærekraftig forvaltning av Norges naturressurser. Videre er det et mål at den offentlige FoU-innsatsen skal bidra til å sikre en rasjonell og kostnadseffektiv utnyttelse av energi- og petroleumsressursene på norsk sokkel, herunder sikre økt verdiskaping og velferd for dagens samfunn og kommende generasjoner. Forskningsinnsatsen over Olje- og energidepartementets budsjett skal ivareta samfunnsmessige og sektorpolitiske hensyn som ikke ivaretas gjennom den private FoU-innsatsen innenfor energiområdet.

Fiskeridepartementets (FID) hovedprioriteringer for disponering av forskningsbevilgningen er en bredt anlagt marin FoU-satsing inkludert forskning for fiskeri- og havbruksnæringsens foredlingsindustri. Satsingen har som hovedformål å framskaffe kunnskap som en avgjørende forutsetning for å utløse potensialet for økt verdiskaping fra marine ressurser på en bærekraftig måte. Bevilgningen skal nyttes til forskning innen de prioriterte områdene i departementets FoU-strategi *FoU innen fiskeri og havbruk, havner og infrastruktur for sjøtransport*; forskning rettet mot utvikling av markeds kunnskap, produkt- og prosessutvikling, bedre utnyttelse av råstoffet gjennom marin bioteknologi og havbruksforskning inklusive dyrking av havet.

Landbruksdepartementets (LD) bevilgning finansierer mat- og landbruksforskning som innenfor en forsvarlig etisk ramme og i en bred næringspolitisk sammenheng skal være leverandør av kunnskap med vekt på forbrukerkrav, verdiskaping, nyskaping, omstilling, miljø og helse- og livskvalitet. Prioriteringene for 2004 følger Handlingsplanen *Prioriteringer innen mat- og landbruksforskning*, som departementet og Forskningsrådet utarbeidet i fellesskap i 2001. Handlingsplanen integrerer Forskningsmeldingen (St. meld. nr. 39 (1998-1999)) og departementets Langtidsplan for landbruksforskning. Budsjettveksten for 2004 er forutsatt å gå til to av de prioriterte innsatsområdene i Handlingsplanen; trygge matvarer og klima og energi.

Midler fra *øvrige departement* vil alle være øremerket bestemte program og aktiviteter.

4.3.2 Mål og prioriteringer

En konkurransedyktig strategi for næringsrettet FoU krever gode rammebetingelser og virkemidler som ivaretar svakheter i innovasjonssystemet. Forskningsbevilgningene skal bidra til å øke verdiskapingen i næringsrettet virksomhet i hele landet og til utviklingen av et konkurransedyktig næringsliv. Viktige målgrupper for dette er entreprenører og unge bedrifter, innovasjonssystemer, SMB med store vekstambisjoner/ potensiale nasjonalt og internasjonalt og forskere og FoU-miljøer i næringslivet og i forsknings- og utdanningsmiljøer. Også teknologiske endringer i store bedrifter vil kunne ha vesentlig økonomisk og sysselsettingsmessig betydning og vil kunne være med å skape internasjonale konkurransefortrinn med ringvirkninger for større deler av næringslivet.

Innovasjonsdivisjonen har et spesielt hovedansvar for å videreutvikle det vitenskapelige grunnlaget for en bærekraftig utnyttelse av biologiske ressurser og fremme en lønnsom og livskraftig næringsvirksomhet med utgangspunkt i disse ressursene. Divisjonen stimulerer til forskning rettet mot ressurs- og miljøforhold innenfor primærnæringene fiskeri, havbruk og landbruk og den foredlingsindustri og distribusjon som har sin basis i råvarer fra disse

næringene. Et sentralt siktemål er å gjøre primærnæringene og foredlingsindustrien mer robuste gjennom tilpassing til nye markedsforhold, og at forskningen vil bidra til at Norge utnytter det betydelige potensialet for verdiskaping som ligger i en høyere grad av foredling av biologiske ressurser både på land og i havet.

Ved sine forskningsmessige prioriteringer skal Innovasjonsdivisjonen i 2004

- stimulere til samarbeid mellom bedrifter og mellom bedrifter og FoU-miljøer med sikte på en størst mulig verdiskaping av forskningsinvesteringene
- stimulere til dristige FoU-satsinger som kan gi stor samfunnsøkonomisk avkastning på lengre sikt
- sikre forskningsmessig relevans og kompetansemessig oppdatering bl.a. gjennom doktorgradsutdanning
- stimulere til etablering av nye kunnskapsbaserte bedrifter og støtte FoU-baserte oppstartsbedrifter
- bidra til at flere foretak systematisk satser på FoU for innovasjon
- bidra til å gjøre det attraktivt for norske og utenlandske bedrifter å investere i Norge.
- bidra til å utvikle forskningsinstitusjoner som har kvalitativ kompetanse og kapasitet til å ivareta behovene til næringslivet til enhver tid
- stimulere til økt internasjonalt FoU-samarbeid bl.a. gjennom EU, EUREKA og Nordisk Industrifond
- samarbeide nært med det øvrige virkemiddelapparat nasjonalt, først og fremst *Innovasjon Norge*

4.3.3 Fordeling av budsjett

Den alt overveiende delen av Innovasjonsdivisjonens budsjett går til gjennomføring av forskningsprogrammer (verdikjedeprogram, brukerstyrte program og program for innovasjonstiltak) og til grunnbevilgninger og strategiske programmer (herunder basisbevilgninger til teknisk-industrielle institutter og primærnæringsinstitutter). En mindre del av totalbudsjettet benyttes innenfor virkemidlet frittstående prosjekter og diverse FoU-aktiviteter som informasjonsvirksomhet, planlegging og evaluering, samt stimulerings- og nettverkstiltak. Frittstående stipend er ikke et eget virkemiddel i divisjonen. Forskerrekruttering og personrettet internasjonal kompetanseutveksling skjer innenfor de øvrige virkemidlene.

Utgangspunktet for fordelingen av de tildelte budsjetttrammer på virkemidler og aktiviteter, jfr. tabell 4.3-2 på neste side, har vært signaler i departementenes styringsdokumenter, Forskningsrådets budsjettforslag for 2004 og avveininger av departementenes ulike øremerkinger og føringer i budsjettproposisjonene og de foreløpige tildelingsbrevene.

Tabell 4.3-2 Totalt budsjett og herav generelle midler. Fordeling etter budsjettposter og virkemidler. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner.

	Totalt		Herav generelle midler	
	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004	Rev.budsj. 2003	Budsjett 2004
Brukerstyrte programmer ¹⁾	564 656	570 225	443 050	459 825
Handlingsrettede programmer	235 033	221 846	167 792	179 800
Sum programmer	799 689	792 071	610 842	639 625
Prosjekt- og miljøstøtte	51 000	48 400	46 500	45 500
Andre frittstående prosjekter	8 248	7 320	0	0
Sum frittstående prosjekter	59 248	55 720	46 500	45 500
Grunnbevilgninger	205 200	204 900	205 200	204 900
Strategiske programmer	362 248	359 861	357 248	356 861
Andre infrastruktureiltak	74 500	92 500	74 500	92 500
Sentre for fremragende forskning	0	0	0	0
Sum infrastruktur	641 948	657 261	636 948	654 261
Informasjon/formidling/publisering	665	700	665	700
Planlegging/utredning/evaluering	2 350	4 000	2 300	4 000
Stimuleringstiltak og nettverksbygging	4 464	4 170	4 464	4 170
Sum diverse FoU-aktiviteter	7 479	8 870	7 429	8 870
Disposisjonsfond	1 121	5 000	1 121	5 000
Sekretariat (SkatteFUNN)	20 000	13 000	20 000	13 000
Andre felleskostnader	5 013	3 100	5 013	3 100
Sum felleskostnader	25 013	16 100	25 013	16 100
SUM TOTALT	1 534 498	1 535 022	1 327 853	1 369 356

1) Inklusiv innovasjonstiltak

Brukerstyrte innovasjonsprogrammer

Det er avsatt 395,8 mill. kroner eller 26 prosent av den samlede budsjetttrammen til brukerstyrte innovasjonsprogrammer for 2004. Prosjektene i programmene skal bidra til innovasjon og verdiskaping på næringslivets egne premisser og er prosjekter som styres av bedrifter (eller grupper av bedrifter) og hvor kontrakt inngås med bedrifter.

Følgende brukerstyrte innovasjonsprogram er operative i 2004:

Maritim virksomhet og offshore operasjoner (MAROFF) har som hovedmål å bidra til lønnsomhet, samt konkurransekraft og vekst innenfor maritim sektor, styrke sektorens kompetansemessige og markedsmessige posisjon, utvikle et internasjonalt lederskap på utvalgte felt og øke antall nyetableringer i og utenfor næringen. Gjennom fokuserte FoU-satsinger ønsker programmet å bidra til å fremme maritim sikkerhet og miljø, at norske rederier fortsatt er ledende leverandører av avanserte transport- og logistikkjenester, styrke maritime leverandører av offshore entreprenørtjenester, vitalisere norsk maritim industri og påskynde overgangen til industrialisert produksjon og øke innovasjonen, styrke og videreutvikle samarbeidet i den maritime klynge, samt utnytte mulighetene for å skape synergi gjennom satsinger med andre næringsklynger som olje og gass, marine ressurser, IKT og material. Programmet blir i hovedsak finansiert med midler fra NHD; 27,0 mill. kroner i 2004, men mottar også i likhet med tidligere år en mindre bevilgning på 1 mill. kroner fra FID.

Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren (DEMO 2000) bidrar til at ny teknologi utvikles, kvalifiseres for bruk og anvendes på konkrete prosjekter. DEMO 2000 er et viktig verktøy for å løse fremtidige teknologiutfordringene på både norsk sokkel og internasjonalt. En rekke av prosjektene i DEMO 2000 har til nå vært gjennom en kvalifiseringsfase frem mot prototypestadiet, og står nå ved inngangen til 2004 foran en tyngre uttesting i forbindelse med konkrete anvendelser på kontinentalsokkelen. Denne delen vil være mer kostnadskrevende enn forutgående teknologikvalifiseringsfaser. En betydelig del av midlene vil derfor bli benyttet til å sikre ferdigstillelse av pågående prosjekter. I tillegg vil også en del nye, fremtidsrettede prosjekter bli igangsatt i 2004. Det er avsatt 30 mill. kroner til Demo 2000-programmet i 2004.

Olje og gass (OG) skal, med basis i overordnede mål for energiforskning, støtte FoU-prosjekter som inkluderer kompetansebygging og bidrar til oppnåelse av målene om optimal ressursforvaltning, internasjonal konkurransekraft og næringsutvikling basert på olje og naturgass. Programmets overordnede mål er å bidra til verdiskaping gjennom forskning og teknologiutvikling og til en lønnsom utvikling av ressursene på norsk kontinentalsokkel og å styrke industriens konkurransekraft. Petroleumssektoren er den næringen i Norge med størst verdiskapingspotensial, og bidrar dermed til en vesentlig andel del av nasjonens økonomiske grunnlag i årene fremover. Programmet vil ha et budsjett på 52,8 mill. kroner, herav vil 31,8 mill. kroner komme fra OED, 6,0 mill. kroner fra NHD og 15,0 mill. kroner fra AAD. Sistnevnte er øremerket aktiviteter innenfor ”*Helse, miljø og sikkerhet i petroleumssektoren*”.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT-programmet) skal være en aktiv bidragsyter til IKT-basert verdiskaping i Norge. Programmet retter seg primært mot forsknings- og utviklingsbehov i hele IKT-næringssektoren. Programmet skal i tillegg bidra til å fremme utvikling av innovative IKT-anvendelser i andre næringer der avansert utnyttelse av IKT fremstår som en sentral konkurransefaktor. IKT-næringen og IKT-intensive næringer opererer i et dynamisk og turbulent marked preget av høy innovasjonstakt og korte produktlevetider. Innslaget av risikofylt FoU-aktivitet er her svært høyt, sammenlignet med næringslivet for øvrig. Programmet vil derfor legge vekt på å engasjere seg i FoU-prosjekter som kan bidra til teknologi- og kompetanseutvikling som vil ha betydning for store deler av IKT-sektoren. På denne måten ønsker programmet å bidra til større vekstkraft i norsk IKT-næring, og til å skape et miljø som fremmer innovative anvendelser og effektiv bruk av IKT i nærings- og samfunnslivet for øvrig. Totalbudsjettet i programmet i 2004 er på 87 mill. kroner; herav kommer 72,7 mill. kroner fra NHD og 14,3 mill. kroner fra SD.

IT-FUNK programmet bidrar til at IKT-baserte produkter og tjenester som utvikles og introduseres i det allmenne markedet skal kunne brukes av alle. IT-FUNK skal dermed medvirke til å redusere samfunnsskapte barrierer på IKT-feltet som hindrer mennesker med redusert funksjonsevne fra å delta i samfunnet på lik linje med andre. Programmet blir finansiert med 5,0 mill. kroner fra Sosialdepartementet

Tjenesteyting, handel og logistikk (PULS) har sin fokus innenfor tjenesteyting, handel og logistikk hvor vekten legges på tjenesteyting som verdiskapende virksomhet i samspill mellom bedrifter/bedriftsnettverk og FoU-miljøer. Programmet finansierer prosjekter som bidrar til FoU-basert nyskaping, innovasjonsprosesser i nettverk, mer effektive logistikk- og transporttjenester, kompetanseutvikling og internasjonalisering. Programmet vil ha et budsjett på i alt 50,1 mill. kroner i 2004. 25,8 mill. kroner blir finansiert med midler fra NHD, 23,3 mill. kroner fra SD og 1,0 mill.kr fra FID.

Prosess- og biomedisinsk industri (PROSBIO) hovedmål er å bidra til fremvekst av norsk biomedisinsk industri, stimulere til utvikling og økt produksjon av kundetilpassede spesialprodukter i prosessindustrien, fremme utvikling av miljøriktige, ressursbesparende og mer effektive prosesser samt bidra til utvikling av en forskningsbasert materialindustri rettet mot fremstilling av nye, avanserte materialer. I 2004 vil programmet ha et budsjett på 50,7 mill. kroner, herav vil 44,7 mill. kroner bli finansiert med midler fra NHD. Resten, 6,0 mill. kroner, blir finansiert med midler fra Fondet for forskning og nyskaping.

Vareproduksjon og materialforedling (VAREMAT) har som overordnede mål å aktivt bidra til verdiskaping gjennom forskning og utvikling i den norske vareproduserende og materialforedlende industrien. Dette skal oppnås gjennom teknologiutvikling, økt produktivitet og utvikling av forbedrede eller nye markedsorienterte produkter. Utvikling av produkter basert på nye materialer og utradisjonell bruk av eksisterende materialer vil være et viktig ledd i en slik utvikling. I 2004 vil programmet ha et budsjett 68,1 mill. kroner som i sin helhet blir finansiert med midler fra NHD.

Energi, miljø, bygg og anlegg (EMBa) inkluderer bare "Bygg og anlegg" etter at budsjettoppfølgingsansvaret for "energiforskningen" i EMBa-programmet er flyttet over til divisjon for Store satsinger. Målgruppe for BA-delen av det tidligere EMBa-programmet er bedrifter og kunnskaps- og kompetansemiljøer som ønsker å satse bevisst på FoU for å fremme egen produktivitet og innovasjon. Byggebransjen preges i dag i stor grad av SMB, delprogrammet har derfor som mål å øke bevisstheten om forskning som et middel til å styrke konkurransevnen og få frem nye løsninger. Utviklingen innenfor materialteknologi vil være avgjørende for nyvinninger innenfor bygg og anlegg. Tett integrasjon mot kompetansefeltet "materialteknologi" er derfor viktig for delprogrammet, spesielt ved utvikling av nye funksjonelle materialer. Delprogrammet vil i 2004 ha et budsjett på 24,1 mill. kroner hvorav 19,1 mill. kroner vil bli finansiert med midler fra NHD og 5,0 mill. kroner med midler fra Fondet for forskning og nyskaping.

Programmer for innovasjonstiltak

Budsjettrammen for innovasjonstiltaksprogrammer i 2004 er 174,4 mill. kroner eller 11 prosent av divisjonens samlede budsjettramme.

Programmene for innovasjonstiltak består av mobiliserings- og kommersialiseringsprosjekter. *Mobiliseringsprosjekter* støtter ulike typer tiltak som bidrar til å bedre samarbeidet mellom bedrifter med liten FoU-erfaring og FoU-miljøer med sikte på å mobilisere flere bedrifter til aktivt å nytte forskning og utvikling i sin forretningsutvikling. Prosjektene skal dessuten også bidra til at FoU-miljøene utvikler et systematisk og varig samarbeid med næringslivet. *Kommersialiseringsprosjekter* støtter FoU-miljøer for å bidra til økt entreprenørskap, patentering og utnytting av de økonomiske muligheter som ligger i raskere kommersialisering av FoU-miljøenes FoU-resultater

Programmene innenfor Innovasjonsdivisjonens innovasjonstiltak i 2004 er:

Kommersialisering av FoU-resultater (FORNY) har som hovedmålsetting å omsette FoU-resultater fra UoH- og instituttsektoren til ny forretningsvirksomhet ved bedriftsetablering eller lisenssalg. Programmet disponerer midler til stimulering av ideer i FoU-miljøene og til kommersialiseringsmiljøer for å evaluere og eventuelt realisere ideene kommersielt. I 2004 vil programmet ha et samlet budsjett på i alt 76,5 mill. kroner, hvor 46 mill. kroner kommer fra NHD, 13 mill. kroner fra KR D og 17,5 mill. kroner fra UFD.

Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken (KUNI) mål er å styrke det teoretiske og empiriske beslutningsgrunnlaget gjennom å bidra til forståelse av rammebetingelser for økt verdiskaping, spesielt sammenhenger mellom næringsutvikling, innovasjon, økonomiske vekstprosesser og effektiv ressursutnyttelse. KUNI ønsker videre legge grunnlag for en tilpasning av nærings- og innovasjonspolitikken nasjonalt og regionalt til endrede rammebetingelser og forutsetninger, utvikle fremtredende forskningsmiljøer som kan bidra til den internasjonale kunnskapsutviklingen på feltet og stimulere til utvidet prosjektsamarbeid med relevante policy-miljøer internasjonalt. I 2004 vil programmet ha et budsjett på 15,4 mill. kroner.

Mobilisering for FoU-relatert innovasjon (MOBI) hovedmål er å stimulere til læring, innovasjon og verdiskaping i bedrifter med liten FoU-erfaring. MOBIs ambisjon er å inngå samarbeid med andre virkemiddelaktører og FoU-miljøer for derigjennom å bidra til at bedrifter med liten FoU-erfaring utvikler langsiktige samarbeidsrelasjoner med andre bedrifter og FoU-miljøer. MOBI legger spesielt vekt på stimulering av regionale innovasjonsprosesser som mobiliserer bedrifter og FoU-miljøer til økt satsing på kompetanseutvikling og FoU-samarbeid. Budsjettet i 2004 vil være på 35,5 mill. kroner, hvorav både NHD og KRD vil bidra med 16 mill. kroner, mens resten (3,5 mill. kroner) kommer fra UFD.

Verdiskaping 2010 - Bedriftsutvikling gjennom bred medvirkning (VS2010) er et samarbeidsprogram mellom NFR, LO, NHO og Innovasjon Norge. Programmet startet i 2001 og skal fortsette ut 2010. Programmet mål er å bidra til økt verdiskaping i næringslivet. Dette skjer ved å stimulere bedrifter til å jobbe sammen med forskere om organisasjonsutvikling, innovasjon og nyskaping. Ved innovasjon og nyskaping menes både utvikling av nye eller endrede produkter, produksjonsprosesser eller nye former for organisasjon og samarbeid. Programmet blir i 2004 finansiert med midler fra NHD, KRD og UFD med hhv 13,7 mill. kroner, 5,0 mill. kroner og 3,0 mill. kroner. I tillegg får programmet også midler fra Innovasjon Norge (3,5 mill. kroner) og Hovedorganisasjonenes Fellesorganisasjon (1,8 mill. kroner).

Forskning for innovasjon og fornyelse i offentlig sektor (FIFOS) yter støtte til fremtredende forskningsmiljøer og grupper som gir konkrete bidrag til innovasjons- og fornyelsesarbeidet i offentlig sektor. Aktiviteten vil ha et budsjett på 20 mill. kroner i 2004 og blir i sin helhet finansiert med midler fra Fondet for forskning og nyskaping. FIFOS er ennå formelt sett ikke organisert som program.

Verdikjedeprogram

Budsjettrammen for verdikjedeprogrammer i 2004 er 221,8 mill. kroner eller 14,5 prosent av Innovasjonsdivisjonens samlede budsjettramme.

Verdikjedeprogram er program der en framskaffer kunnskap og dekker FoU-behov langs sammenhengende, næringsmessige verdikjeder. Slike program inneholder i varierende omfang elementer av flere typer virkemidler, avhengig av programmets overordnede målsettinger. Det kan inneholde både grunnforsknings- og handlingsrettede FoU-prosjekter (forskerstyrte) og brukerstyrte FoU-prosjekter. I tillegg kan ulike stipend bli finansiert i programmet når de bidrar til oppfylle programmets mål. Formålet med å ha de ulike typer prosjekter i samme program er å se grunnleggende og anvendt forskning i sammenheng. Følgende verdikjedeprogrammer gjennomføres i 2004:

Bioteknologi (2000-2005) har som mål å bidra til økt verdiskaping ved bruk av bioteknologi i primærnæringene og i utnyttelse av marine ressurser, videreforedling og i industriell anvendelse og bidra til økte kunnskaper om konsekvenser for sikkerhet, miljø og samfunn ved

bruk av moderne bioteknologi. Programmet omfatter fem temaområder; Matvarekvalitet og forbrukertrygghet, Marin bioteknologi, Miljøbioteknologi, Genetisk karakterisering og Andre områder som skog, prydplanter og fôr. Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 43,2 mill. kroner og finansieres med midler fra FID (9,7 mill. kroner), LD (14,5 mill. kroner), NHD (13,5 mill. kroner), Jordbruksavtalen (0,5 mill. kroner) og Fondet for forskning og nyskaping (5,0 mill. kroner - næringsrettede kompetansefelt).

Fiskeriteknologi (2000-2005) har som hovedmål å bidra til at fiske- og fangstflåten med basis i et bredt kunnskapsgrunnlag og gjennom teknologisk FoU kan øke verdiskapningen og høste marine ressurser på en bærekraftig måte. Videre skal programmet bidra til oppbygging av økt kompetanse og et bredt kunnskapsgrunnlag innen FoU i fangst- og flåteleddet slik at Norge kan være et foregangsland både i praktisk fiske og når det gjelder konkurransedyktige produkter og systemer fra norsk leverandørindustri. Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 17,2 mill. kroner og finansieres med midler fra FID (12,1 mill. kroner) og Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfond (5,1 mill. kroner).

Jord, planter og husdyr (2000-2005) skal medvirke til økt kunnskap for videre utvikling av primærproduksjonen i jordbruket. Det skal legges vekt på bærekraftig bruk av innsatsfaktorer gjennom hele produksjonskjeden, slik at ressurs- og produksjonsgrunnlag kan forvaltes i et langsiktig perspektiv med sterk fokusering på miljø, kulturlandskap, helse og livskvalitet. Programmets aktivitet organiseres i tre delområder; Jord og planteproduksjon, Dyrehold og dyrehelse og Driftsformer, næringsutvikling og økonomi. Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 53,7 mill. kroner og finansieres med midler fra LD (35,2 mill. kroner) og Jordbruksavtalen (18,5 mill. kroner).

Marin bioteknologi i Tromsø (MABIT)(1998-2008) er et næringsrettet forsknings- og industriutviklingsprogram. Programmet skal bidra til økt verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringsen og bioteknisk industri ved å virke som aktiv pådriver og koordinator for styrking av FoU og industrielle aktiviteter innen marin bioteknologi i Tromsø-regionen. FID bidrar finansielt med 5,0 mill. kroner for 2004 som kanaliseres gjennom Forskningsrådet.

Marked og samfunn (2000-2005) skal styrke det samfunnsvitenskapelige kunnskapsgrunnlaget til støtte for ressurs- og miljøforvaltning, næringsutvikling samt produksjon, distribusjon og omsetning av varer og tjenester innen fiskeri og havbruk, jordbruk, skogbruk og utmarksproduksjoner. Programmet skal styrke markedskompetansen for de bioproduserende næringer og for forvaltningen. Programmet er organisert i fire tematiske områder; Markedsforskning, Næringsutvikling, Areal-, ressurs- og miljøforvaltning og Organisasjon og ledelse. Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 43,5 mill. kroner og finansieres med midler fra FID (17,8 mill. kroner), LD (18,8 mill. kroner), Jordbruksavtalen (0,3 mill. kroner), Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfond (2,7 mill. kroner) og Fondet for forskning og nyskaping (4,0 mill. kroner - næringsrettede kompetansefelt).

Næringsmidler(2000-2005) skal bidra til å styrke det forskningsbaserte kunnskapsgrunnlaget slik at norske forskningsmiljøer innehar og utvikler vitenskapelig kompetanse og kapasitet på internasjonalt nivå og slik at norsk næringsmiddelindustri framstår som en markedsorientert, konkurransedyktig, miljøvennlig og lønnsom industri. Programmet skal videre styrke kunnskapsgrunnlaget slik at myndighetenes og industriens forutsetning for å bidra til trygg og sunn mat i det norske markedet bedres, og bidra til at norske interesser på området ivaretas internasjonalt. Programmet består av satsingsområdene Matvarekvalitet, -trygghet og forbrukertillit, Råvarer, Prosess, teknologi, miljø og logistikk og Produkter. Forvaltningsrelatert forskning på matvaretrygghet i regi av SNT er lagt til programmet. Programmet vil i

2004 ha et totalbudsjett på 46,6 mill. kroner som finansieres med midler fra FID (14,3 mill. kroner), LD (10,7 mill. kroner), NHD (11,6 mill. kroner), SNT (6,9 mill. kroner) og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond (3,1 mill. kroner).

Skog – ressurser og verdiskaping (2000-2005) skal øke kunnskapen om naturgitte og menneskeskapte prosessers betydning for skogens samlede ressurser og bidra til økt verdiskaping. Videre skal programmet øke kunnskapen om biologiske prosesser og relevante organismer i skog og øke kunnskap og kompetanse som bidrar til en variert og lønnsom utnyttelse av skogressursene. Programmet vil i 2004 ha et totalbudsjett på 12,6 mill. kroner og blir i sin helhet finansieres med midler fra LD.

Forskningsrådet har sekretariatet for *Utviklingsfondet for skogbruket*. Fondets midler skal benyttes til fremme av forskning, utvikling, informasjon og opplæring innen skogbruket samt til andre tiltak av interesse for skogbruksnæringen. Midlene forvaltes og disponeres av et styre med medlemmer fra skognæring og -forvaltning. Fondet tilføres årlig en bevilgning over LDs budsjett i størrelsesorden 3 mill. kroner.

Frittstående prosjekter

Avsetningen til posten ”*frittstående prosjekter*” er for 2004 55,7 mill. kroner (4 prosent). Av de største budsjettpostene kan nevnes:

- FoU for Bioprospektering - 15 mill. kroner (samlet bevilgning 65 mill. kroner for perioden 2002-2006).
- Prosjektetableringsstøtte for næringslivet – 19,1 mill. kroner. Støtten gis til forprosjekter som skal resultere i plan/søknad for EU-prosjekter (16,1 mill. kroner) og EUREKA-prosjekter (3,0 mill. kroner) og skal dekke kostnader ved partnersøk/etablering av nettverk, søk i patentdatabase, utarbeidelse av samarbeidsavtaler samt plan og søknad for hovedprosjektet.
- Regionale representanter (REGREP) – 6,0 mill. kroner til samarbeid mellom Forskningsrådet og Innovasjon Norge (tidligere SND) om informasjon og koordinering av virkemidler for innovasjon i næringslivet.
- To nordiske sekretariater (6,3 mill. kroner); Nordisk Kontaktorgan for Jordbruksforskning (NKJ) og SamNordisk Skogforskning (SNS).

Infrastrukturtiltak

Til virkemidlet Infrastruktur er det avsatt 657,3 mill. kroner eller 43 prosent av divisjonens samlede budsjetttramme for 2004.

Innovasjonsdivisjonen har basisbevilgningsansvaret for 13 teknisk-industrielle institutter og 11 primærnæringsinstitutter og gir grunnbevilgninger og innvilger strategiske programmer til disse. Basisbevilgningene til de teknisk-industrielle instituttene blir finansiert med midler fra NHD og OED, mens primærnæringsinstituttene blir finansierert med midler fra UFD, FID og LD. Tabell 4.3-3 viser fordelingen av basisbevilgningene på de 24 instituttene.

Tabell 4.3-3 Basisbevilgninger til FoU-institutter fordelt på grunnbevilgninger og strategiske instituttprogram. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner.

	2003			2004		
	Sum	herav		Sum	herav	
		Grunn- bevilgn.	Strategisk inst.prog.		Grunn- bevilgn.	Strategisk inst.prog.
<u>Med midler fra NHD og OED</u>						
CMR	8 800	2 800	6 000	8 800	2 800	6 000
IFE	20 040	9 000	11 040	23 600	9 000	14 600
MARINTEK	10 200	6 000	4 200	11 800	6 000	5 800
NBI	10 700	4 700	6 000	11 950	4 700	7 250
NGI	17 500	7 300	10 200	17 050	7 300	9 750
NORSAR	6 500	1 500	5 000	5 000	1 500	3 500
NORUT	8 200	2 700	5 500	6 200	2 700	3 500
NR	10 900	3 200	7 700	11 295	3 200	8 095
RF	12 100	5 100	7 000	11 100	5 100	6 000
SINTEF-gruppen ¹⁾	92 600	43 500	49 100	83 225	43 500	39 725
TELTEK	4 400	1 000	3 400	4 400	1 000	3 400
Ufordelt	300	300		0		
Sum NHD og OED	202 240	87 100	115 140	194 420	86 800	107 620
<u>Med midler fra LD</u>						
AKVAFORSK	19 154	10 700	8 454	19 804	10 700	9 104
Bygdeforskning	5 542	2 700	2 842	6 779	2 700	4 079
JORDFORSK	5 650	3 500	2 150	5 600	3 500	2 100
NILF	8 400	4 800	3 600	8 400	4 800	3 600
NORSØK	4 040	2 300	1 740	3 980	2 300	1 680
Planteforsk	46 107	36 000	10 107	47 450	36 000	11 450
Skogforsk	31 289	20 000	11 289	30 843	20 000	10 843
Veterinærinstituttet	15 742	9 000	6 742	16 754	9 000	7 754
Sum LD	135 924	89 000	46 924	139 610	89 000	50 610
<u>Med midler fra FID</u>						
Fiskeriforskning	33 746	23 800	9 946	37 991	23 800	14 191
Norconserv	2 100	2 100		3 950	2 100	1 850
SINTEF Fiskeri og havbr.	14 539	3 200	11 339	16 079	3 200	12 879
Sum FID	50 385	29 100	21 285	58 020	29 100	28 920
Sum basisbevilgninger	388 549	205 200	183 349	392 050	204 900	187 150

1) Omfatter SINTEF, SINTEF Energi og SINTEF Petroleum

I tillegg til de institutter Innovasjonsdivisjonen har basisbevilgningsansvar for tildeles det også strategiske programmer til andre forskningsinstitutter og til forskningsmiljøer ved universiteter og vitenskapelige høyskoler innenfor NHDs, OEDs, FIDs og LDs sektoransvar. Formålet er å skape forskningsmiljøer av høy kvalitet gjennom målrettet grunnleggende forskning, anvendt forskning og kompetanseoppbygging. Forskerutdanning er høyt prioritert i strategiske programmer innenfor den biologiske forskningen.

Innenfor teknisk-industriell sektor er det avsatt grunnbevilgningsrammer på i alt 86,8 mill. kroner til de 13 teknisk-industrielle instituttene (inkl. SINTEF Energi og SINTEF Petroleum). Dette er om lag samme nominelle kronebeløp som disse instituttene ble tildelt i 2003.

Totalt er det avsatt 181,3 mill. kroner til strategiske institutt- og UoH-program (SIP/SUP) innenfor teknisk-industriell sektor. Tilsvarende avsetning i 2003 var på 199,8 mill. kroner. Bevilgningsrammen for 2004 representerer derfor en reduksjon på 18,5 mill. kroner i forhold til 2003. Det har således ikke vært midler til å igangsette nye SIP eller SUP i 2004 innenfor temaområder og kompetansefelt som "bioteknologi" og "energi". Til tross for nedgangen vil

det likevel bli igangsatt 13 nye SIP i 2004 innenfor andre temaområder ved de teknisk-industrielle instituttene med en samlet ramme på om lag 30 mill. kroner.

Rammene for grunnbevilgninger til primærnæringsinstituttene er 118,1 mill. kroner fordelt med 29,1 mill. kroner til fiskeriinstituttene og 89,0 mill. kroner til landbruksinstituttene. Dette er det samme nominelle kronebeløpet som året før. Til strategiske programmer innenfor fiskeri-, havbruks- og landbrukssektoren er det avsatt i alt 160,6 mill. kroner. Dette er en økning fra 144,5 mill. kroner i revidert budsjett for 2003. I 2004 igangsettes det i alt 11 nye strategiske programmer med en samlet bevilgningsramme på 27,1 mill. kroner. Av disse er fire programmer rettet mot fiskeri- og havbrukssektoren og fem programmer rettet mot landbrukssektoren. To av de nye strategiske programmene er felles for begge sektorene.

Innenfor posten ”Andre infrastruktureiltak” kan nevnes midler fra NHD til *The OECD Halden Reactor Project* og andre nukleære prosjekter på Kjeller (68,0 mill. kroner) og til avfallsdeponiet i Himdalen (4,0 mill. kroner) og *Fransk-norsk stiftelse* (FNS) (3,0 mill. kroner). For 2004 inngår dessuten også 2 bevilgninger fra UFD til hhv bygging av et marinlaboratorium ved Kings Bay AS i Ny-Ålesund (10 mill. kroner) og en utstyrsbevilgning til et databasert styringsverktøy - Laboratory Information Management System (LIMS) (4,5 mill. kroner) ved Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning. Av LD-midler er det bevilget 2,0 mill. kroner til Akvaforsk AS til gjenkjøp av forskningsanlegget på Averøya (investeringsstøtte).

Andre aktiviteter

Til andre aktiviteter er avsatt 30,0 mill. kroner, hvorav 13,0 mill. kroner avsettes til oppfølging og administrasjon av *skattefradragsordningen for forskning og utvikling* (SkatteFunn), en nedgang på 7 mill. kroner i forhold til nivået i 2003. Nedgangen må imidlertid ses i sammenheng med at deler av bevilgningen går direkte til Innovasjon Norge ved at NHD nå har lagt til grunn at Norges forskningsråd og Innovasjon Norge samarbeider om administrasjonen av ordningen. Deler av bevilgningen som tidligere gikk via Forskningsrådet, vil fra 2004 gå direkte til Innovasjon Norge.

Videre er det avsatt i underkant av 17,0 mill. kroner til finansiering av prosjekter og aktiviteter innenfor informasjonsvirksomhet, planlegging, evaluering, stimulerings- og nettverkstiltak (herunder internasjonalt samarbeid) som erfaringsmessig vil komme opp i løpet av året.

4.3.4 Forskningsmeldingens tematiske satsinger

Tabell 4.3-4 nedenfor viser Innovasjonsdivisjonens budsjett 2003 og 2004 fordelt på Forskningsmeldingens tematiske satsinger (inkl. grunnforskning for øvrig).

Om lag 67% av divisjonens budsjett for 2004 er definert å ligge innenfor Forskningsmeldingens temaområder. Størst andel har temaområdet ”marin forskning” med nærmere 20%. Med ca. 6% har temaområdet Medisin og helse den minste andelen. De øvrige temaområdene har alle andeler som ligger mellom 12-15%.

Tabell 4.3-4 Totalt budsjett fra departementene. Fordeling etter tematiske satsinger og grunnforskning for øvrig. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner.

	Revidert budsjett 2003		Budsjett 2004	
	Totalt	Herav fond	Totalt	Herav fond
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi	227 200	1 500	224 300	1 500
Marin forskning	278 683	37 340	295 210	37 340
Medisin og helse	83 008		88 932	
Skjæringsfeltet mellom miljø og energi	179 360	6 500	182 230	6 500
Grunnforskning for øvrig	207 280	28 320	210 527	28 320
Annet	502 111	3 840	503 498	3 840
Sum bevilgninger over departementenes budsjett	1 477 642	77 500	1 504 697	77 500

Temaområdet "marin forskning" er også temaområdet som sammen med temaområdet "medisin og helse" har størst vekst i forhold til 2003, begge øker med om lag 6%. Temaområdet "informasjons- og kommunikasjonsteknologi" går derimot ned med i underkant av 2%.

4.3.5 Fondet for forskning og nyskaping.

Innovasjonsdivisjonen disponerer foreløpig 77,5 mill. kroner for 2004 av de i alt 606,2 mill. kroner Forskningsrådet er tildelt av avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping. Til forpliktelser vedrørende forskning innenfor næringsrettede kompetansefelt er det avsatt 20 mill. kroner, til forskning innenfor bioprospektering, bioinformatikk, marine oppdrettsarter og industriell økologi 33 mill. kroner og til forskning og innovasjon for offentlig sektor 20 mill. kroner. Resten er midler til administrasjon av de fondsfinansierte satsingene.

4.3.6 Budsjettmessige bindinger

Tabell 4.3-5 viser Innovasjonsdivisjonens budsjettmessige bindinger for årene 2005 og 2006 knyttet til de program og aktiviteter som Innovasjonsdivisjonen har det budsjettmessige ansvar for.

For virkemidlet "programmer" tilsvarer tilsagnet i 2005 summen av planleggingsrammene for Innovasjonsdivisjonens aktiviteter innenfor "Brukerstyrte program", "Innovasjonstiltak" og "Verdikjedeprogram". Budsjettmessig nullvekst er da lagt til grunn når det gjelder "Generelle midler" fra UFD, NHD, OED, FID, LD og Fondet. For Verdikjedeprogrammene, hvor programperioden går ut i 2005, er tilsagnet for 2006 lagt inn med kontraktsfestede forpliktelser for prosjekter som først terminerer etter programperiodens slutt. Innenfor Brukerstyrte program og Innovasjonstiltak – hvor programperiodene går utover 2006 – er tilsagnene lagt inn med de samme planleggingsrammer som for 2005.

Tabell 4.3-5 Budsjettmessige bindinger for kommende år. Generelle midler til forskningsformål. Budsjett 2004, tilsagn 2005 og 2006. 1 000 kroner.

	Budsjett 2004	Tilsagn 2005	Tilsagn 2006
Programmer	639 625	639 625	554 175
Frittstående prosjekter	45 500	25 400	23 000
Infrastruktur	654 261	572 859	490 985
Diverse FoU-aktiviteter	8 870	2 050	2 050
Disposisjonsfond	5 000		
Felleskostnader (inkl. SkatteFUNN)	16 100	13 000	13 000
Sum totalt	1 369 356	1 252 934	1 083 210

Under virkemidlet *Infrastruktur* er budsjettallene for grunnbevilgninger for 2004 lagt inn som tilsagn for 2005 og 2006, mens tilsagnene for strategiske programmer er lagt inn med de kontraktsfestede forpliktelsene. Tilsagnene under virkemidlet *Diverse FoU-aktiviteter* gjelder også kontraktsfestede forpliktelser.

4.3.7 Doktorgradsutdanning

Tabell 4.3-6 nedenfor gir anslag og plantall for Innovasjonsdivisjonens dr.gradsstipendiater for henholdsvis 2003 og 2004 som blir finansiert innenfor programmer og aktiviteter hvor Innovasjonsdivisjonen har budsjett- og oppfølgingsansvar.

Anslag for 2003 ser ut til å gi et antall på i alt 595 doktorgradsstipend totalt. Utførte årsverk er noe mindre, nemlig 477. Av disse vil 122 doktorgradsstipend (97 årsverk) være innenfor FIDs ansvarsområde (fiskeri/havbruk) og 134 (103 årsverk) være innenfor LDs ansvarsområde (landbruk). Øvrige doktorgradsstipend (327 stipend og 267 årsverk) er innenfor NHDs og OEDs ansvarsområder. For 2004 forventes plantallet å ligge på om lag 460. Innenfor fiskeri, havbruks- og landbrukssektoren forventes plantallene å ligge på omtrent samme nivå som i 2003 (95 og 100 årsverk for hhv fiskeri/havbruk og landbruksstipend). Innenfor NHDs ansvarsområde forventer man derimot at plantallet kan gå litt ned.

Tabell 4.3-6 Doktorgradsstipendiater. Anslag 2003, plantall 2004. Totale FoU-årsverk

	Totale årsverk	
	Anslag 2003	Plantall 2004
<i>Dr.gradsstipendiater</i>		
Brukerstyrte program	175,8	172,0
Innovasjonstiltak	9,7	10,0
Verdikjedeprogram	91,2	86,0
Strategiske program (SIP/SUP)	196,2	184,0
Annet	4,4	7,0
Sum	477,3	459,0

I tillegg til et betydelig antall doktorgradsstipend finansieres det også et betydelig antall postdoktorstipend innenfor divisjonens ulike virkemidler. Foreløpig opptelling (anslag) gir et antall på om lag 130 i 2003.

4.3.8 Internasjonalt forsknings samarbeid

Omfanget av det internasjonale forsknings samarbeidet i Innovasjonsdivisjonen er vist i tabell 4.3-7 nedenfor.

Aktiviteten inndeles i to hovedgrupper

- Organisert og avtalefestet internasjonalt forsknings samarbeid
- Internasjonalt forsknings samarbeid utenfor det organiserte og avtalefestede samarbeidet.

Volummessig vil Innovasjonsdivisjonens internasjonale engasjement i 2004 ha om lag samme omfang som i 2003. I tråd med blant annet føringer fra NHD vil det bli rettet sterk fokus mot EUs 6. rammeprogram og alliansebygging for norsk deltakelse i disse.

Tabell 4.3-7 Internasjonalt forskningssamarbeid. Anslag 2003, plantall 2004. 1 000 kroner.

	Anslag 2003	Plantall 2004
Organisert og avtalefestet internasjonalt forskningssamarbeid ¹⁾		
EU	39 900	44 000
EUREKA	18 000	13 200
COST	1 500	1 500
OECD Halden-reaktoren	25 000	32 500
Nordiske	6 600	6 500
Stipendprogram	150	
Øvrig samarbeid	17 600	20 000
Sum	108 750	117 700
Internasjonalt forskningssamarbeid for øvrig ²⁾		
Prosjektsamarbeid	10 000	15 000
Personbasert samarbeid	3 600	4 000
Sum	13 600	19 000
TOTALT	122 350	136 700

1) Omfatter kontingenter, prosjektstøtte, stipend, følgeforskning og posisjoneringsmidler mellom land og offentlige institusjoner.

2) Omfatter prosjektsamarbeid/ forskerutdanning/ kompetanseutveksling mellom forskere/ bedrifter/ institutter.

*****

Det vises til tabellen på de neste sidene, som gir en spesifisert oversikt over budsjett 2004, sammenlignet med revidert budsjett 2003 fordelt etter budsjettposter og ulike finansieringskilder.

4.4 Internasjonal direktør

4.4.1 Inntekter og føringer

Budsjettet avsatt til Administrerende direktørs stab for internasjonalt samarbeid utgjør 75,1 mill. kroner for 2004. Aktiviteten er ny, og det foreligger ikke sammenliknbare tall for 2003. I St.prp. nr 1 (2003-2004, UFD) blir Forskningsrådet bedt om å legge vekt på å mobilisere norske forskningsmiljøer i forhold til EUs 6. rammeprogram for forskning og utviklingen av et europeisk forskningsområde (ERA). Det er avsatt 48 mill. kroner til dette.

I St.prp. nr 1 (2003-2004, UFD og NHD) er det avsatt 12 mill. til styrket oppfølging av det internasjonale samarbeidet med særlig vekt på USA/Canada, Frankrike, Tyskland, Japan og Kina. Over budsjettposten Administrerende direktørs stab/Internasjonal direktør er det avsatt 54 mill kroner (UFD og NHD) og gitt anledning til en negativ avsetning på inntil 16 mill kroner til mobiliseringstiltak rettet mot deltakelse i EUs 6. rammeprogram. Til bilateralt samarbeid er det avsatt 12 mill. kroner.

Tabell 4.4-1: Inntekter. Fordeling på finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. Budsjett 2004. 1000 kroner.

				Budsjett
				2004
UFD	Kap.	286 ,post	52 Norges forskningsråd	67 048
NHD	Kap.	920 ,post	50 Norges forskningsråd	8 090
Sum departementene				75 138

4.4.2 Mål og prioriteringer

Viktige deler av norsk forskningspolitikk er internasjonalisert. Internasjonalt faglig og politisk samarbeid om forskning blir stadig viktigere for:

- Kvaliteten i norsk forskning
- Norsk næringsutvikling
- Finansieringen av norsk forskning
- Soliditeten i norske forskningsmiljøer

EU har satt seg som mål at forskningsinnsatsen i EU som helhet skal opp til 3% av BNP innen 2010 og EU utvikler et eget europeisk ” forsknings- og innovasjonsområde (ERA)” - som del av det indre markedet. Fremveksten av ERA vil særlig være bestemmende for utviklingen av den norske forskningspolitikken framover. Gjennom vårt medlemskap i EUs rammeprogrammer, vil vi også bli deltakere i utviklingen av ERA. Forskningsrådet må yte praktisk og strategisk rådgivning til norske myndigheter og til EU-Kommisjonen i utviklingen av ERA. Et viktig aspekt av dette blir hvordan grunnforskningen i større grad skal ivaretas på Europeisk nivå, og om det eventuelt skal opprettes et Europeisk forskningsråd i den forbindelse.

Forskningsrådet skal gjennom tydelig og god forskningspolitisk rådgiving bidra til å ivareta norske interesser i utviklingen av ERA.

Internasjonalisering vil være et gjennomgående perspektiv i Forskningsrådet. Internasjonalt samarbeid skal fremme kvalitet og øke innovasjonsevnen i norsk forskning. Forskningsrådet må arbeide proaktivt for å etablere forpliktende samarbeid mellom forskningsmiljøene i Norge og attraktive samarbeidspartnere internasjonalt. Det bør legges til rette for et styrket

samarbeid både i Europa, og mot viktige samarbeidsland som er internasjonalt ledende innenfor prioriterte fag, teknologier og næringslivsområder.

Aktivitetene under Administrerende direktørs stab/Internasjonal direktør er delt i to hovedstolper; Internasjonalt samarbeid generelt og Forskningsrådets EU-prosjekt 2003-2006. Aktivitetene organiseres som nettverksprosjekter ledet av Internasjonal direktør i samarbeid med de faglige ansvarlige i divisjonene.

4.4.3 Fordeling av budsjett

Internasjonalt samarbeide generelt

Enheten vil i 2004 arbeide med internasjonale strategier, policydokumenter og handlingsplaner for Forskningsrådet. Dette arbeidet omfatter avklaringer av vårt bilaterale samarbeid, hvordan den internasjonale komponenten kan styrkes i Forskningsrådets finansielle virkemidler og hvordan Norge kan styrke sin forskningspolitiske rolle internasjonalt. Enheten vil også arbeide med å utvikle Forskningsrådets samlede kompetanse og forskningspolitiske rådgivning på feltet, utvikle interne læringsarenaer og delta i internasjonale fora. Utvikling av Forskningsrådets besøksprogram, web-presentasjon og eksterne kontakter vil stå sentralt i arbeidet.

Tabell 4.4-2: Internasjonalt samarbeid generelt. Totalt budsjett 2004 fordelt på tiltak. 1 000 kroner.

Tiltak	Budsjett 2004
Stimuleringstiltak, bilateralt samarbeid	12 090
Utredninger/planlegging	2 421
Kontingenter	800
Sum	15 311

Forskningsrådets EU-prosjekt 2003-2006

I perioden 2003-2006 deltar Norge i EUs 6. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling. Deltakelsen har høy prioritet og skal bidra til å styrke kvaliteten og innovasjonsevnen i norsk forskning. Rammeprogrammet er også et viktig instrument for etableringen av et felles-europeisk forskningsområde (ERA). Dette blir en viktig arena for samarbeid om forskningspolitikk, forskningsfinansiering og om strukturendringer i europeiske forskningsmiljøer. Indikasjonene fra rammeprogrammets første utlysningrunde viser høyt engasjement fra norske bedrifter, UoH-sektoren og instituttene. Det er norske deltakere i et betydelig antall av de prosjekter som forventes igangsatt tidlig 2004 og som vil ha fra 3 til 5 års varighet.

Forskningsrådet legger stor vekt på å kunne tilrettelegge for et godt samarbeide med EU og foreslår en samlet tiltakspakke for økt deltakelse i EUs 6. rammeprogram. Dette omfatter en tilnærmet automatisk ordning for nasjonal samfinansiering av godkjente EU-prosjekter ved forskningsinstituttene, og andre prosjektrettede tiltak.

Tabell 4.4-3: Forskningsrådets EU-prosjekt. Budsjett 2004 fordelt på tiltak. 1 000 kroner.

	Budsjett 2004
Drift av EU-kontoret	5 827
Mobilisering og koordinering, Forskningsrådet	6 000
Nasjonal samfinansiering av FoU-prosjekter (IP, STREP)	35 000
Prosjektstøtte (NoE, annet)	15 000
Posisjoneringstiltak	10 000
EU Research Mobility Portal.	2 000
Disposisjon	2 000
Sum	75 827

4.5 Kommunikasjon

Utfordringen i det reorganiserte Forskningsrådet blir fortsatt å få organisasjonens totale kommunikasjonsvirksomhet til å bli mest mulig effektiv og samordnet. Personlig kommunikasjon, nettbasert kommunikasjon og arbeid mot massemediene er prioriterte kanaler.

Aktivitetene skal støtte opp om Forskningsrådets overordnede mål ved å

- bidra til et bedre forskningssystem og økte bevilgninger gjennom påvirkning av opinionen og sentrale beslutningstakere;
- bidra til økt bruk av forskning i innovasjon og nyskaping, og som grunnlag for offentlig tjenesteyting og forvaltning;
- bidra til at Forskningsrådet fremstår som en profesjonell organisasjon med fornøyde brukere av gode informasjonstjenester.

Kommunikasjon får i 2004 en vekst på 1 mill. kroner, som vil bli brukt til å styrke Nasjonale tiltak for allmennrettet forskningsformidling som Forskningsdagene og forskning.no, og tiltak for barn og unge.

Tabell 4.5-1 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilder. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner, prosentvis endring

				Revidert	Budsjett	Endring
				budsjett	2004	2003-
				2003		2004
UFD	Kap.	285 ,post	52 Norges forskningråd ¹⁾	14 000	16 500	7 %
UFD	Kap.	286 ,post	50 Fondet for forskning og nyskaping	1 200	1 200	0 %
NHD	Kap.	920 ,post	50 Norges forskningråd	5 810	5 810	0 %
FID	Kap.	1023 ,post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	1 520	1 520	0 %
LD	Kap.	1137 ,post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	1 040	1 040	0 %
MD	Kap.	1410 ,post	51 Forskningsprogrammer	580	580	0 %
Sum budsjett				24 150	26 650	4 %

1) 1,5 mill kroner av veksten skyldes finansiering av forskning.no som tidligere ble finansiert fra områdene.

Kjerneaktiviteter

I 2004 vil det være en særskilt satsing på kommunikasjon mot forskningsmiljøene knyttet til søknadsprosessene og mot strategiske/politiske miljøer. Andre prioriterte oppgaver vil være:

- *Utvikling og drift av nettaktiviteter.* Etableringen av en felles nettportal innebærer et stort felles løft for Forskningsrådet, hvorav Kommunikasjon vil bidra med en betydelig del. Utviklingskostnader avskrives over tre år. I tillegg til drift, vil nettstedet også kreve en systematisk og offensiv videreutvikling av informasjonstilfang og effektive informasjonstjenester mot så vel interne som eksterne brukere – og dermed fortsatt nyinvesteringer i 2004 og i 2005.
- *Forskningsrådets medie- og samfunnskontakt.* Det blir lagt vekt på å bygge ut nettverk, å utnytte flere kanaler og virkemidler, og å gjennomføre tiltak for å øke interessen blant journalister for forskning.
- *Omverdensanalyser, dokumentasjon av fakta og måloppnåelse:* Det er nødvendig å forbedre grunnlaget for Forskningsrådets kommunikasjonsvirksomhet gjennom økt satsing på omverdensanalyser, brukerundersøkelser og evalueringer av tiltak som blir gjennomført. Som hovedregel kjøpes slike tjenester eksternt. Ikke minst vil slike undersøkelser være sentrale i forhold til et reorganisert Forskningsråd - spesielt til nye elektroniske arbeidsformer, som grunnlag for å endre eller tilpasse dagens virkemidler.

- å bidra til å bygge opp *organisasjonens samlede kommunikasjonskompetanse* i form av veiledning, kurs og seminarer.

Tabell 4.5-2 Totalt budsjett. Fordeling etter kategorier. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004
Tekstproduksjon, publikasjoner, nettpublisering, mediekontakt	9 920	11 920
Utvikling av nett som kanal, felles nettportal	2 000	
Priser	830	830
Større konferanser og arrangement	1000	1 000
Støtte til nasjonale tiltak for allmennrettet formidling oa. ¹⁾	10 400	12 900
Sum	24 150	26 650

1) For fordeling av Nasjonale tiltak for allmennrettet formidling, se tabell 4.5-3.

4.5.1 Nasjonale tiltak for allmennrettet forskningsformidling

Evalueringen av Forskningsrådet ga god karakter for aktiviteter som tar sikte på å øke forståelsen for forskning i samfunnet, men pekte også på at det er store utfordringer på dette området. Spesielt er det viktig å få etablert flere aktiviteter som innebærer dialog mellom forskningen og resten av samfunnet. I EU-sammenheng legges det stor vekt på arbeidet for økt *Public Understanding of Science* (PUST). Vi kan forvente en økende aktivitet på dette området i samarbeidet med EU, både innenfor 6. rammeprogram og i mer uformelle fora.

Veksten i 2003-budsjettet representerte et første skritt i en opptrappingsplan for Nasjonale tiltak for allmennrettet formidling. Parallelt arbeides det for å finne fram til nye samarbeidspartnere, som også kan bidra med finansiering. Erfaring tilsier at det er enklere å finne samarbeidspartnere og ”sponsorer” til enkeltaktiviteter og -prosjekter enn til drift. Tiltak som Forskningsdagene og Nysgjerrigper trenger derfor en stabil grunnfinansiering.

I 2004 vil hoveddelen av veksten fordeles mellom Forskningsdagene og *forskning.no* til gjennomføring av særskilte tiltak i 2004.no.

Følgende tiltak blir prioritert i 2004

Forskningsdagene

I 2003 hadde Forskningsdagene 180 arrangører og over 1000 arrangementer, en klar økning fra året før. Kapasiteten i sekretariatet ble styrket, noe som gjorde det mulig å produsere lokalt tilpassede annonsebilag til seks regionsaviser, og å besvare et økt antall henvendelser og intensivere mediearbeidet. Medieomtalen har økt betydelig. For første gang ble det gjennomført et landsdekkende arrangement; nemlig en undersøkelse av inn klima i skolen, som fikk stor medieomtale og som inngår i et reelt forskningsprosjekt. Økningen i budsjettet for 2004 gis blant annet for å videreføre vellykkede tiltak og for å kunne gjennomføre nye ideer som ledd i en markering av at Forskningsdagene arrangeres for tiende gang.

Forskning.no

Høsten 2003 var det månedlige besøket på nettstedet ca. 150 000 unike brukere, en formidabel vekst siden nettstedet ble åpnet våren 2002. Forskningsrådet har forpliktet seg til å bidra med 1,75 mill. kr årlig tom 2004, og vil i 2004 bidra med 200 000 kr til en evaluering av nettstedet i 2004 - etter 2 års virksomhet.

Tiltak for barn og unge

Forskningsrådets Nysgjerrigper – og andre tiltak rettet mot barn og unge som støttes – skal gjennom formidling og aktiviteter bidra til en positiv holdning til forskning og legge grunn for økt rekruttering. Internt i Forskningsrådet er det lagt vekt på å få til økt samarbeid og fellestiltak – blant annet ved å bruke Forskningsdagene som en arena for å samle barn og unge til spennende aktiviteter. Framover vil det være et prioritert område å utvikle og prøve ut relevante, målrettede tiltak mot aldersgruppen 13-16 år, hvor forskning settes i fokus, men også ses i sammenheng med teknologi, innovasjon og nyskaping.

Forskningsrådets engasjement for barn og unge er:

- *Nysgjerrigper*

Nysgjerrigper lanserte nytt nettsted ultimo mars 2003. *Nysgjerrigper.no* skal blant annet bidra til forskningsformidling ved å være et nettsted med aktiviteter, opplevelser, inspirasjon og gode historier. Siden nysgjerrigper.no ble lansert har antall besøk økt hver måned. Nysgjerrigper-bladet har et stabilt opplag på rundt 80 000.

Prisen Årets Nysgjerrigper ble utdelt i Sommeråpent på NRK, og får fortsatt stor oppmerksomhet i mediene. Konkurransen har et stabilt deltakerantall, men tendensen er at det blir mer vanlig med større klasseprosjekter. Antall prosjekter har derfor gått noe ned i 2003 (men antall deltakende elever, omkring 1000, er omtrent som de to siste årene) Prosjektene holdt et meget høyt faglig nivå i 2003. I tiden fremover blir det derfor viktig å fortsatt å legge vekt på kvalitet og mangfold i konkurransen, for å markere Nysgjerrigper-konkurransen i forhold til andre tilbud til skolen. Det jobbes også med å videreutvikle samarbeidet med Vitensenternetverket og å bygge opp et nettverk av ressurslærere, for å oppnå større regional og lokal deltakelse på ulike nivåer i prosjektet.

- *Stiftelsen Ungdom og Forskning*

Også konkurransen Unge Forskere kan vise til langt høyere kvalitet på innsendte prosjekter, mens deltakerantallet ligger stabilt på mellom 120-150. Stiftelsen støtter Forbundet Unge Forskere, som har stor suksess med sine ”forsknings-camper” for ungdom. Utfordringer for Stiftelsen er å utvikle et bedre kontaktnett mot skolen for å få økt engasjement rundt konkurransen. Stiftelsen har fra 2002 inngått et samarbeid med realfagsolympiadene (matematikk, fysikk, kjemi) om markedsføring og gjennomføring av olympiadene, som støttes av Forskningsrådet gjennom Formidlingsprogrammet for naturvitenskap.

Tabell 4.5-3 Nasjonale tiltak for allmennrettet formidling. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1000 kroner.

	Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004
Forskningsdagene - sekretariatet og fellestiltak	4 000	4 500
Grunnbevilgning forskning.no	1 750	1 950
Nysgjerrigper	5 000	5 000
Til fordeling mellom faste prosjekter og nye tiltak ¹⁾	1 150	1 450
Sum	11 900	12 900

1) Inkludert grunnbevilgning til stiftelsen Ungdom og forskning.

4.6 Administrasjon

4.6.1 Inntekter og føringer

Budsjettet for Administrasjon inkludert Plan-, budsjett- og statistikkavdelingen (PBS) som er overført fra tidligere Strategi ved omorganiseringen, utgjør 15,7 mill. kroner i 2004.

Sammenlignbart budsjett for 2003 var 13,1 mill. kroner. Nedgangen i bevilgningene fra fondet skyldes at administrative kostnader i forbindelse med SFF-ordningen er overført til Divisjon for vitenskap. Økningen fra UFD og NHD skyldes vekst i bevilgningen til strategiske fellesfunksjoner og infrastruktur.

Tabell 4.6-1 Inntekter. Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post eller program/satsing. Revidert budsjett 2003, budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

		Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003 -2004	
Generelle midler:					
UFD	Kap. 285 , post	52 Norges forskningsråd	7 575	10 763	42,1 %
UFD	Kap. 286 , post	50 Fondet for forskning og nyskaping	3 300	1 700	-48,5 %
NHD	Kap. 920 , post	50 Norges forskningsråd	1 375	2 375	72,7 %
FID	Kap. 1023 , post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	400	400	0,0 %
LD	Kap. 1137 , post	50 Tilskudd Norges forskningsråd	150	150	0,0 %
MD	Kap. 1410 , post	51 Forskningsprogrammer mv.	300	300	0,0 %
Sum generelle midler			13 100	15 688	19,8 %
Diverse inntekter					
TOTALT			13 100	15 688	19,8 %

Administrative kostnader knyttet til Forskningsfondet utgjør 11 % av budsjettet. Det er ikke avklart hvordan disse midlene skal disponeres samlet sett.

Prioriterte oppgaver

Etter omorganiseringen av Forskningsrådet, er følgende fellesfunksjoner lagt til Administrasjon/PBS:

- Utarbeidelse av Store satsinger og budsjettforslag
- Fordeling av årlig budsjett på divisjonene og stabene
- Årsrapportering om bruk av forskningsmidlene
- Forskningsstatistikk og rapportering
- Dialog med departementene innenfor ansvarsområdet
- Fordeling og forvaltning av fondsavkastningen
- Søknadsinformasjon og kontrakter
- Videreføring av arbeidet med mål- og resultatstyring
- Ferdigstillelse av Indikatorrapporten 2003

I tillegg er det avsatt ressurser fra PBS til å lede strategiprojektet og for å lage langtidsbudsjett som del av dette. Resultatmål knyttet til oppgavene over er beskrevet i tildelingsbrevene for 2004 fra departementene og i egne brev, f.eks fra UFD om krav til budsjettforslag og årsrapport.

St.prp. nr. 1 (2003-2004) fra UFD angir generelle mål for Forskningsrådets virksomhet som ligger til grunn for Administrasjon/PBS sin virksomhet. Det vil i etterkant av omorganiseringen være viktig å styrke kontakten med fagdivisjonene og bidra til at forskningsmidlene blir omsatt i forskning i henhold til føringene i bevilgningene.

Administrasjon/PBS vil i 2004 iverksette utviklings- og utredningsprosjekter for å forbedre eksisterende prosesser og støtte opp under Forskningsrådets øvrige virksomhet. Disse vil bli gjennomført i samarbeid med divisjonene og eksterne aktører, både fra departementene og forskningsinstitusjonene.

PBS vil videreføre arbeidet med å bedre kunnskapsgrunnlaget for forskningspolitikken bl.a i samarbeid med UH-rådet. Store deler av budsjettet for 2004 vil brukes til å videreutvikle en nasjonal infrastruktur som bidrar til et tilfredsstillende kunnskapsgrunnlag for forskningspolitikken, både nasjonalt og internt. Dette omfatter bl.a finansiering av indikatorutvikling og nasjonal statistikk om forskning og utvikling både i UoH-sektoren, instituttsektoren og i næringslivet. Støtte til NIFU, SINTEF/Step og SSB for å ivareta dette ligger inne i budsjettet til Administrasjon/PBS.

4.7 Administrasjonsbudsjett og øvrige forskningsrelaterte tiltak

4.7.1 Forskningsrelaterte tiltak

Tabell 4.7-1 viser at 105,3 mill. kroner av Forskningsrådets budsjett for 2004 ikke er fordelt mellom divisjonene. Dette er frihetsgraden i fondsmidlene som ikke var fordelt på det tidspunktet budsjettet for 2004 ble ferdigstilt.

Tabell 4.7-1 Fordeling etter finansieringskilde, spesifisert på kapittel og post. Revidert budsjett 2003 og budsjett 2004. 1 000 kroner og prosentvis endring.

				Revidert budsjett 2003	Budsjett 2004
UFD	Kap.	285 post	52 Norges forskningsråd	19 117	0
UFD	Kap.	286 post	50 Fondet for forskning og nyskaping	27 498	105 305
Totalt				46 615	105 305

I ettertid har Norges forskningsråds hovedstyre besluttet at midlene skal gå til Store programmer og Store frie prosjekter (StoreFri). Fordelingen mellom divisjonene vil bli avklart på et senere tidspunkt.

4.7.2 Administrasjon

Forskningsrådets samlede administrasjonsbudsjett øker med 10 prosent fra 2003 til 2004, og administrasjonsbevilgningen fra UFD har øket med 4 prosent.

Administrasjonsbudsjettet dekker Forskningsrådets administrative virksomhet. Størsteparten av inntektene utgjøres av bevilgningen fra Utdanning- og forskningsdepartementet (UFD) til administrasjon. Denne skal dekke lønn, husleie og andre driftskostnader (jf. St. prp. nr. 1).

Dessuten kommer viktige inntekter gjennom refusjon av FoU-administrative kostnader som er direkte knyttet til gjennomføring av Forskningsrådets programmer (jf. "refusjoner" i tabell 4.7-2 nedenfor).

2004 er det første hele budsjettåret for den nye organisasjonen. Ressursmessige prioriteringer bør ses i sammenheng med erfaringene etter omorganiseringen og gjennomføring av forbedringer i 2004, men den nye organisasjonen har ennå ikke virket lenge nok til at man kan trekke endelige konklusjoner om den interne fordelingen av administrative ressurser.

Administrasjonen tar sikte på å foreta en nærmere vurdering av ressursbehov og -prioriteringer i løpet av 2004, når det foreligger et større erfaringsgrunnlag.

Tabell 4.7-2 Budsjett 2004 etter hovedposter/delbudsjetter sammenlignet med budsjett 2003. 1000 kroner og prosentvis endring.

	Budsjett 2003	Budsjett 2004	Endring 2003 -2004
Bevilgning fra UFD	196 736	204 048	4 %
Refusjon programadm.	47 848	65 600	37 %
Andre inntekter	4 727	3 400	-28 %
Sum inntekter	249 311	273 048	10 %
Personalbudsjett	171 669	197 500	15 %
IT-budsjett	22 098	23 100	5 %
Driftsbudsjett	40 702	45 400	12 %
Hovedstyret/divisjonsstyrer	5 670	3 600	-37 %
Sum administrative kostnader	240 139	269 600	12 %
Bemanningsstilpasning	1 845	1 400	-24 %
Omorganisering/oppfølging	7 327	2 000	-73 %
Sum omstilling/utvikling	9 172	3 400	-63 %
Sum kostnader	249 311	273 000	10 %

4.7.3 Programadministrative kostnader

Det er satt av 65,0 mill. kroner til administrative kostnader over programmene budsjetter i 2004. Dette omfatter alle utgifter forbundet med driften av et program, det vil si driftsmidler for programstyrer som honorar, reise- og møtegodtgjørelser samt sekretariatsutgifter blant annet lønn til programkoordinator og øvrige driftsutgifter (både eksternt og intern programkoordinator og programsekretariat)

Tabell 4.7-3 Programadministrative kostnader og antall programmer i 2004. Fordeling etter områder. Mill. kroner.

	Program.adm. kostnader	Antall programmer		Merknader
		Totalt	Herav interne	
Vitenskap	12,1	32	28	
Satsinger	18,5	28	22	
Innovasjon	34,4	19	17	
	65,0	79	67	

Oversikt over programmene med angivelse av finansierende departement

Utdannings- og forskningsdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	OED	FID	LD	M
Molekylærmedisin og genteknologi	VIT	19 200	11 200					
Internasjonal stipendseksjon	VIT	25 998	7 793					
Helse og samfunn	VIT	19 800	1 200					
Helsetjenester og helseøkonomi	VIT	18 025	2 000					
IKT i medisin og helsetjeneste	VIT	12 100	3 500	7 100				
Mental helse	VIT	26 675	2 100					
Miljø og helse	VIT	7 985	1 500					2 000
Beregningsorientert matematikk	VIT	11 800	8 000	3 800				
Kunnskapsutvikling i profesjonsut. (KUPP)	VIT	10 500	10 500					
Katalyse og organisk syntetisk kjemi	VIT	15 900	10 400		5 500			
Romforskning	VIT	12 100	12 100					
Kjerne- og partikkelfysikk	VIT	14 000	14 000					
ESRF-følgforskning	VIT	4 000	4 000					
Program for språkteknologi	VIT	17 000	17 000					
Kulturforskning	VIT	14 617	12 500					
Kjønnsforskning	VIT	10 000	6 000					
Program for samisk forskning	VIT	8 200	6 700					
Grunnleggende næringsrettet bioteknologi	VIT	13 200		2 700	10 500			
Marine ressurser, miljø og forvaltning	SATS	35 420	5 000			25 200		4 600
Globale marine problemstillinger	SATS	1 500	500					
FUGE	SATS	155 000	155 000					
Nanoteknologi og nye materialer	SATS	75 700	71 950	3 750				
NORKLIMA	SATS	81 800	38 800			1 000	3 000	39 000
Arbeidslivsforskning	SATS	19 200	1 500	700				
Etikk,samfunn og bioteknologi	SATS	1 700	700	1 000				
Byutvikling	SATS	9 400	400					4 000
Innvandrings- og migrasjonsforskning	SATS	6 300	2 300					
Kommunikasjon, IKT og medier	SATS	19 500	8 200	3 300				
Kunnskap, utdanning og læring	SATS	17 500	17 500					
Velferdsprogrammet	SATS	55 073	3 000					
Biologisk mangfold	SATS	14 700	1 300			1 500	1 000	9 900
Polarforskning - arktisk lys og varme	SATS	3 700	2 500					1 200
RAMBU	SATS	10 009	2 909				500	6 400
Utviklingsveier i Sør	SATS	21 750	1 750					
RENERGI	SATS	150 770	3 220	6 000	129 300			11 700
EMBa (bygg og anlegg)	INNOV	24 100	5 000	19 100				
MOBI	INNOV	35 050	3 500	16 000				
PROSBIO	INNOV	50 700	6 000	44 700				
Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken	INNOV	15 385	2 000	9 425				
FORNY	INNOV	76 130	17 500	46 000				
VS2010	INNOV	26 860	3 000	13 700				
SUM		1 168 347	484 022	177 275	145 300	27 700	4 500	78 800

Nærings- og handelsdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	OED	FID	LD	M
IKT i medisin og helsetjeneste	VIT	12 100	3 500	7 100				
Beregningsorientert matematikk	VIT	11 800	8 000	3 800				
Grunnleggende næringsrettet bioteknologi	VIT	13 200	2 700	10 500				
Grunnleggende IKT-forskning	VIT	30 300		10 300				
Etikk,samfunn og bioteknologi	SATS	1 700	700	1 000				
Arbeidslivsforskning	SATS	19 200	1 500	700				
Kommunikasjon,IKT og medier	SATS	19 500	8 200	3 300				
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	SATS	9 000		500		1 000		
Forurensning	SATS	24 700		500		2 500	3 700	17 000
Nanoteknologi og nye materialer	SATS	75 700	71 950	3 750				
RENERGI	SATS	150 770	3 220	6 000	129 300			11 750
Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken	INNOV	15 385	2 000	9 425				
Bioteknologi	INNOV	43 234	5 000	13 500		9 700	15 034	
Næringsmidler	INNOV	46 585		11 600		14 300	10 700	
IKT-programmet	INNOV	85 700		72 700				
Maritim virksomhet og offshoreoperasjoner	INNOV	28 000		27 000		1 000		
Mobilisering av FoU-relatert innovasjon	INNOV	35 050	3 500	16 000				
Olje og gass	INNOV	52 800		6 000	31 800			
Prosess- og biomedisinsk industri	INNOV	50 700	6 000	44 700				
Tjenesteyting,handel,logistikk (PULS)	INNOV	49 400		25 800		1 000		
Vareproduksjon og materialforedling	INNOV	68 100		68 100				
VS2010	INNOV	26 860	3 000	13 700				
FORNY	INNOV	76 130	17 500	46 000				
EMBa (Bygg og anlegg)	INNOV	24 100	5 000	19 100				
Sum		970 014	141 770	421 075	161 100	29 500	29 434	28 750

Olje- og energidepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	OED	MD	AAD	FI
Katalyse og organisk syntetisk kjemi	VIT	15 900	10 400		5 500			
Grunnleggende petroleumsforskning	VIT	3 350			3 350			
RENERGI	SATS	150 770	3 220	6 000	129 300	11 750		40
PETROPOL	SATS	6 500			5 200			
Langtidsvirkninger av utslipp fra olje til sjø	SATS	19 500			6 000	1 500		
PETROMAKS	SATS	27 000			27 000			
DEMO 2000	INNOV	30 000			30 000			
Olje og gass	INNOV	52 800		6 000	31 800		15 000	
Sum		305 820	13 620	12 000	238 150	13 250	15 000	40

Fiskeridepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	FID	LD	MD	SD
HAVBRUK	SATS	518 675	5 000		54 200	4 500		
NORKLIMA	SATS	81 800	38 800		1 000	3 000	39 000	
Marine ressurser, miljø og forvaltning	SATS	35 420	5 000		25 200		4 600	
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	SATS	9 000		500	1 000			6 000
Biologisk mangfold	SATS	14 700	1 300		1 500	1 000	9 900	
Forurensning	SATS	24 700		500	2 500	3 700	17 000	1 000
Marin bioteknologi i Tromsø	INNOV	5 000			5 000			
Marked og samfunn	INNOV	43 530	4 000		17 800	19 060		
Næringsmidler	INNOV	46 585		11 600	14 300	10 700		
Maritim virksomhet og offshoreoperasjoner	INNOV	28 000		27 000	1 000			
Tjenesteyting, handel, logistikk	INNOV	49 400		25 800	1 000			22 600
Bioteknologi	INNOV	43 234	5 000	13 500	9 700	15 034		
Fiskeriteknologi	INNOV	17 150			12 100			
Sum		917 194	59 100	78 900	146 300	56 994	70 500	29 600

Landbruksdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	FID	LD	MD	FIN
HAVBRUK	SATS	77 281	5 000		54 200	4 500		
NORKLIMA	SATS	81 800	38 800		1 000	3 000	39 000	
Regional utvikling	SATS	8 950				2 500	950	
Landskap i endring.	SATS	19 719				9 969	9 750	
Biologisk mangfold	SATS	14 700	1 300		1 500	1 000	9 900	
Forurensning	SATS	24 700		500	2 500	3 700	17 000	
RAMBU	SATS	10 009	2 909			500	6 400	200
Bioteknologi	INNOV	43 234	5 000	13 500	9 700	15 034		
Jord, planter og husdyr	INNOV	53 747				53 747		
Marked og samfunn	INNOV	43 530	4 000		17 800	19 060		
Næringsmidler	INNOV	46 585		11 600	14 300	10 700		
Skog - ressurser og verdiskapning	INNOV	12 600				12 600		
Sum		436 855	57 009	25 600	101 000	136 310	83 000	200

Miljøverndepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	OED	FID	LD	MD
Miljø og helse	VIT	372 133	1 500					2 000
Byutvikling	SATS	9 400	400					4 000
Regional utvikling	SATS	8 950					2 500	950
RENERGI	SATS	150 770	3 220	6 000	129 300			11 750
NORKLIMA	SATS	81 800	38 800			1 000	3 000	39 000
Landskap i endring.	SATS	19 719					9 969	9 750
Biologisk mangfold	SATS	14 700	1 300			1 500	1 000	9 900
Marine ressurser, miljø og forvaltning	SATS	35 420	5 000			25 200		4 600
Polarforskning - arktisk lys og varme	SATS	3 700	2 500					1 200
Forurensning	SATS	24 700		500		2 500	3 700	17 000
Langtidsvirkninger av utslipp fra olje til sjø	SATS	19 500			6 000			1 500
RAMBU	SATS	10 009	2 909				500	6 400
Villaks	SATS	7 200						7 200
Sum		758 001	55 629	6 500	135 300	30 200	20 669	115 250

Arbeids- og administrasjonsdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	OED	AAD	BFD	FIN
Arbeid og helse	VIT	7 750				4 000		
Arbeidslivsforskning	SATS	19 200	1 500	700		14 000		
Velferdsprogrammet	SATS	55 073	3 000			900	15 793	
Olje og gass	INNOV	52 800		6 000	31 800	15 000		
KUNI	INNOV	15 385	2 000	9 425		1 000		500
Sum		150 208	6 500	16 125	31 800	34 900	15 793	500

Barne- og familiedepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	AAD	BFD	JD	SOS
Kjønnsforskning	VIT	10 000	6 000		4 000		
Velferdsprogrammet	SATS	55 073	3 000	900	15 793	2 000	33 380
Sum		65 073	9 000	900	19 793	2 000	33 380

Finansdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	OED	LD	MD	AAD
Helsetjenester og helseøkonomi	VIT	18 025	2 000					
Skatteøkonomi	SATS	5 000						
RAMBU	SATS	10 009	2 909			500	6 400	
RENERGI	SATS	150 770	3 220	6 000	129 300		11 750	
Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken	INNOV	15 385	2 000	9 425				1 000
Sum		199 189	10 129	15 425	129 300	500	18 150	1 000

Helsedepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	MD	AAD	FIN	HD
Arbeid og helse	VIT	7 750				4 000		1 750
Molekylærmedisin og genteknologi	VIT	19 200	11 200					8 000
Helse og samfunn	VIT	19 800	1 200					14 600
Helsetjenester og helseøkonomi	VIT	18 025	2 000				2 000	12 025
IKT i medisin og helsetjeneste	VIT	12 100	3 500	7 100				1 500
Mental helse	VIT	26 675	2 100					24 575

Miljø og helse	VIT	7 985	1 500		2 000			4 185
Pasientnær klinisk forskning og alternativ medisin	VIT	15 600						15 600
Drikkevannsforskning	VIT	2 725						2 725
Global helse	SATS	4 000						1 000
Sum		133 860	21 500	7 100	2 000	4 000	2 000	85 960

Justisdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	AAD	BFD	JD	SOS
Velferdsprogrammet	SATS	55 073	3 000	900	15 793	2 000	33 380
Sum		55 073	3 000	900	15 793	2 000	33 380

Kirke- og kulturdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	KKD
Kulturforskning	VIT	14 617	12 500	2 117
Sum		14 617	12 500	2 117

Kommunal- og regionaldepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	LD	MD	AAD	FIN
Program for samisk forskning	VIT	8 200	6 700					
Byutvikling	SATS	9 400	400			4 000		
Innvandrings- og migrasjonsforskning	SATS	6 300	2 300					
Regional utvikling	SATS	8 950			2 500	950		
Mobilisering av FoU-relatert innovasjon	INNOV	35 050	3 500	16 000				
Verdiskapning 2010	INNOV	26 860	3 000	13 700				
Kunnskapsgrunnlaget for nærings- og innovasjonspolitikken	INNOV	15 385	2 000	9 425			1 000	500
FORNY	INNOV	76 130	17 500	46 000				
Sum		186 275	35 400	85 125	2 500	4 950	1 000	500

Samferdselsdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	FID	LD	MD	HD
Miljø og helse	VIT	7 985	1 500				2 000	4 185
Grunnleggende IKT-forskning	VIT	30 300		10 300				
Byutvikling	SATS	9 400	400				4 000	
Kommunikasjon, IKT og medier	SATS	19 500	8 200	3 300				
Forurensning	SATS	24 700		500	2 500	3 700	17 000	
Risiko og sikkerhet i transportsektoren	SATS	9 000		500	1 000			
IKT	INNOV	85 700		72 700				
Tjenesteyting, handel, logistikk	INNOV	49 400		25 800	1 000			
Sum		235 985	10 100	113 100	4 500	3 700	23 000	4 185

Sosialdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	NHD	AAD	BFD	FIN	HD
Arbeid og helse	VIT	7 750			4 000			1 750
Helse og samfunn	VIT	19 800	1 200					14 600
Helsetjenester og helseøkonomi	VIT	18 025	2 000				2 000	12 025
Velferdsprogrammet	SATS	55 073	3 000		900	15 793		
Arbeidslivsforskning	SATS	19 200	1 500	700	14 000			
Sum		119 848	7 700	700	18 900	15 793	2 000	28 375

Utenriksdepartementet

Program	Divi- sjon	Totalt	UFD	FID	LD	MD	HD	UD
Øst-Europaprogrammene	VIT	24 000						24 000
Internasjonal stipendseksjon	VIT	25 998	7 793					3 000
Biologisk mangfold	SATS	14 700	1 300	1 500	1 000	9 900		1 000
Det multilaterale systemet	SATS	5 000						5 000
Utviklingsveier i Sør	SATS	21 750	1 750					20 000
Global helse	SATS	4 000					1 000	3 000
Globale marine problemstillinger	SATS	1 500	500					1 000
Sum		96 948	11 343	1 500	1 000	9 900	1 000	57 000

ISBN trykt utgave
ISBN elektronisk utgave (pdf)

82-12-01915-2
82-12-01916-0